

OMPACKA, v. a. 1. Packa ånyo, bättre eller på annat sätt. — Älv. *Packa om.* — *Ompackande*, n. 4. o. *Ompackning*, f. 2.

OMPASSA, v. n. 1. (i spel) Passa för andra gången. — *Ompassning*, f. 2.

OMPLANTERA, v. a. 1. Upptaga och plantera ånyo, antingen på samma ställe eller på ett annat. — Älv. *Plantera om.* — *Omplantering*, f. 2.

OMPLÄSTRA, v. a. 1. Lägga plåster på. — Älv. *Plåstra om.* — *Omplästrande*, n. 4. o. *Omplästring*, f. 2.

OMPLÖJA, v. a. 2. Plöja åter, ännu en gång. — Älv. *Plöja om.* — *Omplöjande*, n. 4. o. *Omplöjning*, f. 2.

OMPOLERA, v. a. 1. Polera ånyo, till förbättring. — Älv. *Polera om.* — *Ompolerande*, n. 4. o. *Ompolering*, f. 2.

OMPRÄGLA, v. a. 1. Gifva annan eller bättre prägel. — Älv. *Prägla om.* — *Ompreglande*, n. 4. o. *Ompregling*, f. 2.

OMPRÖFVA, v. a. 1. Se *Pröfva*. — *Omprovande*, n. 4. o. *Omprovning*, f. 2.

OMPUTSA, v. a. 1. Putsa rundt omkring, öfverallt. — *Omputsande*, n. 4. o. *Omputsning*, f. 2.

OMQVARTERA, v. a. 1. Låta få annat kvarter. — *Omqvartering*, f. 2.

OMQVÄDE, n. 4. Ställe i en säng, som bör sjungas tvänne gånger.

OMRIDA, v. a. 3. (böjes som *Rida*) Upphinna och rida förbi någon, som ridit förut. — Älv. *Rida om.*

OMRINGA, v. a. 1. Sluta ring omkring, omgifva liksom med en ring. — *Omringande*, n. 4. o. *Omringning*, f. 2.

OMRITA, v. a. 1. Göra om något ritadt. — Älv. *Rita om.* — *Omritando*, n. 4. o. *Omrättning*, f. 2.

OMRÅDE, n. 4. Stycke land, större eller mindre, som lyder under samma regering, styrelse. *Svenska, ryska o.-t.* — *Syn.* Territorium, Distrikt.

OMRÄKNA, v. a. 1. Räkna än en gång. — Älv. *Räkna om.* — *Omräknande*, n. 4. o. *Omräkning*, f. 2.

OMRÖRA, v. a. 2. 1) Röra omkring. — Älv. *Röra om.* — 2) Flyktigt, lösligen, i förbigående omnämna. — *Syn.* Se *Omtala*. — *Omrörd*, part. pass. Se älv. *Berörd*. — *O-e förhållande*. — *Omrörande*, n. 4. o. *Omrörning*, f. 2.

OMRÖSA, v. a. 1. Förse med nya rösen. — *Omrösning*, f. 2.

OMRÖSTA, v. n. 1. Vid offentlig öfverläggning, sammanköst, val o. s. v., gifva sin röst för eller emot ett förslag, för någon sökande o. s. v. — *Syn.* *Votera*. — *O-råd*, part. pres. Brukas stundom substantivt: *De o.*

OMRÖSTNING, f. 2. Tillfället, förrättningen, då man omröstar i rådsläpande eller valförsamling. *Skrida till o.*, företaga o. *Komma under o.*, göras till föremål för o. *Blifva vald utan o.* — *Syn.* *Votering*.

OMSADLA, v. a. 1. 1) Sadla ånyo, bättre. — 2) (fig.) Gå öfver till annan mening, parti. — Älv. *Sadla om.* — *Omsadlande*, n. 4. o. *Omsadling*, f. 2.

OMSAGGA, v. a. 1. (fam.) Tala och ofta tala om en och samma sak. — Älv. *Sägga om.* — *Omsaggende*, n. 4. o. *Omsagging*, f. 2.

OMSALTA, v. a. 1. Salta på nytt, till för-

bättring. — Älv. *Salta om.* — *Omsallande*, n. 4. o. *Omsallning*, f. 2.

OMSEGLA, v. a. 1. 1) Upphinna och förbi-segla. — Älv. *Segla om.* — 2) Kringsegla. *O. en udde.* — Älv. *Segla om.* — *Omseglande*, n. 4. o. *Omsegling*, f. 2.

OMSELA, v. a. 1. Sela på nytt. — Älv. *Sela om.* — *Omselning*, f. 2.

OMSIDER, ämmsid'r, adv. Ändtilligen, till slut. *O. kom han, sedan man länge väntat på honom.*

OMSILA, v. a. 1. Sila än en gång. — Älv. *Sila om.* — *Omsilande*, n. 4. o. *Omsilning*, f. 2.

OMSJUDA, v. a. 3. (böjes som *Sjuda*) Sjuda än en gång. *O. salpeter.* — Älv. *Sjuda om.* — *Omsjudning*, f. 2.

OMSJUNGA, v. a. 5. (böjes som *Sjunga*) Sjunga än en gång. — Älv. *Sjunga om.* — *Omsjungande*, n. 4. o. *Omsjungning*, f. 2.

OMSKAKA, v. a. 1. Skaka något, så att innehållet väl omblandas. *O. en medikaments-flaska.* — Älv. *Skaka om.* — *Omskakande*, n. 4. o. *Omskakning*, f. 2.

OMSKAPA, v. a. 1. Gifva ny, annan skapnad, form, gestalt, andra egenskaper. *Ingen kan o. sin natur.* — *Syn.* *Ombilda*, *Omdana*, *Omskapa*. — Älv. *Skapa om.* — *Omskapande*, n. 4. o. *Omskapning*, f. 2.

OMSKIFTA, v. a. o. n. 1. 1) Se *Ombyta*, *Omsveta*. — 2) Ånyo skifta. — Älv. *Skifta om.* — *Omskiftande*, n. 4. o. *Omskiftning*, f. 2.

OMSKIFTE, n. 4. Se *Ombyta*.

OMSKIFTLIG, a. 2. Se *Ombytlig*. — *Omskiftlighet*, f. 3.

OMSKOFLA, v. a. 1. Med skofvel omröra, omblanda. — Älv. *Skofla om.* — *Omskoflande*, n. 4. o. *Omskofling*, f. 2.

OMSKOLNING, f. 2. (trädg.) Plantors omflyttning från drifbänk på en ny, sednare anlagd varmbänk, innan de utflyttas på fri jord.

OMSKONING, f. 2. Ny skoning. *Oxars o.*

OMSKOTTA, v. a. 1. 1) Skotta något, så att det omblandas. — 2) Skotta på nytt. — Älv. *Skotta om.* — *Omskottande*, n. 4. o. *Omskottning*, f. 2.

OMSKRANKA, v. a. 1. Omgifva med skrank. — *Omskrankning*, f. 2. 1) Omgifning med skrank. — 2) Omgifvande skrank.

OMSKRIFNING, f. 2. 1) Handlingen, då man omskrifver. — 2) Flera ord, genom hvilka begreppet af ett enda ord uttryckes. — *Syn.* *Perifras*.

OMSKRIFT, f. 3. Något, som blifvit skrifvet, tryckt eller prägladt på ett rundt föremål, i hel eller half bågform. *O. på ett mynt.*

OMSKRIFVA, v. a. 3. (böjes som *Skrifva*) 1) Skrifva åter, ånyo, ännu en gång. *O. en inlaga.* — Älv. *Skrifva om.* — 2) (geom.) Upprita en triangel, kvadrat eller månghörnig figur, hvars alla sidor tangera en inuti varande cirkel eller annan kroklinig figur; älv. upprita en cirkel eller annan kroklinig figur, hvars omkrets går igenom alla hörnen af en inuti stående triangel, kvadrat, eller månghörnig figur. — 3) Skrifva angående något. Mest i fråga om bref, i part. pass., då formen *Omskrifven* vanligen begagnas, t. ex.: *Omskrifne person befinnes ej här på stället.* — 4) Uttrycka begreppet af ett ord medelst flera andra ord. — *Omskrifvande*, n. 4.

OMSKRIKA, v. a. 2. (böjes som *Skrifva*) Skrika

om, mycket omtala, beprisa. Brukas mest i part. pass. *Omskriken.* *De mycket omskritna för-delarne af denna nya uppfinning.*

OMSKRUFVA, v. a. 1. Skrufva på nytt. — Älv. *Skrufva om.* — *Omskrufvande*, n. 4. o. *Omskrufning*, f. 2.

OMSKRÄFLA, v. a. 1. (fam.) Skräfla om. Mest i part. pass. *Omskräflad.*

OMSKUGGA, v. a. 1. Omgifva med skugga. — *Omskuggande*, n. 4. o. *Omskuggning*, f. 2.

OMSKURA, v. a. 1. Skura ånyo, än en gång. — Älv. *Skura om.* — *Omskurande*, n. 4. o. *Omskurning*, f. 2.

OMSKYFFLA, v. a. 1. Skyffla på nytt. — Älv. *Skyffla om.* — *Omskyfflande*, n. 4. o. *Omskyffling*, f. 2.

OMSKÄRA, v. a. 3. (böjes som *Skära*) 1) Skära på nytt, ånyo. — 2) Förrätta omskärrelse på någon. — *Omskärande*, n. 4. (för bem. 1).

OMSKÄRELSE, f. 3. Det ena af Gamla Testamentets tvänne sakrament, genom hvilket meniskan upptogs i Judiska kyrkan, bestående i bortskärandet af en del utaf förhuden på manslemmen.

OMSLAG, n. 3. 1) Hvad som blifvit omslaget kring något eller dertill begagnas. *O. kring bref, paket, särade lemmar, o. s. v.* — *Syn.* *Konvolut*. — 2) Omkast, förändring, omvexling. *O. i värdet.* För o. skull, för skenet, pro forma; älv. för att afleda uppmärksamheten. — 3) Återgång i köp.

OMSLAGSGRÖT, m. 2. (apot.) Ett till utvertes bruk bestämt läkemedel, som har stadge af en deg eller gröt.

OMSLAGSJERN, n. 3. Ett slags verktyg, som begagnas, då bleck skola böjas.

OMSLAGSKRYDDA, f. 1. (apot.) Krydda, som användes till omslag.

OMSLAGSPAPPER, n. 3. Papper, som brukas till omslag.

OMSLAGSVATTEN, n. 3. (apot.) Mixtur, som användes till omslag.

OMSLINGA, OMSLINGRA, v. a. 1. 1) Slinga, slingra omkring. *O. någon med blomsterband.* — 2) Slinga, slingra sig omkring. *Ornen o-de honom.*

OMSLIPA, v. a. 1. Slipa på nytt, till förbättring. — Älv. *Slipa om.* — *Omslipande*, n. 4. o. *Omslipning*, f. 2.

OMSLUTA, v. a. 3. I. (böjes som *Sluta*, v. a. 3.) Tätt omgifva rundt omkring. *O. någon med sina armar.* *Hafvet o-ter allt land.* — *Syn.* Se *Omgifva*.

OMSLUTA, v. a. 1. II. Ånyo sluta, avsluta, göra nytt slut på. *O. en räkning.*

OMSLÄ, v. a. 3. (böjes som *Slä*) Se *Slä om*.

OMSMERGLA, v. a. 1. Ånyo smergla. — Älv. *Smergla om.* — *Omsmerglande*, n. 4. o. *Omsmergling*, f. 2.

OMSMIDA, v. a. 2. Underkasta ny smidning, förbättra eller förändra genom ny smidning. — Älv. *Smida om.* — *Omsmidning*, f. 2.

OMSMÄLTA, v. a. 2. Smälta ånyo, på nytt. — Älv. *Smälta om.* — *Omsmältande*, n. 4. o. *Omsmältning*, f. 2.

OMSNÄRJA, v. a. 2. Rundt omkring snärja. *Spindeln o-er en fluga.* (Fig.) *O. någon med sina näs, lägga för honom så många snaror, att han ej gerna kan undgå dem.* — Älv. *Snärja om.* — *Omsnärjande*, n. 4. o. *Omsnärjning*, f. 2.

OMSNÖRA, v. a. 2. Snöra omkring. — Älv. *Snöra om.*

OMSORG, f. 3. 1) Den tankens uppmärksamhet, som man egnar åt utförandet, verkställandet, genomdrifvandet af en sak. *Arbeta med o. Detta arbete fordrar mycken o. Lemna något åt ens o. Hafa o. om sin halsa. Bära o. om någon, sörja för dess behof, dess lycka. Kasta den o-en på mig, lät mig sörja för det.* — *Syn.* *Vård*, *Försorg*, *Vårdnad*, *Omvårdnad*. — 2) Pligten, uppdraget att sörja för, vaka öfver något. *Jag öfverlemnar åt er o-en om min sons uppsöstran.* — *Syn.* *Vård*. — 3) (i plural) Den uppmärksamhet, som man har för någon; de tjänster, man bevisar honom. *Egna någon sina o-er. Slösa sina o-er på någon.* — *Syn.* *Vårdnad*, *Omvårdnad*. — 4) (mest i plur.) Bekymmer. *Ett lif, fullt af o-er. Lefva utan o-er. Onyttiga o-er. Verldsliga o-er.*

OMSPELA, v. a. 1. Spela än en gång. *O. ett musikstycke.* — Älv. *Spela om.* — *Omspelande*, n. 4. o. *Omspelning*, f. 2.

OMSPINNA, v. a. 3. (böjes som *Spinna*) Spinna omkring. (Fig.) *O. någon med sina nät.*

OMSPRINGA, v. a. 3. (böjes som *Springa*) Upphinna och springa förbi. — Älv. *Springa om.*

OMSPÄNNA, v. a. 2. 1) Spänna något omkring en sak. *O. ett bälte kring lifvet.* — 2) Spänna på nytt. *O. hästar, förspänna dem på annat eller bättre sätt.* — Älv. *Spänna om.*

OMSQVÄLLRA, v. a. 1. Sqvallra om. Brukas någon gång i part. pass. *En länge o-d sak.*

OMSQVALPA, v. a. 1. Sätta i sqvalpande rörelse och dertigenom blanda. — Älv. *Sqvalpa om.* — *Omsqvalpande*, n. 4. o. *Omsqvalpning*, f. 2.

OMSTAMPA, v. a. 1. Stampa på nytt. — Älv. *Stampa om.* — *Omstampning*, f. 2.

OMSTJELPA, v. a. 2. Stjelpa omkull. — *Omstjelpande*, n. 4. o. *Omstjelpning*, f. 2.

OMSTOCKA, v. a. 1. 1) Förse med ny stock. *O. gevär.* — 2) (om hattar) Se *Uppstocka*. — *Omstockning*, f. 2.

OMSTOPPA, v. a. 1. Stoppa på nytt. — Älv. *Stoppa om.* — *Omslappande*, n. 4. o. *Omslappning*, f. 2.

OMSTRÅLA, v. a. 1. Stråla omkring. *En helgongloria o-r henne.*

OMSTUFVA, v. a. 1. Stufva ånyo. Jfr. *Stufva*. — Älv. *Stufva om.* — *Omslufvande*, n. 4. o. *Omslufning*, f. 2.

OMSTÄENDE, a. 1. På andra sidan stående.

OMSTÄLLA, v. a. 2. Ställa på annat sätt.

OMSTÄMMA, v. a. 2. Stämman på nytt. — Älv. *Stämman om.* — *Omslammmande*, n. 4. o. *Omslammning*, f. 2.

OMSTÄMD, a. 2. Hvarå stämning blifvit uttagen. I rätttegångsstil. *O-e mål.*

OMSTÄMPLA, v. a. 1. Stämpla ånyo, gifva ny stämpel. — Älv. *Stämpla om.* — *Omslammpling*, f. 2.

OMSTÄNDIGHET, f. 3. 1) Händelse, förhållande eller sak, som står i något visst samband med person eller sak, och derpå utöfvar ett märkbart inflytande. *Redogöra för en sak ända till minsta o-er. En kinkig o. En o. af vikt. Han omtalte händelsen, utan att gå in i o-erna. Han blef ond för en ringa o.* — 2) Orsak. *För vissa o-ers skull.* — 3) (i plural) a) Närvarande ställning, läge, förhållanden. *Befinna sig i svåra o-er. Hvad skulle ni göra i dylika*

o-er? Foga sig efter o-erna. Vid så beskafade o-er. Han skall dömas efter o-erna. Vid straff efter o-erna. Hon mär väl efter o-erna, såges om en nyligen förlöst kvinna. — Syn. Besinnande. — b) Förmögenssviktor. Svåra, knappa o-er. Han är i släta, i goda o-er. — c) Invändningar, omsvöp. Göra o-er. Bruka många o-er. Utan vidare o-er. — d) Formålitel. Iakttaga alla nödiga o-er. — e) Obehaglig, kinkig, svår ställning; ledsamheter, vidlyftigheter. Sätta sig i o-er.

OMSTÄNDLIG, a. 2. 1) Som upptager, meddelar alla omständigheter. O. berättelse, beskrifning. — Syn. Detaljerad, Utförlig. — 2) Se Vidlyftig.

OMSTÄNDLIGHEN, adv. Se Omständligt. OMSTÄNDLIGHET, f. 3. 1) Egenskapen att vara omständig. Berätta något med mycken o. — 2) Se Vidlyftighet. En tröttnande o.

OMSTÄNDLIGT, adv. 1) Med anförande af alla omständigheter. O. berätta, anföra, beskrifva. — Syn. Detaljeradt, Utförligt. — 2) Se Vidlyftigt.

OMSTÖPA, v. a. 2. 1) Stöpa på nytt, till förbättring eller i annan form. — 2) (fig.) Se Omskapa. — Äfv. Stöpa om. — Omsöpande, n. 4. o. Omsöpnig, f. 2.

OMSTÖRTA, v. a. 1. Störta omkull. Brukas mest i bildlig mening. O. staten, samhället, de bestående förhållandena. — Syn. Störta, Kullstörta. — Omstörtande, n. 4. o. Omstörtning, f. 2.

OMSVARFVA, v. a. 1. Svarfva på nytt, till förbättring eller ändring. — Äfv. Svarfva om. — Omsvarfande, n. 4. o. Omsvarfning, f. 2.

OMSVEP, n. 3. Tal, ord, hvarigenom man söker undvika en förklaring, besvarandet af en fråga o. s. v.; Äfven handling eller upplörande, hvarigenom man söker undvika något, dertill man vore skyldig; omväg i ord eller handling. Bruka o. Spara utan o. på min fråga. Nyttja o. och undflykt. — Syn. Omväg, Undflykt.

OMSVEP, m. 2. (t. Umschweif) Infattningen af ett läs på de tre andra sidorna utom läsbarket.

OMSVEPA, v. a. 1. o. 2. Svepa omkring. — Äfv. Svepa om. — Omsvepande, n. 4. o. Omsvepnig, f. 2.

OMSÄGA, v. a. 2. (böjes som Sägä) Sägä ännu en gång. — Äfv. Sägä om. — Syn. Upprepa. — Omsägande, n. 4. o. Omsägning, f. 2.

OMSÄTTA, v. a. 2. (böjes som Sätta) 1) Sätta på annat ställe. — 2) Se Omplantera. — 3) (boktr.) Uppsätta på nytt (något felaktigt eller som gått sönder). — 4) O. ett lån, förnya det efter lånetidens slut. O. ett kapital, placera det på annat håll. O. penningar, nedlägga dem i andra företag. — Äfv. Sätta om. — Omsättande, n. 4. o. Omsättning, f. 2.

OMTAGA, v. a. 3. (böjes som Tagä) 1) Tagä, fatta omkring. — Syn. Omfatta. — 2) Åter upprepa från början, återgifva. O. ett musikstycke. O. en melodi efter gehör.

OMTALA, v. a. 1. o. 2. Tala om; berätta, förtälja. Man o-r, att krig nyligen utbrutit emellan Danmark och Preussen. — Syn. Omnämna, Omorda, Omröra, Omförmåla, Berätta, Förtälja. — Part. pass. Omtalad ell. Omtalt brukas adjektivt på samma sätt som Bemäkt. — Omtalande, n. 4.

OMTANKA, f. eller OMTANKE, m. sing.

Tankarnes riktning på allt hvad som är nödigt, för att vinna sina syften. Med o- och försigtighet. — Syn. Omhugsan, Omtänksamhet.

OMTRENT, ämtränt, prep. o. adv. Se Omkring, 2.

OMTRYCKA, v. a. 2. Låta ånyo trycka (en skrift, bok, o. s. v.). — Äf. Trycka om. — Omtryckande, n. 4. o. Omtryckning, f. 2.

OMTRÄNGA, v. impers. 2. Fordras, behövas, i fall så o-ger.

OMTUGGA, v. a. 1. 1) Tugga ånyo. — 2) (fig. fam.) Alltjemt omtala ett och samma, återkomma på samma ämne. — Syn. Omsägga. — Omtuggande, n. 4. o. Omtuggning, f. 2.

OMTUSTA, v. a. 1. Tvista om. Mest i part. pass. O-d, brukadt adjektivt: En o. fråga. — Omtvistande, n. 4.

OMTYCKT, a. 1. Som man tycker om. Jfr. Tycka. Han är mycket o. af alla. Väl o. illa o., som man ej tycker om.

OMTÄCKA, v. a. 2. Täcka ånyo. — Äfv. Täcka om. — Omtäckande, n. 4. o. Omtäckning, f. 2.

OMTÄNKSAM, a. 2. Säges om den, som tänker på allt hvad som är nödigt, för att vinna sina syften. En o. man. — Syn. Omhugsam.

OMTÄNKSAMHET, f. 3. — Se Omtänka.

OMTÄNKSAMT, adv. Med omtänka. Gö o. till väga.

OMTÄNKT, a. 1. Se Betänkt. Vara o. på utvägar.

OMTÖCKNA, v. a. 1. Omgifva med töcken. Mest i fig. mening. Så länge ruset o-r ditt förstånd.

OMUTLIG, a. 2. Se Obesticklig. — Omutilighet, f. 3.

OMVAL, n. 3. (nytt ord) Förnyadt val.

OMVALKA, v. a. 1. Valka på nytt. — Äfv. Valka om. — Omvalkning, f. 2.

OMVECKLA, v. a. 1. Veckla omkring. — Äfv. Veckla om. — Omvecklande, n. 4. o. Omveckling, f. 2.

OMVEXLA, v. a. 1. 1) Byta om det ena med det andra. Då man o-r förhållandena. — Syn. Ombyta, Omskifta, Vexla. — 2) Göra något vaxelvis med ett annat. O. läsning med promenad. — V. n. 4) Vexla, förändra sig. Lyckan o-r lätt. — Syn. Skifta om. — 2) Vaxelvis ske, göras, inträffa, vara rådande, o. s. v. Ljus och mörker o-de der beständigt. Vackra och fula trakter o. alltjemt. Stark nattlig kyla o-r med en qvåseande daghetta. — Äfv. (för både v. a. o. n.) Vexla om. — O-nde, part. pres. Brukas adjektivt i samma mening som Föränderlig. En o. väderlek. — Omvexlande, n. 4. (Omväxla.)

OMVEXLING, f. 2. Vaxelvis inträdande förändring. Ett nöje, som erbjuder många o-ar. Lyckans o-ar. — Syn. Skifta, Omskifta, Vexling, Förändring. [-vaxling.]

OMVIGA, v. a. 2. Viga på nytt. — Äfv. Viga om. — Omvigande, n. 4. o. Omvigning, f. 2.

OMVITTNAD, a. 2. Hvarom blifvit vittnadt. I rättegångsstil. O-e förhållande.

OMVRIDA, v. a. 3. (böjes som Vrida) Vrida omkring. — Äfv. Vrida om. — Omvridande, n. 4. o. Omvridning, f. 2.

OMVÄRDNAD, m. 3. 1) Vård, som någon har om person eller sak. Guds o. om människan. Hafva o. om något. — 2) (fig.) Personer, om hvilka man har vård; familj. Han har blifvit borttryckt ifrån sin o.

OMVÄG, m. 2. 1) Väg, som går längre omkring än en annan kortare, hvilken i rakare riktning går till samma ställe. Tagä en o. — 2) (fig.) Tal eller handling, då man icke går rätt fram till målet. Genom o-ar leda sig fram till det man vill sägä. Nyttja o-ar. — Syn. Se Omsvöp.

OMVÄGA, v. a. 2. Vaga ännu en gång. — Äfv. Vaga om. — Omvägande, n. 4. o. Omvägning, f. 2.

OMVÄLJA, v. a. 2. (böjes som Välja) Välja på nytt. — Äfv. Välja om. — Omväljande, n. 4. o. Omväljning, f. 2.

OMVÄLTRA, v. a. o. n. 1. Vältra omkring. — Äfv. Vältra om. — Omvältrande, n. 4. o. Omvältring, f. 2.

OMVÄNDA, v. a. 2. 1) Vända åt motsatt håll, tillbaka. — 2) Vända ut och in. — 3) (fig.) O. från en lära till en annan, förnä till öfvergifva den lära, man förut bekant, och öfvergå till en annan. O. syndare, tillbakaföra dem ifrån deras syndiga leverne till gudaktighet. — För hem. 1 o.-2 säges äfv. Vända om. — O. sig, v. r. Upphöra med sitt syndiga leverne och blifva gudaktig. — Omvänd, part. pass. Brukas ofta adjektivt. O-a skor, som blifvit vända. O-t förhållande, förändradt, motsatt. Nu är det o-t, motsatt förhållande äger nu rum. En nyss o. kristen, som nyligen blifvit omvänd till kristna läran. Han är alldeles o., helt och hållet förändrad. Brukas äfv. substantivt om den, som öfvergått till en annan lära. En o. De o-e. Har sammansättningen Nyomvänd. — Omvändande, n. 4.

OMVÄNDARE, m. 3. En, som omvänder andra eller omvändt någon till en religionslära.

OMVÄNDELSE, f. 3. 1) Öfvergång till annan religionslära. — 2) (teol.) Den Hel. Andes nådeverk, i hvilket han genom lagen hos den om sin synd upplysta människan uppväcker ångern.

OMVÄNDELSEIFVER, m. sing. eller OMVÄNDELSENIT, n. sing. Ifver, nit att till en religionslära omvända bekännare af andra läror.

OMVÄNDELSEVERK, n. 3. (teol.) Allt hvad som har samband med och verkar till en syndares omvändelse.

OMVÄNDNING, f. 2. Handlingen, hvarigenom något omvändes.

OMVÄNDT, adv. I motsatt förhållande, tvärtom. Det förhåller sig o. oss emellan.

OMVÄRNA, v. a. 1. Omgifva med värn. — Äfv. Värna om. — Omvärnande, n. 4.

OMYNDIG, a. 2. Ej myndig. En o. son. O-a är, se Omyndighet. — Brukas äfv. substantivt, i. ex.: De o-es rätt.

OMYNDIGHET, f. 3. Egenskapen att vara omyndig, eller det tillstånd, då någon är omyndig. — Se. O-stillstånd.

OMÄTLIG, a. 2. 1) Ej måttlig, utan måtta. O. i mat och dryck. — Syn. Oäterhållsam. — 2) Utan mått, öfverdrivet stor. O. lycka, framgång. — Syn. Se Stor.

OMÄTLIGHEN, adv. Se Omätligt.

OMÄTLIGHET, f. 3. 1) Brist på återhållsamhet. O. i mat och dryck. — 2) Öfverdrifven storlek. Skatternas o.

OMÄTLIGT, adv. 1) Utan måtta, utan hof, utan återhållsamhet. Lefva, dricka, äta o. — 2) Öfvermåttan, i högsta grad. Hålla o. af någon. O. rik.

OMÄNDRA, v. a. 1. Se Ändra.

II.

OMÄNGD, a. 2. Se Oblandad. OMÄNKBAR, a. 2. Se Omärklig.

OMÄRKLIG, a. 2. Som ej kan märkas. — Omärklighet, f. 3.

OMÄRKLIGHEN ell. OMÄRKLIGT, adv. Utan att märkas, utan att det märkes. O. föra samtalet på ett ämne.

OMÄTLIG, a. 2. Som ej kan mätas, räknas, beräknas. Den o-a rymden. O-a summor. — Syn. Omätlig, Ofantlig, Oändlig, Oberäknelig, Oerhörd. — Omätlighet, f. 3.

OMÄTLIGT, adv. Utomordentligt, ofantligt. O. stor.

OMÄTTLIG, a. 2. 1) Som ej kan mättas. Han är o. — 2) (fig.) Som ej kan tillfredsställas. En o. hunger efter guld. — Omättlighet, f. 3.

OMÄTTLIGT, adv. På ett omättligt sätt, utan att kunna mättas, i yttersta måtto. O. girig.

OMÖJLIG, a. 2. 1) Som ej kan ske, utföras, verkställas. Det är en o. sak. Det är o-t att göra det. — Syn. Ogörlig, Overkännlig. — 2) (log.) Säges om det, som icke låter förena sig till ett begrepp.

OMÖJLIGHEN, adv. På ett sätt, som icke medgifver någon möjlighet; alldeles icke. Det kan o. ske. Jag kan o. gissa, hvem det är. — Syn. Omöjligt. Omöjligtvis.

OMÖJLIGHET, f. 3. 1) Egenskapen att vara omöjlig. Det är en ren o. O-en af en sak. — 2) Omöjlig sak, handling, verkning, händelse. Begära o-er.

OMÖJLIGT, adv. o. OMÖJLIGTVIS, adv. Se Omöjlig.

ONANI, ånani', f. 3. (af Onan, namnet på en person i 1 Mos. B.) Sjelfbefräktelse.

ONANISM, ånani'sm, m. sing. Se Onani.

ONATUR, onatür, f. sing. Brist på natur (i skön konst).

ONATURLIG, a. 2. Ej naturlig: 1) Stridande mot naturens lagar. — 2) Ej öfverensstämmande med det naturliga. — 3) Orimlig, oförnuftig. — 4) Omensklig. — 5) Omätlig, öfverdrifven. — Onaturlighet, f. 3.

ONATURLIGT, adv. 1) På ett onaturligt sätt. — 2) (pop.) Utomordentligt, i högsta måtto. O. stor.

OND, a. 2. (Kompar. Värre; superl. Värst; äfv. för bem. 1 o. 2 Ondare, Ondast.) Heter i Isl. Öpur, af Äda, rasa, vara ursinnig, och betyder egentl.: vild, rasande, ursinnig, såsom t. ex. en berserikakämpe. 1) Vredgad, vred. Har för denna och följ. bem. icke komparationsformerna Värre, Värst. Blifva, vara o. på någon för en sak. Blifva o. öfver något. Ställa sig o. Se o. (ell. ondt) ut, hafva utseende af att vara ond.

— Syn. Se Vred. — 2) Ondsinat, argsinat. En o. kvinna. — 3) Ej god; böjd för att göra illa; elak till hjerta och karakter. O-a människor. Verlden är o. Den o-e anden, eller substantivt Den o-e, Hn o-e, djefvulen. Ona människor kallas äfv. substantivt De o-e. Säges äfv. om sak, t. ex.: O-t hjerta. O-a tankar. — Syn. Arg, Elak, Ondskfull, Stygg, Vrång, Förvånd, Vrångvis. — 4) Dålig. O-t väder. O-a tider, då människorna äro elaka och förderfvade; äfv. dyr tid. Tiden är o., människorna äro förderfvade. O-t samvete, medvetet af begångna förbrytelser. Hafva o-t rykte om sig. — Syn. Se Dålig.

— Ond brukas i neutrum, både i bestämde och obestämd form, ofta som substantiv, så i fysisk som andlig mening. a) Ondt, hvad som orsakar

24

plåga, skada, förlust, olägenhet, o. s. v. *Ett o-t. Båta ett o-t med hälften värre. Det sker mycket o-t i världen, många onda gerningar. Gud bevara oss från allt o-t!* (Har i följande talesätt äfven plural: *Äf tvenne o-a välj det minsta, af tvenne onda ting &c.*) Löna godt med o-t. *Hafva o-t i en arm, i foten. Hafva o-t i länderna, i hufvudet. Jag har ännu o-t af maten, som jag åt. Få o-t i magen. Han fick o-t, blef sjuk, opasslig, dålig. O-t för länder, barns illamående vid den tiden. O-t för älderna skola spricka ut. Hafva o-t i sinnet, påtänka något ondt emot någon. Han har slitit mycket o-t, utstått många svårigheter, vedermödor. Göra o-t (impersonelt), förorsaka plåga, smärta, värka, svida, t. ex.: *Det gör o-t i hufvudet, i länderna, i magen. Göra o-t betyder äfven: Göra det som i sedligt afseende är orätt; tillfoga skada, förlust, lidande, o. s. v. Det gör mig o-t, det smärta mig, t. ex.: Det gör mig o-t att se hans tillstånd. Det gör mig o-t om honom, jag känner medlidande med honom. Det är intet o-t deruti, det skadar icke. Ha o-t till någon, bära ägg till honom. Hafva o-t för att gå, hafva svårighet att gå. Hafva, vara o-t om, efter, hafva, vara brist på, t. ex.: Jag har o-t om penningar, om tid: det är o-t efter penningar; der på orten är ej o-t om ved, om fisk. — b) Det onda säges endast i andlig mening om det, som strider emot det goda, rätta, sanna, emot Guds bud. Fly det o-a. — Ondo, gammal böjd kasus. Med o-o, med våld, med tvång. Med o-o, på o-o, i vredesmode, i ond af-sigt. Inleda i o-o, i onda gerningar. Frådas oss ifrån o-o! ifrån allt ondt, såväl lekamtligt som andligt.**

ONDA BETTET, se under *Bett*.  
ONDARTAD, a. 2. Se *Elakartad*.  
ONDGÖRAS, v. d. 2. (böjes som *Göra*) För-törnas.

ONDSINT, a. 1. Snar till vrede. *Den o-a hustrun.* — *Syn.* Arg, Argint, Lättröttlig.

ONDSINTHET, f. 3. Egenskapen att vara ondsint. — *Syn.* Argshintet.

ONDSKA, f. sing. 1) Vredadt sinne. *Göra något o-n.* — *Syn.* Arghet, Ilka. — 2) Böjelse att göra ondt, elakt hjerta, ondt sinne. *Han har gjort det af o.* — *Syn.* Elakhet, Stygghet, Vråghet, Vrångvishet.

ONDSKEFULL, a. 2. Full af ondska, i gran-den elak, ond.

ONDSÄR, n. 3. Elakartadt sår.

ONEKLIG, a. 2. Som ej kan förnekas. — *Syn.* Se *Obestriddig*. — *Oneklighet*, f. 3.

ONEKLIGEN ell. ONEKLIGT, adv. Utan tvifvel, för visso, obestriddigt.

ONERERA, v. a. 1. Betunga, belasta.

ONERÖS, -- ö's, a. 2. Betungande.

ONKEL, ännu g'l. m. 2. pl. *onklar*. (fr. *Oncle*, af lat. *Avunculus*) Farbror eller morbror.

ONOSLIG, a. 2. (fam.) 1) (ursprungl.) Oskad-lig. — 2) Illa formad, oskaplig, ful. — *Onos-lighet*, f. 3. — *Onoslighet*, adv.

Anm. Ordet förmodas af *lhre* härleda sig ifrån det helgiska *Onnozel*, oskadlig, af *Nosen*, skada. Ordet sednare bem. synes ej stå i något sammanhang med den förra.

ONSDAG, m. 2. Fjerde dagen i veckan, be-nämnd efter den fornnordiske guden Oden, och svarande mot Romarnes Dies Mercurii.

ONTOLOGI, ämne, f. 3. (från grek.) Lära om tingens allmänna egenskaper.

ONTOLOGISK, ämne, f. 3. 1) Som till-hör eller har afseende på ontologien.

ONUS, önuss, n. pl. *onera*. (lat.) Bärda, last; skatt; skyldighet, besvär.

ONYTTA, f. sing. Se *Ogagn*.

ONYTTIG, a. 2. Som ej bringar, ej medför nytta. *Ett o-t hjon. O sak. Det är o-t att neka, tjena till intet att...* — *Syn.* Ogagnelig, Oduglig, Otjenlig.

ONYTTIGHET, f. 3. 1) Egenskapen att vara onyttig. — 2) Se *Onödighet*, 2.

ONYTTIGT, adv. Utan nytta. *O: tillbringa sin tid.*

ONYX, on'yx, m. 3. En hvit- och brunran-dig ädelsten, som slipas till kaméer och gemmer.

ONÅD, f. sing. 1) Nekat nåd för en förbry-telse, o. s. v. I uttrycket: *Gifva sig på nåd och o.*, se *Nåd*. — 2) Ogunstig sinnesstämning hos en regent, furste eller högt uppsatt person emot någon underordnad. *Falla, sätta sig, råka, komma i o. Adraga någon o. vid hofvet. Vid vår o. till görändes, formel i regeringshandlingar, hvarigenom antydes, att det, som blifvit anbefaldt, måste hörsammas, så vida man vill undvika onåd.* — 3) (fam.) Ogunst.

ONÅDIG, a. 2. Ogunstig. Brukas i fråga om regent och högt uppsatta personer; eljest fam-iliert och skämtvis. *Visa sig o. emot någon. Kasta en o. blick på någon.* — *Syn.* Ogunstig.

ONÅDIGT, adv. På onådigt sätt, med onåd.

O. upptaga. — *Syn.* Ogunstigt.

ONÄMD, a. 2. Ej namngifven. *En o. per-son.* Brukas äfv. substantivt: *En o.* — *Syn.* Anonym.

ONÄMNBAR, a. 2. 1) Som ej kan nämnas, omtalas. — 2) Utomordentligt stor. *En o. säll-het.* — *Syn.* Öfversinnelig, Obeskriflig, Out-säglig.

ONÄPST, a. 1. Ostraffad.

ONÖD, a. 2. Utan att vara dertill tvungen. *Göra något o.*

ONÖDIG, a. 2. Ej nödvändig, till intet tje-nande. *Ett o-t arbete. En o. fråga. Ett o-t tillägg. O: persedel, onyttig. O. blygsel. Det var o-t af honom att göra det.* — *Syn.* Onyt-tig, Öfverflödig.

ONÖDIGHET, f. 3. 1) Egenskapen att vara onödig. *O-en af en åtgärd.* — 2) (fam.) Onö-dig, Öfverflödig sak. *Det är en o. att göra det. Hvad är det för o?*

ONÖDIGTVIS, adv. Utan nödvändighet, utan behof. *Man bör ej o. störta sig i fara.*

ONÖJD, a. 2. Se *Missnöjd*.

OOMBEDD, a. 2. Utan att hafva blifvit om-bedd. *Göra något o.*

OOMKULLRUNKELIG, a. 2. (skämtv.) Se *Oom-kullstöttlig*.

OOMKULLSTÖTLIG, a. 2. Som ej kan ve-derläggas, bestridas. *En o. sanning.* — *Syn.* Se *Obestriddig*.

OORDENTLIG, a. 2. Utan ordentlighet, utan ordning. *En o. människa. O. lefnad.*

OORDENTLIGHET, f. 3. 1) Egenskapen att vara oordentlig. — 2) Oordentligt lefnadssätt, upp-förande; utsvälfning; handling, som röjer brist på ordning.

OORDENTLIGT, adv. Utan ordentlighet eller ordning. *Lefva o.*

OORDNING, f. 2. 1) Brist på ordning, ord-ningslöst tillstånd. *Bringa, komma i o.* — *Syn.* Oreda, Oskick, Olag, Villervalla, Förbistring. — 2) Handling, som innebär afsteg ifrån ordningen.

Begå o-ar. *Folket gör sig stundom skyldigt till o-ar.*

OORGANISK, a. 2. Ej försedd med organer och således saknande lif.

OPAL, -ät, m. 3. En halfgemenskinlig, flott-glänsande ädelsten med ett matt, men omväxlande färgskimmer.

OPARA, öpara, a. pl. (föga brukl.) Se *Omaka*.

OPARLAMENTARISK, a. 2. Ej öfverens-stämmande med parlamentariska bruk.

OPARTISK, a. 2. Ej partisk. *O. domare.*

O-t ömdöme. — *Syn.* Övåldig.

OPARTISKHET, f. 3. Opartiskt sinne. *Döma med o.* — *Syn.* Övåld.

OPARTISKT, öpartistiskt, adv. Utan partisk-het. — *Syn.* Övåldigt.

OPASSANDE, a. 1. Ej passande. *Ett o. upp-förande.* — *Syn.* Oskicklig, Olämplig, Otjenlig.

OPASSLIG, a. 2. Lindrigt illamående.

OPASSLIGHET, f. 3. Lindrigt illamående.

OPATRIOTISK, a. 2. Ej fosterländsk. — *Opatriotiskt*, adv.

OPERA, öpera, f. 1. (ital. af lat. *Opera*, ar-bete, möda) 1) Skådespel, som föredrages under sång med beledsagande af musik. Sångspel. *O. seria*, allvarsam opera. *O. buffa*, skämtsam opera. — 2) Operahus. — *Ss.* *O-biljett*, -hus, -sån-gare, -sångerska, -text.

OPERAHUS, n. 3. Särskilt dertill uppförd byggnad, der operor gifvas.

OPERAKIKARE, m. 3. 1) Synglas, enkom gjordt för dem, som besöka teatern och i an-seende till svag syn ej utan dess tillhjälp kunna se, hvad som förefaller på scenen. — 2) Ett slags kikare, hvarigenom man kan beskåda andra fö-re-mål än dem, på hvilka perspektivet synes vara riktadt.

OPERALÖRNETT, öperalärnjätt, m. 3. Se *Operakikare*.

OPERASALONG, öperasallång, m. 3. Rum-met för åskådarna i ett operahus.

OPERATION, --- tshón, f. 3. 1) Verkning; förrättning; företag; förfarande. — 2) (kir.) Ver-kställande af fälskårsförrättning på mennisko-eller djurkropp, för att bota någon åkomma. — 3) (kem.) Förfarandet vid någon kemisk förrätt-nig. — 4) (milit.) Hvarje företag i krig, som har till-föremål att vinna någon fördel öfver fienden.

OPERATIONSBAS, --- tshónsbås, m. 3. (milit.) De orter, hvarpå krigsoperationerna stöddas sig. *Ekonomisk o.*, de orter, hvarifrån hären hämtar sina förnödenheter. *Militärisk o.*, de orter, der fästningar och positioner äro belägna, som, i händelse af motgångar, kunna lemna skydd åt hären, och hvarifrån den erhåller sina förstär-kingar.

OPERATIONS-FÖREMÅL, n. 3. (milit.) De orter inom fiendens land, mot hvilka hären riktar sina hufvud-operationer.

OPERATIONS-LINIE, f. 3. (milit.) Den land-sträcka, inom hvilken alla de krigsrörelser och manövrer utföras, som sammantaga utgöra själva operationen.

OPERATIONSPLAN, m. 3. (milit.) Planen för en armés operationer.

OPERATÖR, --- ö'r, m. 3. En, som för-rättar fälskårs-operationer.

OPERERA, v. a. o. n. 1. (lat. *Operari*, af *Opus*, verk) 1) Verka, uträtta, tillvägabrinda. — 2) (om läkemedel) Göra verkan. — 3) (milit.) Ut-föra krigsoperationer. — 4) Förrätta något, hvar-till fordras visst handlag, öfning, vana, såsom i

fälskårskonst, kemi, aritmetik, o. s. v. *O. någon*, verkställa en fälskårsförrättning på någon, för att bota honom för en åkomma.

OPERETT, --- rä'tt, m. 3. (ital. *Operetta*) Mindre opera: sångspel, i hvilket musikackom-panjemang afstrykes af dialogen, under hvilken musiken tiger.

OPERMENT, öp'rma'nt, n. sing. Se *Auri-pigment*.

OPERÖS, --- ö's, a. 2. (lat. *Operosus*) Mödo-sam.

OPHIT, off't, m. 3. Se *Serpentin*.

OPIAT, --- ä't, n. 3. Af opium beredt läke-medel.

OPINION, --- ön, f. 3. (lat. *Opinio*) Tänke-sätt, mening. *Allmänna o-en*, allmänna tänke-sättet.

OPINIONSNÄMD, --- önsnä'mmd, m. 3. En af tolf ledamöter utvalda hvarje riksstånd bestående nämnd, som vid hvarje riksdag yttrar sig, huruvida högsta domstolens ledamöter gjort sig förtjente att bibehållas i sitt kall.

OPIUM, öpium, n. sing. (grek. *Opion*, af *Opós*, salt) Den härddade saften ur fröhusen på hvit vallmo, som har en döfvande, söfvande kraft.

OPEDELOK, opä'dä'ldäck, m. sing. Ett slags salva af såpa, kamfer och rosmarinspirituss.

OPOLITISK, a. 2. Oklok.

OPOLITISKT, adv. Oklokt.

OPPONENT, öpponä'nt, m. 3. 1) Motstån-dare. — 2) Den, som vid en offentlig disputation anför argumenter emot de uppställda teserna och söker att vederlägga dem.

OPPONERA, öpponera, v. n. 1. (lat. *Oppo-nerere*) Argumentera mot teserna vid disputation. — *O. sig*, v. r. Sätta sig emot. *O. sig emot ett förslag*.

OPPOSITION, äppositshón, f. 3. 1) Mot-stånd. — 2) Parti, som opponerar sig emot en regerings system och åtgärder, för så vida dessa strida mot partiets åsigt. — 3) (astr.) Tvenne himlakroppars ställning midt emot hvarandra, med afseende på en tredje mellan dem belägen. Mot-stånd.

OPPOSITIONSBLAD, äppositshónsblåd, n. 3. Tidningsblad, som hyllar och försvarar oppositi-onens åsigt i ett land.

OPPRESSIV, äppressi'v, a. 2. (från lat.) För-tryckande.

OPRIS, öpri's, n. sing. (alltid med negation) Obilligt pris. *Intel o.*, billigt pris.

OPTATIVUS, äpptat'i'vuss, m. sing. (gram.) Modus, hvarigenom en önskan uttryckes.

OPTIK, äppti'k, f. 3. (från grek.) Lära om ljuset och synen, samt lagarna derför.

OPTIKUS, äpptikuss, m. pl. *optici* och *op-tiker*. En, som är kunnig i optiken.

OPTISK, a. 2. Till optiken hörande.

OPTIMIST, äpptimi'sst, m. 3. (af lat. *Opti-mus*, bäst) 1) En, som hyllar den läran, att allt hvad som är eller händer är det bästa. — 2) En, som är nöjd med allt, tycker att allt är bäst som det är. — *Motsats*: Pessimist.

OPTION, äpptshón, f. 3. (lat. *Optio*) Val.

OPTIONSRÄTT, äpptshónsrä'tt, m. sing. Den rättighet, som i vissa fall tillerkännes en part, att välja mellan olika behandlingssätt af ett an-hängigt mål.

OPUS, öpuss, n. pl. *opera*. (lat.) Verk, arbete. Brukas isynnerhet om böcker och skrifter.

OPÅKALLAD, a. 2. Ej påkallad, ej behöflig. — *Syn.* Onödig, Obeföflig.

**OPÄLITLIG**, a. 2. Ej pålitlig. — *Opärlighet*, f. 3. — *Opärligt*, adv.

**OPÄMINT**, a. 1. Utan att blifva påmint. Göra något o. — *Syn.* Sjelfmant, Omant.

**OPÄRÄKNAD**, a. 2. Ej påräknad. — *Syn.* Se *Oförmodad*. — *Opäräknadt*, adv.

**OPÄTALT**, a. 1. o. adv. Utan påtal, utan tadel, utan straff. O. göra något. — *Syn.* Se *Ostraffad*, *Oqvad*.

**OQVÄLD**, a. 2. Ostörd, utan att oroa. Sitta i o. besittning af något. — *Syn.* Opätalt.

**OQVINLIG**, a. 2. Ej passande för en kvinna. *Ett o-t beteende.*

**OQVÄDA**, v. a. 1. Bruka oqvädinsord emot någon. — *Syn.* Skymfa, Smäda, Vara ovetlig på, Skälla på.

**OQVÄDINSORD**, n. 3. Förolämpande ord. — *Syn.* Se *Skymford*.

**OR**, n. 3. Insekt, stor som ett litet sandkorn, i mjöl, gammal ost, o. s. v. *Acarus Siro*.

**ORAKEL**, orák'l, n. 3. (lat. *Oraculum*) 1) Svar, som forna folk, såsom Greker och Romare, trodde sig erhålla af sina gudar, då de i templet till dem framställde frågor. — *Syn.* Gudasvar, Afgudasvar, Orakelsvar. — 2) Stället, der sådana svar meddelades. *O-klet i Delphi, Dodona*. — 3) Gudomlighet, som meddelade dem. *Det Delphiska O-klet, O-klet svarade alt...* — 4) (fig.) a) Vist och afgörande råd, utslag. — b) För sin vishet högt ansedd rådgifvare.

**ORAKELSVAR**, orák'lsvar, n. 3. Se *Orakel*, 1. **ORANGEFÄRG**, orängsch'färrj, m. 3. (af fr. *Orange*, pomerans) Pomeransgul färg.

**ORANGEGUL**, orängschg'ul, a. 2. Pomeransgul. **ORANGERI**, orängsch'eri, n. 3. Drifhus (egentl. för pomeranser).

**ORANG OUTANG**, oräng utäng, m. 3. En art större apa på Borneo, mycket liknande meniskan, äfv. kallad Skogsmenniska, Skogsdjefvul.

**ORATION**, oratschön, f. 3. (lat. *Oratio*) Tal.

**ORATOR**, oratör, m. 3. (uttalas i pl. oratorer) Talare.

**ORATORISK**, a. 2. Som angår vältaligheten, talekonsten. — *Oratoriskt*, adv.

**ORATORIUM**, --torium, n. 3. pl. — *rier*. Musikaliskt skådespel af andligt innehåll, ej bestämdt för teatralisk aktion.

**ORBITA**, ärrb'ita, f. 1. (lat.) En planets bana.

**ORCHIS**, ärrk'iss, f. (lat.) Ett örtsläkte.

**ORCUS**, ärrk'uss, nom. prop. m. (lat.) Underverlden, de dödas rike.

**ORD**, n. 3. 1) Artikuleradt ljud, hvarigenom ett begrepp betecknas. *Icke säga ett o. Dessa voro hans sista o. Han talar ej många o., är tystlåten. Gifva gode o., tilltala vänligt. Onda o., ovänliga, hårda, förebärande, förolämpande. Jag har aldrig sagt honom ett ondt o. Bemöta någon med hårda o. Lägga ett godt o. till för en, söka att medla för någon till dess bästa. Det ena o-et tog det andra, gaf anledning till det andra. Han vill alltid ha sista o-et, vill alltid ha rätt. Han har alltid sista o-et, blir aldrig svarslös. Ha högsta o-et, hafva mest att säga. Taga högsta o-et, göra sig till berre öfver samtalen. Taga en på o-en, uppmana honom att göra, hålla, hvad han sagt, lofvat. Taga sina o. igen, återkalla, hvad man sagt. Föra o-et, leda talet, öfverläggningarna. Ha o-et, efter tur eller gifvet tillstånd tala vid en öfverläggning. Taga o-et, börja att tala efter en annan talare. Taga till o-a, börja att tala. Taga o-et af någon, afbryta en talare och sjelf*

börja att tala. Innan man vet o-et af, utan att man anar det minsta. På mina o., vid min heder. På hvars o. berättar ni detta? efter hvems utsago? Med ett o., korteligen. Aldrig ett o-t tigi! Säg aldrig ett o., alldeles tiga. Hör, ett o., ett par o-t hör, låt mig tala några ord med er. Ett o. så godt som två, ett betydelsefullt, viktigt, eftertryckligt ord. I o. och gerningar, i tal och handling. Med o. eller gerningar, med tal eller handling. — 2) Dylikt artikuleradt ljud, framställt genom tecken, i skrift eller på annat sätt. O. i en ordbok. Svenskt, franskt, latinskt o. Nytt, brukligt, obrukligt o. Ett o., läsnadt ifrån latinet. Efter o-et eller o-en, bokstafigen. O. ifrån o., o. för o., med ordagrann lydelse. — Bildar flera sammansättningar, såsom: Landskaps-, Handtverks-, Konst-, ord, m. fl. — 3) Löfte. Hålla o., hålla sitt o. O. och aftal. Bryta sitt o. (Ordspr.) Mans o. mans ära, äran fördrar, att en man håller sitt löfte. — 4) (i kyrklig o. teol. mening) O-et, Guds o., bibeln; Guds o. äfv. predikningar, andeliga tal och skrifter. O-et betyder i bibeln äfv. Guds Son.

**ORDA**, v. n. 1. Tala. O. om något. O. vid och bredt. — *Syn.* Se *Tala*.

**ORDABETYDELSE**, f. 3. eller **ORDAFÖRSTÅND**, n. 3. Bokstafliga meningen af ett ord, ett uttryck, ett ställe i bok eller skrift.

**ORDAGRANN**, a. 2. Efter orden, bokstaflig, i egentlig mening. — *Ordagrant*, adv.

**ORDALAG**, n. 3. (mest i plur.) De ord, som begagnas vid ett yttrande, i ett tal, o. s. v. I väl valda o.

**ORDALIER**, ärrdäl'ier, m. 3. pl. (af medelt. lat. *Ordaliu*, från nederl. *Ordeel*, af t. *Urtheil*, dom) Så benämndes under medeltiden vissa med religiösa ceremonier beledsagade prof, som en med halft skäl öfvertygad anklagad underkastades, för att ådagalägga sin oskuld. O. voro, utom envigget, äfven jernbyrden, vattenprovet, m. fl.

**ORDALYDELSE**, f. 3. Bokstafliga innehållet af en mening, ett ställe i skrift.

**ORDSÄTT**, n. 3. Det sätt, hvarpå vissa begrepp blifvit genom ord uttryckta.

**ORDBILDNING**, f. 2. (gram.) Ordens bildning i ett språk; det sätt, hvarpå de bildas eller blifvit bildade.

**ORDBOK**, f. 3. pl. — böcker. Bok, som innehåller förteckning på orden i ett språk, jemte förklaring af deras betydelse, anförda exempel på deras användning, o. s. v.

**ORDBÖJNING**, f. 2. (gram.) Ordens i ett språk böjning genom deklination eller konjugation.

**ORDEN**, ärd'n, m. 2. pl. ordnar. (t. *Orden*, af lat. *Ordo*, ordning) 1) Förening af personer, hvilka genom löfte eller ed förbundit sig att lefva efter vissa regler eller ordningsstadgar, med begagnande af något yttre tecken, hvarigenom de skilja sig ifrån andra. Andlig o. Militäriske o. Se f. 6. Kloster-, Munk-, Frimurare-, Jesuiter-, Tempel-, Sällskapsorden, m. fl. — 2) Se *Riddarorden*. Gyllene Skinnets o. Riddare af Carl XIII:s o. Se f. 6. Serafimer-, Nordstjerne-, Svärdsorden, m. fl. — 3) (i utsträckt mening) Utmärksetecken (band, stjärna o. s. v.), som tillhör en riddareorden. Få, erhålla en o. Vara dekorerad med flera ordnar.

**ORDENSBAND**, n. 3. Bredd band af viss bestämd färg, hvilket som ordenstecken bäres öfver axeln, i allmänhet från venster till höger.

**ORDENSBISKOP**, m. 2. Så kallas, vid vissa riddareordnar, den förnämste af de vid ordens-

högtidligheterna fungerande, till orden hörande presterna. O-en vid Serafimerorden.

**ORDENSBRODER**, m. 3. pl. — bröder. Ledamot af en orden.

**ORDENS-CEREMONIMÄSTARE**, m. 3. Ceremonimästare vid en riddareorden.

**ORDENSDRÄGT**, c. 3. Den särskilda, utmärkande dräkt, som medlemmarne af en andlig orden måste bära, eller som vid högtidliga tillfällen bäres af dem, hvilka tillhöra en riddarorden.

**ORDENSGENERAL**, ärd'ns-jeneräl, m. 3. Högste styresmannen i en andlig orden.

**ORDENSGODS**, n. 3. Se *Kommenderi*.

**ORDENSHÄROLD**, m. 3. Person, hvilken vid en riddarorden gör tjänst såsom härhold.

**ORDENSKANSLER**, ärd'ns-kanslär, m. 3. Person, som bekläder kanstierstjänsten vid en riddarorden. — [canceller, cantzler, kantzler.]

**ORDENSKAPPELLAN**, ----än, m. 3. Lägre tjänstgörande prest vid en riddarorden. *Vid Serafimerorden finnas tvenne o-er.* — [capellan, — kaplan.]

**ORDENSKAPITEL**, ärd'ns-kap'itt'l, n. 3. Samteliga de personer, som utgöra styrelsen i en riddarorden. — [kapitel.]

**ORDENSKEDJA**, f. 1. Kedja, hvilken som ordenstecken bäres om halsen.

**ORDENSKORS**, n. 3. Kors af olika form, hvilket som ordenstecken bäres på bröstet.

**ORDENSLÖFTE**, n. 4. Löfte, som alläggas vid inträdet i en andlig orden.

**ORDENSMÄSTARE**, m. 3. Den, som innehar högsta värdigheten i en riddarorden.

**ORDENSOFFICANT**, --ämsiänt, m. 3. Lägre tjänsteman vid en riddarorden.

**ORDENSREGEL**, f. pl. — regler. Ordningstadga, som samtelige ledamöter af en andlig orden, vid inträdet deruti, förbinda sig att alltid efterfölja.

**ORDENSRIDDARE**, m. 3. Ledamot af en riddarorden.

**ORDENSSADGA**, f. pl. — stadgar. Stadga, antagen till eftersefnad för någon viss ordens medlemmar.

**ORDENSSÄLLSKAP**, n. 3. o. 3. Förening af personer, som bildat en orden i och för något sällskapligt ändamål, såsom dans, segling, o. s. v.

**ORDENSTECKEN**, n. 3. Särskilt utmärksetecken för en orden, såsom band, kors, stjärnor, m. m.

**ORDENTLIG**, ärrdä'ntl'igg, a. 2. 1) Som iakttagit ordning. En o. man. O. betalare, punktlig. Han är o. i allting. Säges äfv. om sak. O-t uppförande, lefnadssätt. — 2) (fam.) Verklig, riktig, äkta. Det var icke regn, det var ett o-t skyfall. Han fick en o. stult.

**ORDENTLIGEN**, ärrdä'ntl'igann, adv. Se *Ordentligt*.

**ORDENTLIGHET**, ärrdä'ntl'ighét, f. 3. 1) Iakttagande af ordning. Allt försiggick med mycken o. O. i lefnadssätt, i uppförande. — *Syn.* Ordning. — 2) Egenskapen att vara ordentlig. Hans o. är känd.

**ORDENTLIGT**, ärrdä'ntl'iggt, adv. På ordentligt sätt, med iakttagande af ordning. Allt tillgick ganska o. Leffa o.

**ORDER**, ärd'r, n. 3. Se *Ärder*.

**ORDER**, ärd'r, m. 3. (fr. *Ordre*, af lat. *Ordo*, ordning) 1) a) Befallning, gifven af befälhafvande eller förmän. Gifva, få, emottaga en o. Han har o. att ej släppa någon in. Taga emot o. af någon, lyda ens befallningar, t. ex.: Jag tar

icke emot några o. af er. — b) Skriftlig sådan befallning. Det står ej på o-na. Sätta något på o-na. — 2) a) Anvisning till utbetalning. O. på en skuldsedel. — b) Person, till hvilken innehafvare af skuldsedel o. d. öfverlätit sin rätt att uppbära summan, hvärå den lyder. Till N. N. eller o. — c) Uppdrag att göra uppköp. Han har fått o. att uppköpa 10,000 kannor brännvin.

**ORDFATTIG**, a. 2. 1) Som innehåller ett ringa antal ord. Ett o-t *Lexikon*. — 2) Se *Ord-karg*.

**ORDFÖGNING**, f. 2. (gram.) Ordens sammanfogning med hvarandra till satser och meningar.

**ORDFÖGNINGSLÄRA**, f. 1. (gram.) Läran om ordens språkriktiga sammanfogning med hvarandra. — *Syn.* Syntax.

**ORDFORM**, m. 3. (gram.) Se *Form*, 3.

**ORDFÖRSKARE**, m. 3. Se *Etymolog*.

**ORDFÖRSKNING**, f. 2. Se *Etymolog*.

**ORDFYND**, n. 3. Sinnrikt uttryck.

**ORDFYNDIG**, a. 2. Se *Ordhittig*.

**ORDFÖLJD**, f. 3. Den ordning, i hvilken orden följa på hvarandra i satser och perioder. Kallas äfv. Konstruktionsordning.

**ORDFÖRÄNDE**, a. 1. o. m. 3. Som förer ordet eller leder öfverläggningarna i en rådpläggande församling, en sammankomst, o. s. v.

**ORDFÖRÄNDESKAP**, n. 3. o. 3. Befattningen att vara ordförande.

**ORDFÖRRÄD**, n. 3. Förråd, antal af ord, t. ex. i en ordbok.

**ORDGRÄL**, n. 3. Se *Ordtvist* och *Ord-klyfveri*.

**ORDHITTIG**, a. 2. 1) Som med lätthet finner de rätta orden att nyttja. — 2) Rik på infall och ordtekar. — *Syn.* Ordfyndig. — *Ordhittighet*, f. 3.

**ORDHÄLLEN**, a. 2. neutr. — et, eller

**ORDHÄLLIG**, a. 2. Som samvetsgrant håller löften och aftal.

**ORDHÄLLIGHET**, f. 3. Egenskapen att vara ordhällig.

**ORDINARIE**, ärrdinä'rie, a. 1. (lat. *Ordinarius*) Ordentlig, på stat anställd. O. tjänsteman. O. befattning. — S. 3. På stat anställd tjänsteman. Han är numera o.

**ORDINAT**, ärrdinät, f. 3. (geom.) Linie, dragen ifrån en punkt på en kroklinie, vinkelrät emot dess bas.

**ORDINATION**, ärrdinatschön, f. 3. 1) Föreskrift. En läkares o. — 2) Invigning till prestembetet.

**ORDINERA**, ärrdinera, v. a. 1. (lat. *Ordinare*) 1) Förordna, föreskrifva. Läkare o. för sjuka, hvad de böra nyttja. — 2) Inviga till prestembetet. O. till prest.

**ORDINÄR**, ärrdinär, a. 2. (lat. *Ordinarius*) 1) Vanlig, bruklig, alldaglig. — 2) Medelmåttig. O. sort, kvalitet. — *Ordinärt*, adv.

**ORDKARG**, a. 2. Som ej säger många ord. — *Syn.* Ordjugg, Ordfattig.

**ORDKASTAS**, v. d. 1. Se *Ordvecia*.

**ORDKASTNING**, f. 2. Se *Ordvecing*.

**ORDKLYFNING**, f. 2. Se *Ordklyfveri*.

**ORDKLYFFVARE**, m. 3. En, som klyfver ord.

Jfr. *Klyfva*.

**ORDKLYFFVERI**, n. 3. Onyttig sysselsättning med ordförklaringar, utan att gifva akt på mening och sammanhang.

**ORDKRÄM**, n. sing. (fam.) Granna, men innehållslösa ord eller meningar.

**ORDKRIG**, n. 3. Se *Ordvrist*.  
**ORDKRÄMARE**, m. 3. Skrälla, pratmakare.  
**ORDLAG**, se *Ordalag*.  
**ORDELEDNING**, f. 2. Se *Etymologi*.  
**ORDLEK**, m. 2. Användning af ett flertydigt ord i tvekydig mening, eller sammanställning af likaljudande ord, som hafva motsatt eller helt skilljaktigt bemärkelse.

**ORDLISTA**, f. 1. Lista, förteckning på ord, i och för något särskilt ändamål.

**ORDLOF**, oriktligt för *Orlof*.

**ORDNA**, årdna, v. a. 1. Bringa i ordning, i visst regelbundet skick. *O. ett samhälle. O. sina angelägenheter.* — *Syn.* Anordna. — *Ord-nande*, n. 4.

**ORDNING**, årdning, f. 2. (af lat. *Ordo*) 1) Viss gifven och ändamålsenlig likhet i det sätt, hvar på ting äro sammanställda i rummet eller följa på hvarandra i tid. *Sätta, ställa, lägga, placera i viss o. Vara, befinna sig, stå, ligga i en viss beständ o. Gå, följa i o. efter hvarandra. Komma i, ur o. Hejlen i o-en är ni? Den förste, den tionde i o-en. Orden stå i alfabetisk o.* — Bildar åtskilliga samman-sättningar, såsom: Marsch-, Slagordning, m. fl. *O-en för dagen, se Dagordning.* (Fig.) *Det hör till o-en för dagen, är nu något ganska vanligt.* — 2) Lugn och stilla efterlefnad af lag och förordningar. Brukas med afseende på folket i allmänhet, inbyggarna i ett land, o. s. v. *Den allmänna o-en. Upprätthålla o-en i samhället. O-en har blifvit störd i hufvudstaden. Hålla folket i o.* — 3) (i allm.) Ordentligt uppförande. *Hålla någon i o. Hålla sina tjänare i o., tillhålla dem att iakttaga ordentlighet. Hålla god o. Hålla sig i o. i o. och skick.* — 4) Godt skick, ordentligt tillstånd. *Allt befanns i bästa o. Det har kommit ur sin o. Statens finanser äro i god o. Mitt hushåll är ännu ej i o.* — 5) Förmåga att hålla ordning, ordningssinne. *Han har ingen o. med sig.* — 6) Viss lag, regel, städgar af naturen, af öfverheten, af bruket, o. s. v. *Det är enligt naturens, för-synens o. Rätta sig efter den vedertagna o-en. Det är i sin o., behörigt, vederbörligt, passande, t. ex.: Det är i sin o., att han beder henne om förlåtelse. Det är ej i sin o., att husbonden skall tåga för tjänaren. Ur sin o., opassande, otjenlig, otillbörlig.* — 7) (fig.) Den rang, som snillen, talanger, arbeten hafva sins emellan. *Ett snille, en talang, ett konststycke af första o-en.* — 8) Tar. *Hvar i sin o. Tala i sin o. Det kommer väl i sin o. en gång. När o-en kommer till mig.* — 9) (nat. hist.) En af hufvudafdelningarna, hvari en klass är delad. — 40) Se *Byggnadsordning*. — *Se. O-sfull, -slös.*

**ORDNINGSSANDA**, f. sing. Se *Ordningssinne*.

**ORDNINGSKÄRLEK**, m. sing. Bøjelse för att iakttaga och upprätthålla ordning.

**ORDNINGSMAN**, m. 3. pl. — män. 1) En man, som håller sträng ordning vid makt. — 2) Benämning på tjänstemän, hvilka det tillhör att upprätthålla ordningen i en viss samhällighet. *O-nen i Eskilstuna fristad.*

**ORDNINGSMÅL**, n. 3. Sådant mål, som angår de reglementariska föreskrifterna för boktryckerier och bokhandel.

**ORDNINGSNUMMER**, m. pl. — nummer. Viss nummer i ordningen.

**ORDNINGSSINNE**, n. sing. Sinne, anlag för ordning. *Hä o.*

**ORDNINGSTAL**, n. 3. Räkneord, som utmärker, hvilken eller hvilket i ordningen någon eller något är.

**ORDONNANS**, årdannangs, m. 3. (fr. *Ordon-nance*) Soldat, som är anställd hos en befälhavande officer, för att uträtta hans befallningar.

**ORDONNANS-OFFICER**, årdannangsämbets, m. pl. — officerare. Officer, anställd hos en chef, för att öfverföra hans order, m. m.

**ORDPÅL**, n. sing. Granna, svassande ord. — *Syn.* Fraser, Febus, Bombast, Fladder, Grann-lät, Flärd.

**ORDQVICKHET**, f. 3. Qvickt yttrande, som ligger blott i själva orden.

**ORDREGISTER**, ördregist, n. 3. Register i en bok, skrift, innehållande förteckning på ord, med förklaring eller hänvisning till de ställen, der de återfinnas i texten.

**ORDRIK**, a. 2. Som innehåller ett stort antal af ord. *Ett o-t lexikon.* — *Ordrikkhet*, f. 3.

**ORDRYTTARE**, m. 3. En, som rider på ord. *Hj. Rida.*

**ORDRYTTERI**, n. 3. Småaktigheten att fästa sig vid en annans lösligt fälda ord, för att bereda sig tillfälle att sätta honom i förlägenhet eller vederlägga honom.

**ORDSPEL**, n. 3. Se *Ordlek*.

**ORDSPRÅK**, n. 3. Tänkespråk, som i få sinn-rika ord uttrycker någon allmän lefnadsregel och är allmänt gängse bland ett folk. *Det har blifvit ett o. Det är ett gammalt o. Tala i o., nyttja sådana i sitt tal. Salomons o., en bok i Bibeln, inncfattande af Salomon författade tänke-och sedespråk.*

**ORDSPRÅKSVIS**, adv. Såsom ordspråk, i form af ordspråk.

**ORDSTRID**, m. 3. Se *Ordvrist*.

**ORDSTÄPPE**, n. 4. Allmänt brukligt, sinn-rikt talesätt, hämtadt af någon särskilt, ofta histo-risk anledning. *»I grefvens tid» är ett o.*

**ORDSVALL**, n. 3. Öfverflödig rikedom på ord i tal och framställning.

**ORDSVAMMEL**, n. 3. (fam.) Röra af ord utan mening och sammanhang.

**ORDSÄTT**, se *Ordasätt*.

**ORDTRÄTA**, f. 1. eller

**ORDTVIST**, f. 3. Tvist om blotta ord. — *Syn.* Ordstrid, Ordkrig, Ordgräl.

**ORDVÄLJARE**, m. 3. En, som är öfverdrifvet noga i valet af ord.

**ORDVEXLA**, v. n. 1. Se *Träta*. [-växla.]

**ORDVEXLING**, f. 2. Se *Träta*, f. Komma i o. Komma från o. till slagsmål. [-växling.]

**ORDVRÄNGARE**, m. 3. En, som förvränger andras ord och yttranden.

**ORDVRÄNGNING**, f. 2. 1) Förvrängning af andras ord och yttranden. — 2) Förvrängt ord, uttryck, yttrande.

**ORDVÄNDNING**, f. 2. På visst sätt sammanställda ord; uttryck.

**ORDSTÄLLNING**, f. 2. 1) Ordens sammanställning i en viss följd. — 2) Så sammanställda ord; uttryck.

**OREAD**, åread, f. 3. (grek. myt.) Bergnysf.

**OREDA**, f. sing. Ordninglöst tillstånd, brist på reda, på ordning och skick. *Bringa i o.* — *Syn.* Se *Ordning*: Älv, Trassel, Babel, För-bistring.

**OREDIG**, a. 2. 1) Ej redig, ej tydlig. *O. samling. O-t buller. O-a tankar.* — *Syn.* För-virrad, Trasslig, Otydlig. — 2) Som ej har reda

på sig. *O. till sinnes. O-t förstånd.* — 3) Något rusig.

**OREDIGHET**, f. 3. Egenskapen att vara oredig. — *Syn.* Se *Oreda*.

**OREDIGT**, adv. Utan reda. *Tala o.*

**OREDILIG**, a. 2. Som saknar redlighet. *En o. man. O-t uppförande.* — *Syn.* Se *Oärlig*.

**OREDILIGHET**, f. 3. 1) Brist på redlighet. *Hans o. har gjort hans olycka.* — *Syn.* Se *Oärlighet*. — 2) Oredlig handling. *Göra sig skyldig till en o.*

**OREDILIGT**, adv. Ej redligt. *Handla o.* — *Syn.* Se *Oärligt*.

**OREGELBUNDEN**, a. 2. neutr. — *et.* Ej bunden af vissa regler; som ej sker, ej är inrättad efter viss gifven ordning. *O-dna drag. O-et uppförande. Ett o-et verb.* — *Syn.* Irregulier, Oordentlig. — *Oregelbundenhet*, f. 3. — *Oregelbundet*, adv.

**OREGELMESSIG**, a. 2. Se *Oregelbunden*. — *Oregelmessighet*, f. 3. — *Oregelmes-sigt*, adv.

**OREGERLIG**, a. 2. Som ej låter sig styras, ej iakttagar lag, ordning, skick. *En o. menni-ska.* — *Syn.* Ostyrig, Ohändig, Ohandterlig, Bångstyrig. — *Oregertighet*, f. 3. — *Oreger-ligt*, adv.

**OREN**, örän, a. 2. neutr. — *et.* 1) Uppfylld, skadad af or. *Oret mjöl. O. sad, se Unken.*

**OREN**, örén, a. 2. ll. 1) Ej ren. *O. våg, gala.* — *Syn.* Smutsig, Oterig. — 2) (fig.) Osed-lig, okysk, ond. *O-a lustar och begär. Den o-a anden, den onda anden, djöfvelen.* — 3) (sjöt.) *O-t farvatten*, hvari finnas farliga grund och klippor.

**ORENA**, v. a. 1. 1) Göra oren. — *Syn.* Smutsa, Nedsmutsa, Nedsöla, Besudla, Besmeta, Otera. — 2) (fig.) Se *Oskära*. — *Orenande*, n. 4.

**ORENHET**, örénhet, f. 3. 1) Egenskapen att vara oren. — *Syn.* Orenlighet. — 2) (fig.) Osed-lighet, okyskhet.

**ORENLIG**, a. 2. Som ej håller sig ren, ej fallen för att iakttaga renlighet. *En o. menni-ska.* — *Syn.* Osnygg, Snuskig.

**ORENLIGHET**, f. 3. 1) Egenskapen att vara orenlig; brist på sinne för renlighet. *Lägre sol-kets o. öfvergår stundom allt begrepp.* — 2) Hvad som är orent. *Man får ej utkasta o. på gatorna.* — *Syn.* Smuts.

**ORERA**, v. n. 1. (lat. *Orare*) 1) Hålla tal. — 2) (fig.) Se *Predika*. 2) — *Orerande*, n. 4.

**ORF**, n. 3. Lieskaft.

**ORGAN**, ärgän, m. o. n. 3. (grek. *Organon*) 1) Verktyg för lifsförrättningarna hos människor, djur och växter. *Kroppens o-er. Synsinnets, luktsens o.* — Har sammansättningen Sinnesorgan.

— 2) Stämma, röst (talares eller sångares). *Hafva god o.* — 3) (fig.) Verktyg, redskap. *Styrelsens o-er.* En o. för allmänna tänkesättet, som uttrycker detsamma.

**ORGANISATION**, ärganisatschön, f. 3. 1) Se *Organisering*. — 2) Sättet, hvar på en kropp är inrättad. *Menniskokroppens o.*

**ORGANISERA**, ärganisera, v. a. 1. 1) Förse med organer. — 2) På regelbundet sätt bilda, ordna, inrätta.

**ORGANISERING**, f. 2. 1) Handlingen, då man organiserar. — 2) Se *Organisation*, 2.

**ORGANISK**, ärganisisk, a. 2. Försedd med verktyg för lifsförrättningar. Sägdes om kroppar, som hafva lif, d. v. s. uppkomma och växa till i följd af en inre kraft, fortplanta sig och dö. *De*

*o-a kropparne delas i växter och djur. O-t lif, det, hvarigenom kroppen får tillväxt och underhåll.*

**ORGANISM**, ärganisism, m. 3. Samtliga en kropp tillhörande verktyg för lifsförrättningarna, betraktade såsom ett helt.

**ORGANIST**, ärganisist, (vauligare: ärrjnisst), m. 3. (medelt. lat. *Organista*) Orgelspelare. Skrif-ves älv. *Orgelnist* och *Orgnist*.

**ORGANSINBAND**, ärganisinbånd, n. 3. Be-nämning på bomullsband, då de väfvas såsom lin-väf på en vanlig bandstol och sedan skäras till remor.

**ORGANSINSILKE**, ärganisinsilke, n. 4. ell. blott **ORGANSIN**, ärganisin, n. sing. (ital. *Organzino*) En sort tvinnadt silke till varp.

**ORGBYGGARE**, se *Orgelbyggare*.

**ORGEI**, ärrjäll, m. sing. (af grek. *Organon*, verktyg) Allmänt bekant tonverktyg, inrättadt med belgar och pipor, genom hvilka luft trampasas och olika toner uppkomma. — *Syn.* Orgor, Org-verk.

**ORGEI BELG**, ärrjällbelg, m. 2. Belg i ett orgverk.

**ORGEI BYGGARE**, m. 3. En, som bygger orgverk. — Älv. *Orgbyggare*.

**ORGEI BYGGNAD**, m. 3. Förfärdigande, upp-förande af orgverk. — Älv. *Orgbyggnad*.

**ORGEI BYSSA**, f. 1. (gam. krigsk.) Ett slags fordom brukligt skjutmaskin med flera pipor eller handrör, som fästades utmed hvarandra i åtskilliga rader såsom orgelpipor.

**ORGEI KORALL**, ärrjällkorall, m. 3. En art Rörpolyp, bestående af raka kalkrör, förenade med tvärvägg, och satta flera hvar på hvarandra, liksom orgverk; i Medelhafvet och Röda hafvet. Tubipora musica.

**ORGEI LÄKTARE**, m. 3. Läktare, der org-verket i en kyrka har sin plats. — Älv. *Org-läktare*.

**ORGEI PIPA**, f. 1. Pipa eller rör i ett org-verk, hvarigenom en ton frambringas. — Älv. *Orgpipa*.

**ORGEI PUNKT**, m. 3. (i musik) En i flera ackorder bibehållen grundton. — Älv. *Orgpunkt*.

**ORGEI REGISTER**, n. 3. Se *Register*. — Älv. *Orgregister*.

**ORGEI SPELARE**, m. 3. Se *Organist*. — Älv. *Orgspelare*.

**ORGEI STÄMMA**, f. 1. En omgång af orgel-toner, då de äga lika klangfärg. — Älv. *Org-stämma*.

**ORGEI TRAMPARE**, m. 3. En, som tramp-par belgar på ett orgverk. — Älv. *Orgtrampare*. — *Syn.* Belgtrampare.

**ORGEI VERK**, se *Orgverk*.

**ORGER**, ärrgiär, pl. 3. (grek. *Orgia*, hem-liga religionsbruk, isynn. de till Bacchi tjänst hö-rande) Vilda dryckeslag, ofta äfven förbundna med andra utsäffningar.

**ORGLÄKTARE**, se *Orgelläktare*.

**ORGOR**, ärrjarr, f. 1. pl. Se *Orgel*. *Spela på o.*

**ORGPIPA**, **ORGPUNKT**, m. fl., se *Orgel-pipa*, &c.

**ORGVÄRK**, ärrjvärrk, n. 3. 1) Se *Orgel*. — 2) (fortif.) Spetsiga, jernbeslagna bjelkar, som hänga hvar och en vid sitt tåg eller kedja och uppvidas eller nedsläppas i en fästningsport.

**ORIDDERLIG**, a. 2. Ej öfverensstämmande med ridderlighetens lagar. *Ett o-t handlingssätt.* — *Oridderlighet*, f. 3. — *Oridderligt*, adv.

ORIENT, -- ännu, m. sing. (lat. *Oriens* (sol), den uppgående solen). *O-en*, österländerna.

ORIENTALISK, -- ännuallisk, a. 2. Österländsk.

ORIENTALISM, -- ännuallism, m. 3. Österländsk språkegenhet.

ORIENTALIST, -- ännuallist, m. 3. Kännare af österländska språken (hebreiska, arabiska, syrisk, kaldeiska, m. fl.).

ORIENTERA SIG, -- ännuatera, v. r. 1. 1) Taga reda på österpunkten och de öfriga väderstrecken på det ställe, der man befinner sig. — 2) (fig.) Göra sig hemmastadd med en ort eller med ett ämne.

ORIG, örigg, a. 2. Se *Oren*, 1.

ORIGINAL, orijinäl, a. 2. (lat. *Originalis*) Ursprunglig, egendomlig. Brukas endast i sammansättningar; eljest *Originel*. — *S. n. 5.* 1) Hvad som är ursprunglig och icke eftergjordt, icke efterbildadt. Urbild, Urskrift. — *Motsats:* Kopia. — 2) Egen, besynnerlig människa. *Han är ett o.*

ORIGINAL-DOKUMENT, orijinäldokumänt, n. 3. Ursprungligt dokument; det första och egentliga, af hvilket afskrifter blifvit tagna.

ORIGINAL-GENI, orijinälschenf, n. 3. Egendomligt snille.

ORIGINALITET, orijinälitét, f. 3. 1) Ursprunglighet, egendomlighet. — 2) Egenhet, besynnerlighet.

ORIGINEL, ärschinnäl, a. 2. (lat. *Originalis*) Egendomlig, egen, själfständig; som skapar på sitt eget själfständiga vis. *Hvarje snille är o-l.*

ORIGUAL, äriguäl, m. 3. Nordamerikansk elg, större än den europeiska.

ORIKTIG, a. 2. Ej riktig. *O. uppgift.* — *Syn.* Felaktig, Falsk, Förvänd, Galen, Orätt.

ORIKTIGHET, f. 3. 1) Egenskapen att vara oriktig. *En uppgifts o.* — 2) Felaktighet, fel.

ORIKTIGT, adv. På ett oriktigt sätt. *Skrifva, gå o.* — *Syn.* Felaktigt, Orätt, Galet, Falskt.

ORIMLIG, a. 2. 1) Ej rimlig, ej öfverensstämmande med förnuftet, stridande mot rim och reson. *Berätta o-a saker.* — *Syn.* Otänkbar, Omöjlig, Absurd. — 2) Som icke rimmar sig med det sedvanliga, brukliga i tänkesätt, känslor, tal, sätt att leva och vara m. m. *Ett o-l bruk.* — 3) Obillig. Sägdes både om sak och person. *Han är o. i sina fordringar. O-a anspråk.* — *Syn.* Absurd. — 4) (fam.) Öfverdrifvet stor. — *Syn.* Se *Stor*.

ORIMLIGHET, f. 3. 1) Egenskapen att vara orimlig. *O-en af en begäran.* — 2) Hvad som är orimligt. *Forädra o-er.* — *Syn.* Absurditet.

ORIMLIGT, adv. På ett orimligt sätt, utan rim och reson; obilligt. *Tala o. Bära sig o. dt. Låta betala sig o.*

ORION, oriänn, nom. prop. m. En stor stjärna på södra himlavalvet.

ORKA, ärkka, v. n. 1. Hafva styrka, kraft, förmåga. *Han o-r ej röra sig. Ropa så mycket man o-r. Han o-r ej mer. Ej o. med, ej förmå att lyfta, bära, utihärd. Ej o. äta eller dricka, ej hafva lust att &c. Del o-r jag ej höra, vill jag ej höra, gillar jag för ingen del.*

ORKAN, ärkkan, m. 3. (fr. *Ouragan*, eng. *Hurricane*, från ett amerikanskt språk) Vild storm, med snar öfvergång och en hastighet af 100—120 fot på en sekund. [Orcan.]

ORKESTER, ärkästär, m. 2. pl. — *strar.* (grek. *Orchestra*, den del af teatern hos Grekerna, der kören uppförde sina dansar) 1) Platsen

för musikanterna i en teatersalong, på baler eller konserter. — 2) Samteliga musikanterna vid teaterrepresentationen, o. s. v. — 3) Samteliga symfonieinstrumenterna. — *Ss. O-plats.* [Orchester.]

ORKESTER-BILJETT, ärkästär-biljätt, m. 3. Spektakelbiljett till en plats i orkestern (bem. 1).

ORKIS, se *Orchis*.

ORKLÖS, ärkklös, a. 2. 1) Utan styrka att företaga något. *En o. gubbe. Den o-a älderdomen.* — 2) Trög att arbeta, lat. *O. och försöfad.*

ORKLÖSHET, f. 3. 1) Saknad af krafter att företaga något. *Älderdomens o.* — 2) Tröghet att arbeta, lättja.

ORKLÖST, adv. Se *Maktlöst, Lättjefullt*.

ORLEANA, ärrleäna, (i folkspråket: älljåna) Vacker brandgul färg af himnan, som omger de ärtlika fröen i Orleanaträdets fröhus.

ORLEANATRÄD, n. 5. Ett vestindiskt träd, hvaraf Orleana fäs. Bixa orellana.

ORLOF, örläfv, n. sing. (t. *Urlaub*) Afsked ur enskilt tjänst. [Orläf.]

ORLOFSEDEL, örläfvssedl, m. 2. pl. — *sedlar.* Skriftligt af husbonde meddeladt betyg åt en tjänare, om dess ledighet ifrån tjänsten samt om dess uppförande och duglighet. [Orläfsedel.]

ORM, m. 2. 1) a) Allmän benämning på alla de djur, som tillhöra tredje Ordningen af Amphibierna, med fjällbetäckt, långsträckt, valsformig kropp, utan skulderben och bröstben samt utan fötter, men med talrika ryggknotor och rörliga resben. De särskilda arterna, såsom Slungorm, Lindorm, Blindorm, Snok, m. fl., ses hvar på sitt ställe i den alfabetiska ordningen. — b) (särskilt) Se *Huggorm*. (Fig.) Nära en o. i sin egen barm, hylla en människa, som sedan lönar en med otacksamhet och söker ens skada. — 9) (fig.) Falsk människa. — 3) Ett utslag på hästar och boskap. — *Ss. O-bett, -biten, -bo, -hufvud, -hväsnig, -lik, -skinn, -stucken, -stungen, -styng, -unge, -ägg, -älare, -öga.*

ORMA SIG, v. r. 1. Se *Slingra sig*.

ORMBUNKE, m. 2. pl. — *bunkar.* 1) O-kar kallas i botaniken den sjuttonde naturliga växtklassen, och *Egentliga O-kar* är en familj, tillhörande denna ordning. — 2) *Ormbunke* (Pteris) kallas äfven ett släkte af sistnämde familj, och särskilt en art af detta släkte, *P. aquilina*, hvilken äfven kallas Ormräs, Bräken, Ormkage, Kästab, Präkna.

ORMBÄR, n. 5. 1) Det giftiga bäret af Qvesved. — 2) Det svartblå bäret af Trollbärsört (Paris.)

ORMDYRKAN, f. sing. indef. Dyrcan af ormar såsom gudomliga väsenden, fardom i Egypten. Syrien m. fl. länder.

ORMDYRKARE, m. 3. En, som dyrkar ormar.

ORMETTER, n. sing. eller

ORMGIFT, n. sing. Det slags gift, som en del ormar förvara i en särskilt körtel eller blåsa, hvarur det utgutes, när de bita.

ORMGRÄS, n. 5. (bot.) En art Storknäf. *Geranium sanguineum*.

ORMHJUL, n. 5. Ett slags fyrverkeripjes.

ORMILA, örm-ila, f. 1. Se *Ormölla*.

ORMKAGE, m. 2. pl. — *kagar.* Se *Ormbunke*.

ORMLIST, f. 3. 1) (egentl.) Ormars list. — 2) (fig.) Fin, utstuderad list.

ORMNÄVA, f. 1. Se *Ormröt*.

ORMRIS, n. 3. Se *Ormbunke*.

ORMROT, f. 3. pl. — *rötter.* Örtsläktet *Scorzonera*.

ORMSKALLE, m. 2. pl. — *skallar.* 1) Ett slags snäcka, som i Europa nyttjas till bordselprydnader, men i sin tropiska hembygd till skiljemynt. Cypraea moneta. — 2) Se *Toffelblomma*.

ORMSLÄ, f. 3. pl. — *slår.* Se *Blindorm*.

ORMSLÄNDA, f. 1. Insekt af Sländorna. 1/2 tum lång, med tafornigt hopplaga vingar och en svart fläck på hvardera. *Raphidia ophiopsis*.

ORMSTEN, m. 2. Se *Serpentin*.

ORMTJUSARE, m. 3. Så kallas vissa personer i Egypten och Indien, som gå omkring och visa dresserade ormar, hvilka de låta dansa efter tonerna af en pipa.

ORMTUNGA, f. 1. Örtsläktet *Ophioglossum*.

ORMVRÅK, m. 2. Rottfägel, 1 fot 8 tum lång, mörkbrun på ryggen, men på undersidan än brun, än hvit; i nordliga länder; lever mest af ormar, sniglar, gräshoppor, möss m. m. *Falco Buteo*.

ORMYNGEL, n. 3. 1) Ormungar. — 2) (fig.) En falsk och svekfull människas falska afkomma.

ORMÖDLA, f. 1. Se *Ödla*, 2.

ORMÖGON, n. 4. pl. Örtten *Asperugo procumbens*.

ORMÖRT, f. 3. Örtsläktet *Echium*.

ORNA, v. n. 1. Blifva orig. Sägdes om mjöl. Jfr. *Orig.* — *O-d*, part. pass. Brukas adjektivt i samma bem. som *Orig* eller *Oren*. — *Ornande*, n. 4.

ORNAMENT, ärnämänt, n. 3. o. 5. Prydnad (äynn. i rum och på byggnader).

ORNAT, ärnät, m. 3. Embetsdrägt.

ORNERA, ärrnera, v. a. 1. (lat. *Ornare*) Pryda, smycka (rum, byggnader, o. s. v.). — *Ornerande*, n. 4. o. *Ornering*, f. 2.

ORNITOLOG, ärnitäläg, m. 3. (från grek.) En, som är kunnig i ornitologien. — Älv. *Ornitolog*.

ORNITOLOGI, ärnitälägi, f. 3. (från grek.) Lärn om fåglarna. — Älv. *Ornitologi*.

ORO, f. sing. 1) Motsatsen af ro, af lugn. *Svåva, vara i o. Väcka o. hos någon. Det har satt mig i största o.* — *Syn.* Bekymmer, Ängslan, Hjärtängslan, Alarm. — 2) Svånghjul, som är regulator i ett ur.

OROA, v. a. 1. 1) Förorsaka oro. *O. någon genom ledsamma nyheter. Det o-r mig, att han ännu icke kommit.* — *Syn.* Alarnera. — 2) Störa. *O. en sofvande. O. handeln.* — *O. sig*, v. r. Känna oro. *O. sig öfver något.* — *O-nde*, part. akt. Brukas stundom nästan adjektivt, t. ex.: *O. nyheter.* — *Oroande*, n. 4.

OROFJÄDER, m. 2. pl. — *fjädrar.* En i spiralform upplindad stälfjäder, med hvilken oron i ett ur är förenad.

OROLIG, a. 2. 1) Som saknar ro, lugn. Sägdes både om person och sak. *Vara o. öfver något. Göra någon o. O. sömn, natt, dröm. En o. tid.* — *Syn.* Bekymrad, Ängslig, Hjärtängslig. — 2) Som icke tycker om lugn, fred, stillhet. *En o. människa. Ett o-l hufvud, orolig människa.*

OROLIGHET, f. 3. 1) (utan plur.) Se *Oro*. — 2) (mest i plur.) Oordning i ett samhälle, stridighet. *Väcka o-er i staten.* — Bildar sammansättningen Krigsrooligheter.

OROLIGT, adv. Utan ro, utan lugn. *Sofva o.*

OROSTIFTKLOFFE, m. 2. pl. — *klofvar.* Se *Spindelkloffe*.

ORRE, m. 2. pl. orrar. 1) Släkte af Hönsfåglarna, med klufven stjärt, 22 tum lång, banen II.

svart, skimrande i blått, honan spräcklig med rostgula och svarta tvärstreck. Tetra Tetrix. (Talesätt) *Som o-n i lek*, utan all besinning.

ORRE, m. 2. pl. orrar. (fam.) Se *Örfil*. (Talesätt) *I kung O-s tid*, i fornda dagar.

ORRHÄNE, m. 2. pl. — *hanar.* Hanen af Orrräsläktet.

ORRHÖNA, f. 1. Honan af Orrräsläktet.

ORRKOJA, f. 1. Liten enkom uppförd koja, der jägare håller sig gömd, för att passera på och skjuta orrar.

ORRLEK, m. 2. Samling af orrar, då de para sig.

ORMMÅSE, m. 2. pl. — *måsar.* Måse, der orrar uppehålla sig, då de leka.

ORSAK, örsäk, f. 3. (t. *Ursache*) Det, som genom sin kraft frambringar ett annat eller för-anleder dess uppkomst, tillvaro, inträffande. Det, hvarigenom något sker, verkas eller frambringas. *Allting måste hafva någon o. För vissa o-ers skull. Han var själf o. till sin olycka.* — *Syn.* Grund. — 2) Se *Anledning. Hafva o. att vara nöjd. Jag har ingen o. att klaga. Det har skett utan all o. Af hvad o. gjorde han det? Af o. att...* emedan... — *Syn.* Skäl, Grund, Anledning.

ORSAKA, v. a. 1. Se *Förorsaka*. — *Orsakande*, n. 4.

ORSELJ, ärrsälj, m. sing. (fr. *Orseille*) Ett vackert blått, i violett skiftande färgämne, som fäas af:

ORSELLAF, ärrsäljläv, m. 2. pl. — *lavvar.* Ett slags lav, som växer på hafsklippor vid Medelhafvet och Canarieöarna. Lichen Rocella.

ORSTEN, örstén, m. 2. En grå eller brun stenart, bestående af en jordoljehaltig kalk, som sprider en vidrig lukt, när den gnides, stötes eller sönderslås.

ORT, m. 2. Se *Id*.

ORT (o slutet och långt), m. 3. 1) Ställe. *På hvad o. han vara må.* — 2) Trakt, distrikt, provins. *I hela o-en föres klagan deröfver. Från alla o-er höras klagomål. Det är o-ens sed. O-ens pris. På vår o. Förfoga sig till o. och ställe.* — Deraf: Landsort. — 3) Stad, fläck, köping. *Liten o. Förmästa o-en. Befästa o-er.* — Häraf: Hufvudort. — 4) Rätt, embetsmyndighet. I uttrycken: *A högre o.*, vid högre rätt. *A högsta o.*, hos regeringen, hos konungen. — 5) (gruf.) Utsprängd gång i grufvor, för att söka malm eller afleda vatten eller skadliga dunster. — 6) (i svensk myntvtigt) Hundradedelen af ett skilling.

ORTBESKRIFNING, f. 2. Beskrifning öfver en viss ort. — *Syn.* Topografi.

ORTBESTÄMMEELSE, f. 3. Bestämmandet af en orts läge.

ORTHODOX, ORTHOGRAPHI, m. fl., se *Orthodox*, &c.

ORTLIG, a. 2. Som tillhör en ort. *De o-a myndigheterna.* — *Syn.* Lokal.

ORTLIGHET, f. 3. Se *Lokalitet*.

ORTMINNE, n. 4. Se *Lokalminne*.

ORTOCERATIT, ärrtäserati, m. 3. Ett slags förstenad snäcka med långsträckt kägelform. [Orth.—]

ORTODOX, ärrtädäx, a. 2. (från grek.) Renlärig. [Orth.—]

ORTODOXI, ärrtädäxi, f. 3. Renlärighet. [Orth.—]

ORTOEPI, ärrtäepi, f. 3. (från grek.) Lärn om ett språks rätta uttal. [Orth.—]

**ORTOGRAF**, ärtägräf, m. 3. (från grek.) En, som är väl kunnig i rättskrifningsläran. [Orth.—]

**ORTOGRAFI**, ärtägräfi, f. 3. 1) Rättskrifning, rättsstafning. — 2) Rättskrifningslära. [Orthographi.]

**ORTOGRAFISK**, ärtägräfsk, a. 2. Som angår eller öfverensstämmer med rättskrifningsläran. [Orthographisk.]

**ORTOKLAS**, ärtäkläas, m. 3. En stenart, äf. kallad kalifaltspat. [Orth.—]

**ORTOLANSPARF**, ärtolanspärff, m. 2. pl. — *sparfvar*. Fågel af Sparfsläktet, ofvan grön, under rödbrun, med högst läckert kött. *Emberiza hortulana*.

**ORTOPEDI**, ärtäpédi, f. 3. (från grek.) Konsten att afhjälpa kroppsliga missbildningar och snedheter hos barn. [Orthopædi.]

**ORTOPEDISK**, ärtäpédisk, a. 2. *O-t institut*, anstalt der barn och yngre personer botas för kroppsliga missbildningar och snedheter. [Orthopædisk.]

**ORUBBAD**, a. 2. Ej rubbad, ostörd. *Sitta i o-t bo*, förmån, som enkling eller enka åtnjuter genom testamente af sin aflidna maka, att utan delning med barn eller andra arfvingar behålla det gemensamma boet intill sin död. — *Syn.* Ostörd, Oqvad. — *Orubbadt*, adv.

**ORUBBELIG** ell. **ORUBBLIG**, a. 2. 1) Som ej kan rubbas. *O. trohet*. — 2) (om person) Som ej kan bringas ifrån beslut, föresats. *Han är o. i sitt beslut*. *O. i sin tro*. — *Syn.* Obrottslig, Oryggelig. — *Orubblighet*, f. 3. — *Orubbligt*, adv.

**ORYGGELIG** ell. **ORYGLIG**, a. 2. 1) Som ej kan ryggas, återkallas. *Eu o-t löfte*. — 2) *Se Orubbelig*. — *Orygglighet*, f. 3. — *Oryggeligen* eller *Oryggligt*, adv.

**ORÅD**, n. 3. Skadligt, föderligt råd, förhållande. *Taga sig o. före*, företaga något skadligt, föderligt, farligt. *Han föll på det o-et*, att..., han kom på den skadliga, föderliga tanken, att... *Märka o.*, märka, misstänka, ana fara, svek, bedrägeri.

**ORÅDELIG** ell. **ORÅDLIG**, a. 2. Hvertill ej bör rådas; som ej kommer af något godt råd. *Det vore o-t att nu försöka det*. — *Syn.* *Se Otjenlig*.

**ORÄDD**, a. 2. Ej rädd; oförskräckt. *En o. man*. — *Syn.* *Se Oförskräckt*.

**ORÄKNELIG**, a. 2. Som ej kan räknas. *En o. mängd*. — *Syn.* Otalig. — *Oräknelighet*, f. 3. — *Oräkneligt*, adv.

**ORÄTT**, a. 1. Ej rätt: 1) Ej riktig; oriktig. *O. nyckel*. *Falla, komma i o-a händer*. *På o. ställe, tid*. *Hafva o. begrepp om en sak*. *O. sida, ända*. *Träffa o. man*. (Fig.) *Gå o-a vägar*, handla emot beder, ära, rättvisa; (i religiös mening) tjena synden. *Börja i o. ända*, förvändt, oklokt. — *Syn.* *Se Oriktig*. — 2) (i mor. mening) Ej öfverensstämmande med det rätta, med rättvisan. *Eu o. handlingssätt*. *O. gods*, *se Orättfängen*. — *S. m. sing.* 1) Hvad som ej är öfverensstämmande med det riktiga, rätta. *Göra o.*, begå ett fel, t. ex.: *Jag gjorde o.*, *då jag åtog mig ett sådant uppdrag*. *Hafva o.*, oriktigt bedöma, påstå något; begå ett fel, t. ex.: *Du har o. i att påstå det*; *han har mycket o. i att beklaga sig*; *jag hade o.*, *då jag beskylldes honom för det*. *Ge någon o.*, förklara, att någon har orätt. — *Syn.* Oriktighet, Fel. — 2) Hvad som ej är öfverensstämmande med det sedligt rätta, med heder och rättvisa. *Göra o.*, begå orättvisa, handla mot lag och rättvisa.

*Göra någon o.*, tillfoga honom oförrätt. *Jag har ej gjort honom o. på en styfver*, han har ej förlorat en styfver genom orätt af mig. *Göra o. i spel*, göra sig i spel skyldig till svek, bedrägeri. *Lida o.*, blifva förrättad, lida oförrätt. *Med o.*, på orätt sätt, genom orätta medel, emot rätt och lag, emot rättvisan, med våld eller svek. (Ordspr.) *Med o. fäs, med sorg förgås*, orättfängen gods har ingen varaktighet. — *Syn.* Oförrätt, Orättvisa. — Adv. Ej rätt: 1) Oriktigt. *Läsa, förstå, höra o.* *Uret går o.* — *Syn.* *Se Oriktigt*. — 2) Emot det rätta, emot rättvisan, emot rätt och lag. *Handla o.* *Han har o. tillägnat sig den äran*.

**ORÄTTFÄNGEN**, a. 2. neutr. — *et*. Med orätt förvärd. *O-et gods har ingen varaktighet*.

**ORÄTTFÄRDIG**, a. 2. Som handlar, tänker, är eller sker emot det rätta, mot rättvisan, mot gudomlig eller världslig lag. Brukas mest i religiös mening. *En o. människa*. *Ett o-t hjerta*. *O-t handlingssätt*.

**ORÄTTFÄRDIGHET**, f. 3. 1) Egenskapen att vara orättfärdig. Jfr. *Orättfärdig*. *Hans o. blef hans eget förderf*. — 2) Orättfärdig handling. *Begå en o.*

**ORÄTTFÄRDIGT**, adv. På ett orättfärdigt sätt.

**ORÄTTMÄTIG**, a. 2. Stridande mot lag och rätt, emot gällande författningar. *O. besittning*. *O. innehafvare*, som med orätt innehar något. — *Syn.* Olaglig. — *Orättmätighet*, f. 3. — *Orättmätigt*, adv.

**ORÄTTRÄDIG**, a. 2. Som i råd, öfverläggning och beslut hyllar hvad orätt är; stridande mot rättvisan. *En o. man*. *O-a beslut, åtgärder*. — *Syn.* *Se Orättvis*. — *Orätträdighet*, f. 3. — *Orätträdigt*, adv.

**ORÄTTVIS**, a. 2. Ej rättvis; stridande mot naturlig rättvisa. Sages både om person och sak. *Vara o. emot någon*. *Röna en o. behandling*. *O-t förfarande*. — *Syn.* Orätträdig, Orättmätig, Orätt.

**ORÄTTVISA**, f. 1. 1) Egenskapen att vara orättvis; stridighet emot rättvisan. *O-n af en åtgärd, af en handling*. — 2) Fallenhet för att vara orättvis; orättvist handlingssätt. *Hans o. är känd*. — 3) Orättvis handling. *Han hade begått många o-sor*. — *Syn.* (för alla bem.) Orättfärdighet.

**ORÄTTVISLIGEN**, adv. eller: **ORÄTTVIST**, adv. Med orätt, emot rätt, emot rättvisa. *Blifva o. dömd*. — *Syn.* Orätt, Orätträdigt, Orättmätigt.

**ORÖJD**, a. 2. 1) Ej röjd (om skog o. d.). — 2) Ej uppläckt. *Hemligheten är ännu o.*

**ORÖRD**, a. 2. Ej rörd: 1) Ej vidrörd; orubbad, oförminskad. *Maten stod o.* *Lemna o.*, gå ifrån något, utan att röra det. — 2) Obevekt. *Hans själ förblef o.*

**ORÖRLIG**, a. 2. 1) Som ej kan röras ur sitt ställe. *En o. klippa*. — *Syn.* Orubblig, Fast. — 2) Som ej rör sig; utan att röra sig. *Liggå alldeles o.* — *Syn.* Liflös. — 3) (fig.) Obevektlig, känslolös. — *Orörlighet*, f. 3. — *Orörligt*, adv.

**OS**, n. 3. I. 1) (i fornspråket) Mun. — 2) (nu) a) Utloppet af en å eller flod. Deraf *Oset*, benämning på den del af Hjelmarén, som ligger närmast intill staden Örebro, ända till Essundet. — b) (prov.) Benämning på sådana ställen i sjöar, der vattnets rörelse på sjöns för öfrigt lugna yta, eller om vintern en ständigt öppen vak eller svag

is, tillkännagifver en underjordisk utloppsåder. Sages äfv. om ställen på marken, der källädror uppvälla. Deraf: Källos.

**OS**, n. 3. II. 1) (ursprungl.) Lukt. *O. af drycker*. (Fig. fam.) *Hafva o. af en ting*, hafva väder deraf. — Deraf *Stekos*, *Svafvelos*, *Julos*, m. fl. — 2) Den farliga luftart, som utvecklar sig ifrån en eldstad, när spillet blifvit skjutet, innan ännu alla delar af bränslet blifvit fullkomligt utbrända. *O. af ved, af torf*. *Då af o.*

**OSA**, v. n. 1. 1) (ursprungl.) och ännu i folkspråket) Lukt. *Det o-r godt*. Brukas isynn. om elak, stinkande lukt, t. ex.: *Här o-r af svafvel, af kol*. *O. brändt*. — 2) Sages isynn. om os ifrån eldstäder. Jfr. *Os*, II, 2. *Om man skjuter spillet för bitida, så o-r det*. — V. a. *O. ihjel*, döda genom os ifrån en eldstad.

**OSAGD**, a. 2. Brukas endast i några få uttryck, t. ex.: *Låta vara o-t*, med tystnad förbigå, lemna derhän. *Jag ville gerna ha det o-t*, jag ville önska, att jag ej hade sagt det.

**OSALIG**, a. 2. 1) Ej salig. Brukas i teologisk och kyrklig mening, äfv. substantiellt. *Hon fruktar att blifva o.* *De o-e*. — 2) Olycklig. *Heilken o. passion!* — *Syn.* *Se Olycklig*.

**OSALIGHET**, f. 3. 1) (i kyrklig mening) De fördömdas olyckliga tillstånd i helvetet. *Den eviga o-en*. — 2) Olyckligt tillstånd, olycka.

**OSAMMANHANG**, n. sing. Brist på sammanhang.

**OSAMMANHÄNGANDE**, a. 1. 1) (i fysisk mening) Som ej hänger tillsammans. — 2) Som saknar sammanhang. *Ett o. tal*. *En o. skrift*.

**OSAMS**, ösämms, adj. oböj. (af Sämja) Ej sams, i missämja. *Vara o.* — *Syn.* *Se Oense*.

**OSANN**, a. 2. Ej sann, ej med sanningen öfverensstämmande. *En o. uppgift, berättelse*. *Det är osant, hvad han säger*. *Säga, tala hvad osant är*. — *Syn.* Falsk, Oriktig, Osannfärdig.

**OSANNFÄRDIG**, a. 2. 1) (om person) Som far med osanning, fallen för att ljuga. *En o. människa*. — 2) (om sak) *Se Osann*.

**OSANNFÄRDIGHET**, f. 3. 1) Egenskapen att vara osannfärdig. *Hans o. är känd*. — 2) *Se Osanning*. *Låta komma sig en o. till last*.

**OSANNFÄRDIGT**, adv. Emot sanningen. *O. föregifva något*. — *Syn.* *Osant*.

**OSANNHET**, f. 3. (föga brukl.) *Se Osanning*.

**OSANNING**, f. 2. 1) Egenskapen att vara osann. *O-en af en uppgift*. — *Syn.* Lögn, Osannhet, Falskhet, Oriktighet. — 2) Osant tal, yttrande, osann uppgift, osann mening, sats, osant påstående. *Säga en o. Beslå en med o.* *Skrifva o-ar*. *Hans bok är full af o-ar*. — *Syn.* Lögn. — 3) Sages i allmänhet om allt hvad falskt och ogrundadt är i lära och lefverne. *Strida mot o-en*. I denna mening brukas vanligen Lögn.

**OSANNOLIK**, a. 2. Ej sannolik. *En o. förmodan*. — *Syn.* Otrolig, Oliklig. — *Osannolikhet*, f. 3. — *Osannolikt*, adv.

**OSANT**, adv. *Se Osannfärdigt*.

**OSCHICHTAD**, a. 2. (geol.) *O-e* kallas de bergarter, som blifvit upplyttade ur jordens inre, d. v. s. ej tillkommit genom afsättning i vatten.

**OSCILLATION**, äschillatschön, f. 3. (vetensk.) Pendelsvängning.

**OSED**, ösed, m. 3. Dålig sed, dålig vana. *Han har den o-en att...* *En o. har inritat sig ibland dem*. — Sages äfv. om hästar, som hafva någon ovana, t. ex.: *Denna häst har den o-en att slå bakut*. — *Syn.* Ovana.

**OSEDD**, a. 2. 1) Som ej blifvit sedd. *De*

*flesta af stadens märkvärdigheter äro ännu af oss o-a*. — 2) Af ingen sedd, oerhörd. *En förut o. mängd af löfmaskar*.

**OSEDIG**, a. 2. 1) Ej sedig. *O-a barn*. — *Syn.* Ohysad, Ostädad. — 2) (om hästar) Som har någon osed.

**OSEDIGHET**, f. 3. 1) Egenskapen att vara osedig. — 2) Ord eller handling, som röjer brist på sed och skick. *Hvad är detta för o?* — 3) Osed hos en häst.

**OSEDIGT**, adv. På ett osedigt sätt. *Bära sig o. åt*. — *Syn.* Ohysadt, Ostädadt.

**OSEDLIG**, a. 2. Ej sedlig. Sages både om person och sak. *En o. människa*. *Föra ett o-t lefverne*. — *Syn.* Omoralisk.

**OSEDLIGHET**, f. 3. 1) Egenskapen att vara osedlig. *Hans o. väckte allmän förargelse*. *En handlings o.* — *Syn.* Immoralitet. — 2) Osedlig handling. *Hans o-er aflägsnade stuligen alla vänner ifrån honom*.

**OSEDLIGT**, adv. På ett osedligt sätt, emot sedligheten. *Lefva o.* — *Syn.* Immoraliskt.

**OSKADAD** ell. **OSKADD**, a. 2. Ej skadad, utan att hafva blifvit skadad. *Komma o. ur en fara*. — *Syn.* Vålbehållen, Orörd, Helbregda, Helskinnad.

**OSKADLIG**, a. 2. Ej skadlig. *En o. varelse*. — *Oskadlighet*, f. 3.

**OSKAFTAD**, a. 2. Ej försedd med skaft.

**OSKAFLIG**, a. 2. 1) Utan regelbunden skapnad, illa skapad, illa formad. *En o. dvärg*. — *Syn.* *Se Oförmlig*. — 2) Ofatt stor. *En o. jätte*. *Ett o-t vidunder*. — *Oskapflighet*, f. 3.

**OSKAPLIGT**, adv. 1) Oförmligt. — 2) (pop.) Oerhördt, utomordentligt. *O. stor*.

**OSKARSBRÖD**, ässkarsbröd, n. 3. Ett slags tebröd.

**OSKATTBAR**, a. 2. *Se Ovärderlig*. — *Oskattbarhet*, f. 3. — *Oskattbart*, adv.

**OSKICK**, n. 3. 1) *Se Olag*. *Det har råkat i o.* — 2) Dålig vana, felaktigt bruk. *Rätta de o., som inritat sig*.

**OSKICKLIG**, a. 2. 1) Som saknar skicklighet i konst, yrke, o. s. v.: *En o. öfersättare*. — *Syn.* Dålig, Klön, Oduglig. — 2) Illa gjord, utförd. *O-t arbete*. — 3) Utan skick och vett i umgänge. *En o. ung glop*. — *Syn.* Tölpig, Tafatt, Rå, Ohysad, Ostädad, Fåaktig. — 4) Som röjer brist på skick och vett. *Ett o-t beteende*. — *Syn.* Otillbörlig, Opassande; Förvänd, Afvig, Befängd; se äfv. bem. 3. — 5) (lagt.) Saknande de egenskaper, som lag fordrar af någon, för att kunna anförtros ett visst laga uppdrag. *O. att föra andras talan*.

**OSKICKLIGHET**, f. 3. 1) Brist på skicklighet. *O. i ett yrke*. — 2) Brist på skick och vett i umgänge; oskickligt sätt att vara. — 3) Oskicklig handling, oskickligt yttrande. — *Syn.* Oansständighet, Otillbörlighet. — 4) Egenskapen att vara oskicklig till laga uppdrag.

**OSKICKLIGT**, adv. På ett oskickligt sätt: 1) Utan skicklighet (i konst, yrke, o. s. v.). *Öfversätta o.* — 2) Utan skick och vett. *Bära sig o. åt*. — *Syn.* Förvändt, Bakvändt, Bakfram, Tölpigt, Tafatt, Dumt, Nöaktigt, Fåaktigt, Galt.

**OSKIFTAD**, a. 2. **OSKIFT**, a. 1. Som ej blifvit skiftad. (Lagt.) *Oskift o.*, orubbadt, odeladt. *Sitta i bo oskift*, förblifva i odelad besittning af ett bo. *Taga af bo oskift*, innan det blifvit deladt.

**OSKILJAKTIG**, a. 2. 1) Sages om personer

eller saker, som ej kunna skiljas åt, som alltid följas åt. *De äro o-a vänner. O-a ämnen.* — 2) Som ej kan fränskiljas; som alltför följder, ledsagar person eller sak. *Hans o-e följeslagare. Sorg och bekymmer äro människans o-e följeslagare genom livet.* — *Oskiljaktighet, f. 3.*

**OSKRYMTAD**, a. 2. Fri från skrymteri, utan skrymteri. *O. gudsfruktan.* — *Syn.* Se *Ohysklad.* — *Oskrymtadt.* adv.

**OSKRÄDD**, a. 2. Ej skrädd. *O-ät mjöl. O. kant.* se *Skräkant.*

**OSKULD**, f. 3. 1) Frihet ifrån skuld, brott. *Visa sin o.* — *Syn.* Skuldloshet, Oskuldighet, Obrottslighet. — 2) En människas självständighet, då ännu icke självfiskheten fått insteg hos henne och hon ej ännu kommit till medvetande af den sedliga motsatsen emellan Guds och Ondt. *Lefva i fullkomlig o., i obekantskap med det onda, med världen.* — *Syn.* Barnasinne. — 3) Obekantskap med könsdriften och frihet ifrån dess inflytelse. *En ung flickas o. Rövva o-en ifrån en flicka,* förföra henne. — 4) (fig. fam. skämtv.) Ung oskyldig flicka, utan erfarenhet af könsdriften.

**OSKULDSFULL**, a. 2. Full af oskuld (hem. 2 o. 3). — *Oskuldsfullt.* adv.

**OSKYLD**, a. 2. (om säd) Ej satt i skyld.

**OSKYLD** (y långt), a. 2. I. Ej skyld; obekant.

**OSKYLD**, öschylld, a. 2. II. Ej beslägtad. *Sälja ett gods till o. man.*

**OSKYLDIG**, a. 2. 1) Fri för skuld, brott. *Vara o. till ett brott; hvarför man blifvit tilltalad. Deri är han fullkomligt o.* Förklara någon o. — 2) Utan erfarenhet af världen och det onda. *En o. yngling.* — 3) Utan erfarenhet af könsdriften. *En o. mö.* — 4) Oskadlig; tillåten. *O. mat. O-a någon, tidsfördrif.*

**OSKYLDIGHET**, f. 3. Se *Oskuld*, 2. *O-ens tillstånd.*

**OSKYLDIGT**, adv. Utan att vara skyldig; utan att hafva förtjent det. *O. anklagad, straffad. Lida o.* — *Syn.* Oförskyldt.

**OSKYLDIGTVIS**, adv. Se *Oskyldigt.*

**OSKYLLD**, se *Oskyld*, II.

**OSKÄL**, n. 3. Brist på skäl.

**OSKÄLIG**, a. 2. 1) Som saknar skäl för sig. *Ett o-t påstående.* — *Syn.* Grundlös. — 2) Se *Obillig*, 1 o. 2. *O. fordran, begäran. O. vinst. Ett o-t pris.* — *Syn.* Se *Obillig*. — 3) Oförnuftig. *Ett o-t djur, kreatur.*

Anm. Ordet bör, i sednare bem., ej skrivas *Osäljlig*, emedan stamordet *Skäl* i äldre språket äfven betydde *Förnuft*, och uttrycket *Skäligt* (förnuftigt) *djur*, hvarmed menades människan, fördom äfven var brukligt.

**OSKÄLIGHET**, f. 3. Brist på skäl; obillighet. **OSKÄLIGT**, adv. Utan skäl, utan rim och reson, obilligt. *O. dyr.*

**OSKÄMMANDES**, adv. (fam.) Utan att behöfva skämmas. *Han kan o. visa sig der.*

**OSKÄR**, a. 2. Ej skär, oklar, oren.

**OSKÄRA**, v. a. 1. 1) (egentl.) Orena. — 2) (fig.) Ohelga, vanhelga. — *Oskärande*, n. 4.

**OSKÖN**, a. 2. (nytt ord) Ej skön. Förekommer i litterära skrifter.

**OSLITLIG**, a. 2. Se *Outslitlig.*

**OSLUG**, a. 2. Ej slug, oförståndig. Brukas mest i nekande satser, t. ex.: *Han är ej så o., att han det gör.* — *Syn.* Se *Okloke. Oslugt*, adv.

**OSLUKT**, m. 3. Lukt af kolos.

**OSLÄCKLIG**, a. 2. Som ej kan släckas. *En o. eld.* (Fig.) *O. törst.* — *Syn.* Outsläcklig. **OSLÄCKT**, a. 1. Ej släckt. *O. kalk*, se *Kalk.*

**OSMAK**, m. sing. Vidrig, elak smak. *Drickat har fått o. af kärlet.*

**OSMAKLIG**, a. 2. 1) Ej välsmakande. *O. mat. O-a drycker.* — 2) (fig.) Som röjer brist på smak, saknar sinne för det sköna. *En o. berättelse.* — *Osmaklighet*, f. 3. — *Osmakligt*, adv.

**OSMINKAD**, a. 2. 1) Ej sminkad. — 2) (fig.) Oskrymtad, uppriktig. *En o. vänskap.* — *Syn.* Se *Ohysklad.*

**OSMIUM**, ässmiumm, n. sing. En år 1803 upptäckt metall med stickande lukt.

**OSMORD**, a. 2. 1) Ej smord. — 2) (fig. fam.) Trög.

**OSMORDT**, adv. (fig. fam.) Trögt. *Det går o.*

**OSMUND**, ässmunn, m. sing. Se *Färsk*, 1.

**OSMUNDSJERN**, ässmunndsjern, n. sing. Jern, beredt genom:

**OSMUNDSSMIDE**, n. sing. Det slags smide, då smidbart jern frambringas genom matmens första smältning.

**OSMUNDSTÄL**, n. sing. Se *Blåstärstäl.*

**OSMÄTLIG**, a. 2. 1) Som ej kan smältas. *O-a mineralier. O. mat.* — 2) (fig.) Som ej kan tillas, fördragas. *Dessa bittra förebråelser voro o-a för honom.* — *Osmätlighet*, f. 3.

**OSNYGG**, a. 2. Ej snygg. *O. människa.*

*O-t yrke.* — *Syn.* Snuskig.

**OSNYGGHET**, f. 3. Brist på snygghet. — *Syn.* Snuskighet.

**OSNYGGT**, adv. På ett osnyggt sätt. *Lefva o.* — *Syn.* Snuskigt.

**OSPARD**, a. 2. Ej sparad. *O. möda, kostnad.* *Ha all möda, kostnad o., ej spara någon möda, kostnad.*

**OSPORD**, a. 2. Utan att hafva blifvit tillfrågad. — Se äfv. *Oåtspord.*

**OSS**, dat. o. ackus. af pron. pers. *Vi. O Gud! förlåna o. nåd att bättra vårt lefverne. Bevara o. ifrån allt ondt. Vi måste skynda o.*

**OST**, m. sing. Se *Öster. O. till nord (Otn),* ett streck åt nordn ifrån öster. *O. till syd (Ots),* ett streck åt söder ifrån öster.

**OST**, m. 2. 1) (kollektivt, utan plur.) Ett näringsmedel, tillredt af mjölk, genom det deri befintliga ostämnet afskiljande från vasslan. Göra o. (Talesätt) *Betala någon för gammal o., vdergälla någon för liden oförrätt.* — Bildar en mängd sammansättningar, såsom: *Fär-, Get-, Prestost*, m. m. — 2) (med plur.) I viss form, vanligtvis rund eller fyrkantig, pressadt stycke deraf. *Jag har köpt två o-ar.* (Fam.) *En lycklig o., en lycklig människa.* — *Ss. O-aktig, -görning, -handel, -handlare, -lik, -tillverkning.*

**OSTA SIG**, v. r. Se *Ysia*, v. n.

**OSTADD**, a. 2. Ej städsad.

**OSTADIG**, a. 2. Ej stadig: 1) Ej fast. *O. grund.* — 2) Ej varaktig, ej bestående. *O. väderlek.* — *Syn.* Se *Föränderlig.* — 3) (om person) Som ofta, utan nöd, ändrar föresatser. *En o. människa. O. till sinnes.* Säges äfv. om sak, t. ex.: *O-t sinne.* — *Syn.* *Föränderlig, Flyktig, Vispig, Fladdrande, Fladderaktig, Fladdrig.*

**OSTADIGHET**, f. 3. Egenskapen att vara ostadig. — *Syn.* Se *Föränderlighet.*

**OSTADIGT**, adv. Ej stadigt; utan stadga. *Golfvet ligger o. Gå o.* — *Syn.* Osäkert, Vacklande.

**OSTENTATION**, ästüntatschön, f. 3. (lat. *Ostentatio*) Skryt, prål, påfång.

**OSTEOLOGI**, ästeälöji, f. 3. (från grek.) Läran om benen i mennisko- eller djurkropp.

**OSTFLUGA**, f. 1. Ett slags liten svart fluga, hvars larver äro de hvita ostmaskarna. *Piophilæ casei.*

**OSTFORM**, m. 2. Se *Ostkar.*

**OSTIG**, a. 2. Till beskaffenheten liknande ost.

**OSTILLAD**, a. 2. Ej stillad med foder. *Lemna kreaturen o-e.*

**OSTINDIEFARARE**, m. 3. 1) En, som seglar till Ostindien. — 2) Fartyg, som går till Ostindien.

**OSTKAKA**, f. 1. Kaka, tillredd af ystad mjölk.

**OSTKANT**, m. 3. Den hårda kanten af en torkad ost.

**OSTKÄR**, n. 5. Kärl af ler eller trä, hvari ost pressas och får sin form.

**OSTKORG**, m. 2. Korg, hvari man låter ost aftrinna.

**OSTKRAMA**, f. 1. Stycke af ost, som pressas eller kramas i ett ostkar.

**OSTKRÄCKLA**, f. 1. Kräckla, hvarmed vid ystning mjölken omröres.

**OSTLIG**, a. 2. 1) Som kommer ifrån öster. *O. vind, bläst.* — 2) Som har riktning åt öster. *O. riktning, kurs.*

**OSTLIGT**, adv. 1) I öster. *O. belägen.* — 2) Åt öster. *Segla o.* — 3) Från öster. *Det blåser o.*

**OSTLÖPE**, m. 2. pl. — *löpar.* Löpe, som lägges i mjölk, för att låta den ysta.

**OSTMASK**, m. 2. Den hvita masklika larven af *Ostflugan*.

**OSTMOTT**, n. 5. Ett slags helt liten Luft-rörsspindel af *Qvalsterlägget*, i ost. *Acarus casei.*

**OSTMYSSJA**, f. 1. Den vid ystning erhållna ostmassa, som man låter aftrinna, för att läggas i ostkar.

**OSTNORDOST**, m. sing. Två streck åt nordn ifrån öster. Tecknas *ONO*.

**OSTRA**, f. 1. Se *Ostronmussla.*

**OSTRAFFAD**, a. 2. Ej straffad; utan att straffas. *Han är ännu o. Det gör ingen o.*

**OSTRAFFADT**, adv. Utan straff. *O. begå de värsta missgärningar.*

**OSTRAFFELIG** ell. **OSTRAFFLIG**, a. 2. (efter t. *unsträfflich*) Se *Oförvillig*. — *Ostrafflighet*, f. 3. — *Ostraffligen* eller *Ostraffligt*, adv.

**OSTRIDIG**, a. 2. Se *Obestridlig*. — *Ostridighet*, f. 3. — *Ostridigt*, adv.

**OSTRON**, n. 5. 1) Ostronmusslan såsom föremål för handeln och såsom näringsmedel betraktad. *Ett trä o. Äta o.* — 2) (pop.) Spott- eller snorklons. — *Ss. O-fiskare, -fiske, -fångst, -handel, -handlare, -skal.*

**OSTRONBANK**, m. 2. Ställe på hafsbottnen, der stora samlingar af ostron finnas.

**OSTRONMUSSLA**, f. 1. Ätbar mussla, hvars skal består af tunna, kalkhaltiga lager; träffas vid nästan alla hafs-kuster. *Ostrea edulis.*

**OSTRONTÄGT**, m. 3. Ostronfiske.

**OSTRUKEN**, a. 2. neutr. — *et.* Ej struken. *O-kna kläder. O-et mål, rågat.* (I musik)

*O-kna* ell. *tilla oktaven*, kallas den, som ligger emellan den *ogrofvaa* eller *ostora* och den *uttstrukna* oktaven. *O. not*, som hörer till denna oktav.

**OSTSYDOST**, m. sing. Två streck åt söder ifrån öster. Tecknas *OSO*.

**OSTUDERAD**, a. 2. Som ej studerat. — *Syn.* Olärd.

**OSTVARTS**, östsvärts, adv. Åt öster. *Segla o.*

**OSTYRIG**, a. 2. Som ej låter sig styras, ej vill hålla ordning och skick. *En o. folkhop. O-a barn. Liten o. unge.* — *Syn.* Se *Oregerlig*. — *Ostyrihet*, f. 3. — *Ostyrikt*, adv.

**OSTYRING**, m. 2. (fam.) Ostyrikt barn.

**OSTÄDA**, v. a. 1. Göra ostädad. *O. ett rum.*

**OSTÄDD**, a. 2. 1) Ej städd. *O-t rum.* *Hafva o-t hos sig.* — 2) (fig.) Ej hysad; vårdslösad, försummad. *O-t skick. O. stil.* — *Syn.* Se *Ohysad*. — *Ostädadt*, adv.

**OSTÄDIG**, a. 2. Se *Ostädad*.

**OSTÄDIGHET**, f. 3. Ostädadt skick, tillstånd.

**OSTÄMD**, a. 2. Ej stämd. *En o-t instrument.*

**OSTÄMDHET**, f. 3. Ostämdt tillstånd.

**OSTÄMNE**, n. sing. Det ämne i mjölk, hvaraf ost bildas. Kallas äfv. *Casein*.

**OSTÖKA**, v. a. 1. (fam.) Se *Ostäda*.

**OSTÖRD**, a. 2. Ej störd. *I o. ro. Lefva o. af bekymmer.* — *Syn.* Se *Orubbad*.

**OSTÖRDHET**, f. 3. Ostördt tillstånd.

**OSTÖRDT**, adv. Utan att störas. *O. njuta af lifvet.*

**OSUND**, a. 2. 1) Se *Ohelsosam*, 1. *O. mat, luft.* — 2) Ej förenlig med det friska tillståndet. *O-a våtskor.*

**OSUNDHET**, f. 3. Egenskapen att vara osund. — *Syn.* Ohelsosamhet.

**OSUNDT**, adv. På ett för helsen skadligt sätt. *Här luktar o.*

**OSVENSK**, a. 2. Ej svensk: 1) Stridig emot svenska folkets sannskyldiga nytta. *Ett o-t politiskt system.* — 2) Ej öfverensstämmande med svenska språkets lagar. *En o. mening.*

**OSVIKLIG**, a. 2. Som ej sviker eller kan svika. *O. trohet.* — *Syn.* Obrottslig, Ofelbar, Pålitlig, Söker, Tillförlitlig, Orubblig, Örygglig. — *Osviklighet*, f. 3. — *Osvikligt*, adv.

**OSVUREN**, a. 2. neutr. — *et.* Ej svuren. (Talesätt) *O-et bäst*, säges, då man vill uttrycka sitt tvifvel om riktigheten af hvad en annan med full säkerhet påstår, eller om annans eller egen förmåga att hålla, hvad man utlofvat, föresatt sig, o. s. v.

**OSYNLIG**, a. 2. 1) Som ej ses eller kan ses. *Ett o-t föremål. I o. måtto*, utan att kunna ses. (Fam.) *Göra sig o., aflägsna* sig ifrån ett sällskap. — 2) (fam.) Som ej låter se sig, ej gör besök. *Du har så länge varit o. hos oss.* — 3) (fam.) Ganska liten, föga märkbar. *En liten och o. karl.* — *Osynlighet*, f. 3. — *Osynligt*, adv.

**OSYRAD**, a. 2. Bakad utan tillsats af surdeg. *O-t bröd.*

**OSÄRBAR**, a. 2. Som ej kan säras. — *Osärbarehet*, f. 3.

**OSÄGLIG**, a. 2. Se *Outsäglig*.

**OSÄKER**, a. 2. Ej säker: 1) Ostadig. *Bygga på o. grund.* — 2) Ovisst, tvifvelaktig, opålitlig. *O-t hopp. Det är o-t, om han kommer. Vara o. om lifvet. O-kra fordringar.* — 3) Som ej erbjuder personlig säkerhet, trygghet, skydd. *O-kra vägar. Här är o-t för tjufvar.* — 4) (om person) Af hvilken man ej kan med säkerhet vänta betalning eller fullgörande af ingångna förbindelser. *O. gäldenär.*

**OSÄKERHET**, f. 3. Egenskapen att vara osäker. *Jfr. Osäker.*

**OSÄKERT**, adv. 1) Ostadigt. *Gå o.* — 2)

Utan säkerhet, utan visshet. *Skjuta o.* — 3) Utan tillräckligt skydd för person och egendom. *I Australien lever man ganska o.*

OSÄLJBAR, a. 2. Som ej kan säljas.  
OSÄLL, a. 2. Se *Osälig, Otycklig*. De o-as boningar, helvetet. — *Osärlighet*, f. 3. — *Osärligt*, adv.

OSÄMJA, f. 1. Se *Osnighet*.  
OSÖKT, a. 1. 1) Ej öfersökt. En o. anledning. — Syn. *Naturlig*. — 2) Ej sökt, ej tvungen. O. stil, prydlighet. — Syn. Se *Ökonstlad*. — *Ösökt*, f. 3.

OTACK, m. sing. Se *Otacksamhet*. Låna med o. Få o. igen.

OTACKAD, a. 2. (fam.) Utan att tackas. Den oombedd hjälper, går o. bort.

OTACKSAM, a. 2. 1) Ej tacksam. Visa sig o. emot någon. En o. människa. O-t hjerta. Brukas äfven stundom substantivt, t. ex.: Den o-me! — Syn. *Oerkännsam*. — 2) Sages äfv. om det, hvars nytta, framgång, frukt ej svarar emot derpå använd kostnad, möda. O. jord. O-t yrke. O-t arbete, hvaraf man ej har någon fördel eller glädje. O-t ämne, ej gynnsamt för utveckling af snille, talang; sådant som ej kan gifva idéer.

OTACKSAMHET, f. 3. Brist på tacksamhet. O. är bevis på en låg själ.

OTACKSAMT, adv. På ett otacksamt sätt, med otacksamhet. Uppföra sig o. emot någon.

OTADLIG, a. 2. Se *Oklanderlig*.  
OTALIG, a. 2. Se *Otränkelig*. O. mängd. — *Otalighet*, f. 3. — *Otaligt*, adv.

OTALT (-t), a. n. I uttrycket: *Hafva o.*, hafva något att säga, t. ex.: Han har mycket o., har ännu mycket att säga. Jag har något o. med er, har något att förebrå er, en tillrättvisning o. s. v. att gifva er. Jag har inset o. med honom, har med honom inset att skaffa.

OTAMDHET, f. 3. (föga brukl.) Vildhet, oregerlighet.

OTERA, v. a. 1. (pop.) Orena. — O. sig, v. r. Orena sig.

OTERIG, a. 2. (pop.; isl. *Otierugr*) Oren, osnygg.

OTERIGHET, f. 3. (pop.) Orenhet.

OTERING, m. 2. (pop.) Se *Fuling*.

OTID, öf-tid, m. sing. I o., i oläglig tid, på obehörig, opassande tid, för bittida. Komma i o.

OTIDIG, a. 2. 1) Som sker, göres, säges, visas i otid; som ej är på sitt ställe, otillbörlig, opassande. O. nyfikenhet, flathet. O-t skämt. O-t nit. — 2) (både om sak och person) Oförskämd, ovetlig. Vara o. emot någon. O-a ord. — Syn. Se *Oförskämd*.

OTIDIGHET, f. 3. 1) Egenskapen att vara otidig. — 2) Otidigt ord, yttrande, otidigt uppförande. Säg o-er. Bemöta någon med o. — Syn. *Oförskämdhet*, *Oveti*.

OTIDIGT, adv. På otidigt sätt. Uppföra sig o. emot någon.

OTILLBÖRLIG, a. 2. Ej tillbörlig. En o. anmärkning. — Syn. Se *Obehörig*, *Obillig*.

OTILLBÖRLIGEN, adv. Se *Otillbörligt*.

OTILLBÖRLIGHET, f. 3. 1) Egenskapen att vara otillbörlig. En anmärknings o. — Syn. Se *Obehörighet*. — 2) Otillbörligt ord, yttrande, otillbörlig handling. — Syn. Se *Otskicklighet*.

OTILLBÖRLIGT, adv. På otillbörligt, opassande sätt. Uppföra sig o. emot någon. — Syn. Se *Otskickligt*.

OTILLGÄNGLIG, a. 2. 1) Ej tillgänglig. O-t pass. O. ort. — 2) Som ej gerna inlåter sig i

samtal med andra, ej umgängsam. En o. människa. — *Otillgänglighet*, f. 3.

OTILLRÄCKLIG, a. 2. Ej tillräcklig. Ett o-t anslag. — *Otillräcklighet*, f. 3. — *Otillräckligen o. Otillräckligt*, adv.

OTILLSTÄNDIG, a. 2. Ej tillständig, ej tillbörlig. O-t uppförande. O. frihet. — Syn. Se *Obehörig*.

OTILLSTÄNDIGHET, f. 3. Se *Otillbörlighet*.  
OTILLSTÄNDIGT, adv. På ett otillständigt sätt. — Syn. *Obehörigt*, *Otillbörligt*, *Otskickligt*.

OTILLÅTEN, a. 2. neutr. — et. Ej tillåten. Taga sig en o. frihet. — Syn. Se *Otillåtlig*.

OTILLÅTLIG, a. 2. Som ej kan tillåtas, ej tillåten. Det är o-t att spaltsera här. — Syn. *Otillåten*, *Olöfelig*, *Förbuden*. — *Otillåtlighet*, f. 3. — *Otillåtligt* eller *Otillåtligt*, adv.

OTING, n. 3. Hvad som i verkligheten icke finnes eller kan finnas; hvad som strider emot förnuftet.

OTJENLIG, a. 2. Ej tjenlig, ej nyttig, ej lämplig. O. föda. O-t råd, medel. — Syn. *Onyttig*, *Ogagnelig*, *Oförderligt*, *Olämplig*, *Skadlig*, *Menlig*, *Förderlig*, *Osund*, *Oshesosam*. — *Otjenlighet*, f. 3. — *Otjenligt*, adv.

OTJENST, f. 3. Dålig tjänst: handling, som ådrager en annan någon mindre betydlig skada, förtret, obehag. Göra någon en o.

OTJENSTAKTIG, a. 2. Ej tjänstaktig. — *Otjenstaktighet*, f. 3. — *Otjenstaktigt*, adv.

OTREFLIG, a. 2. Ej treflig. En o. människa. O. ort. O-t sällskap. O-t göra. — Syn. Se *Obehaglig*. — *Otreflighet*, f. 3. — *Otrefligt*, adv. [*Otriflig*.]

OTRO, f. sing. 1) Frånvaro af tro på en sak. Med o. afshära en berättelse, utan att tro den. Han är svår att bringa från sin o. i detta ämne. — Syn. *Otrogenhet*. — 2) (i religiös mening) Frånvaro af tro på religionens sanningar. Tron och o-n. — 3) Se *Otrohet*.

OTROGEN, a. 2. neutr. — et. 1) Som ej tror på en sak. Han försäkrar mig, att det så förhåller sig; men jag är och förblir o. — 2) (i religiös mening) Som ej tror på religionens sanningar. Brukas för denna bem. mest substantivt, t. ex.: En o., de o-gne. — 3) Som bryter emot utlofvad trohet. O-gna vänner. Vara sin alskarinna o. En o. tjänare.

OTROHET, f. 3. 1) Brist på trohet. En tjänares, en väns, en alskarinnas o. — Syn. *Otro*. — 2) Handling, hvarigenom man bryter emot den trohet, man är någon skyldig. Begå en o.

OTROLIG, a. 2. 1) Som man ej kan sätta tro till. En o. uppgift. — Syn. Se *Osannolikhet*. — 2) Utomordentlig. En o. mängd. — Syn. Se *Stor*.

OTROLIGHET, f. 3. Egenskapen att vara otrolig. En berättelses o. — Syn. *Osannolikhet*.  
OTROLIGT, adv. Utomordentligt. O. stor.

OTRYGG, a. 2. Ej trygg, ej säker, ej lugn. O. uppsyn, min. blick. — Syn. *Osäker*. — *Otrygghet*, f. 3. — *Otryggt*, adv.

OTRÄNGD, a. 2. I o-t mål, utan nödvändighet, onödigtvis.

OTRÖSTLIG, a. 2. Som ej låter trösta sig. Vara o. öfver något. — Syn. *Tröstlös*, *Öfvergifven*, *Förtvifad*. — *Otröstlighet*, f. 3. — *Otröstligt*, adv.

OTRÖTTLIG, a. 2. Se *Outröttlig*.

OTTA (öppet o), se *Ätta*.

ÖTTÄ (slutet o), f. 1. 1) (i fornspråket och ännu i folkspråket) Tiden emellan kl. 3 och kl. 6 på morgonen. — 2) Se *Ötessång*. Gå i o-n. Deraf: *Julotta*.

ÖTTEMÅL (slutet o), n. 3. Mål, som intages helt bittida på morgonen.

ÖTTESÅNG (slutet o), m. 2. Gudstjänst, som hålles bittida på morgonen. — Ss. *O-spredikan*.

ÖTTEVÄRD (slutet o), m. 2. Se *Öttemål*.

ÖTTOMAN, ättomán, m. 3. Turkisk hvilobädd, låg soffa.

ÖTTOMANISK, ättománissk, a. 2. O-a porten, turkiska kabinettet. Betyder egentl. hufvudingången till kejsrerliga palatset i Konstantinopel.

ÖTUKT, m. sing. 1) Brott emot kyskheten. Bedrifa o. Fördrifa till o. Låta bruka sig till o. — 2) Okyskt lefnadssätt. Lefva i o. — Syn. *Okyskhet*, *Liderlighet*, *Lösaktighet*, *Skörlefnad*.

ÖTUKTIG, a. 2. Som bedrifer otukt, lever i otukt. En o. kvinns o. — Sages äfv. om sak, t. ex.: O-t lefnadssätt. — Syn. *Okysk*, *Liderlig*, *Lösaktig*.

ÖTUKTIGHET, f. 3. 1) Egenskapen att vara otuktig. En kvinns o. — 2) Se *Ötukt*.  
ÖTUKTIGT, adv. På ett otuktigt sätt, i otukt. Lefva o. — Syn. *Okyskt*, *Liderligt*, *Lösaktigt*.

ÖTUR, ötür, m. 3. Brist på tur i spel eller eljest. Spela med o. Sitta i o., hafva otur i spel. Han har o. i beföringsväg.

ÖTVIFVELAKTIG, a. 2. Som ej kan betviflas. O. visshet. — Syn. Se *Obestridlig*. — *Otvifvelaktighet*, f. 3. — *Otvifvelaktigt*, adv.

ÖTVUNGEN, a. 2. neutr. — et. 1) Ej tvungen, ej genom tvång frambringad. En o. bekännelse. — 2) (i litteratur och skön konst) Som ej lider af tvång. En o. stil. — Syn. *Ledig*, *Ösökt*, *Ökonstlad*, *Naturlig*.

ÖTVUNGENHET, f. 3. Frihet ifrån tvång. — Syn. *Ledighet*, *Ösökt*, *Naturlighet*.  
ÖTVUNGET, adv. 1) Utan tvång. O. tillstå något. — 2) Ledigt. Föra sig o.

ÖTYDLIG, a. 2. Ej tydlig. Meningen är o. — Syn. *Oklar*, *Oredig*, *Dunkel*, *Mörk*.

ÖTYDLIGHET, f. 3. Brist på tydlighet. Det råder o. i hans stil. — Syn. *Oklarhet*, *Dunkel*.  
ÖTYDLIGT, adv. På ett ötydligt sätt. Se någonting o. — Syn. *Dunkelt*, *Oredigt*.

ÖTYG, ötyg, n. 3. Se *Djefvulskap*.

ÖTYGLAD, a. 2. (fig.) Ej återhållen, ej bejdad, ej bunden af lag eller ordning. O-c begär. — Syn. *Tygellös*, *Ordninglös*, *Otamd*, *Sjellsvaldig*, *Ohejdad*, *Hejdlös*, *Omätlig*.

ÖTYGLADT, adv. Utan hejd, utan återhåll. — Syn. *Tygelöst*, *Hejdöst*, *Ohejdadt*, *Sjellsvaldigt*.

ÖTYMPLIG, a. 2. (fam.) Plump, grof, töpzig. — *Otymplighet*, f. 3.

ÖTÄLIG, a. 2. 1) Ej tälilig. O. i lidandet. — 2) Harmsen, förargad. Blifva o. öfver något. — *Ötälighet*, f. 3. — *Ötältigt*, adv.

ÖTÄCK, a. 2. (fam.) 1) Ganska ful. En gammal o. kåring. — 2) I hög grad oren, smutsig. Kläderna äro så o-a af smuts, att de ej kunna visas. — 3) Ganska svår, besvärlig, hinderlig, plägsam, ledsam. O-a vägar. O-t väder, väglag. Ett o-t hål. En o. tandvärk, snufva. — 4) (i sedlig mening) Afskyvärd, obygglig. Hvilken o. händelse, historia! En o. handling. Ett o-t drag. — 5) I hög grad plump, grof, oanständig. O-a ord. O-t prat. — Syn. (för alla bem.) *Gemen*.

ÖTÄCKA, f. 1. (fam.) Otäck qvinna.  
ÖTÄCKHET, f. 3. (fam.) 1) Egenskapen att vara otäck. — 2) Otäck sak, otäckt ord, yttrande. — Syn. *Gemenhet*.

ÖTÄCKING, m. 2. (fam.) Otäck karl eller gosse.

ÖTÄCKT, adv. I. På ett otäckt sätt. O. ful. — Syn. *Afskyvärdt*, *Gement*.

ÖTÄCKT, a. 1. II. Ej täckt, ej betäckt; utan tak. Ett o. hus.

ÖTÄMJEJELIG, a. 2. Som ej kan, ej låter sig tåmjäs.

ÖTÄNKBAR, a. 2. Ej tänkbar; som man ej kan tänka sig; hvars kännetecken ej låta förena sig till ett begrepp. En o. händelse. Det är o-t, att ... — Syn. *Omöjlig*. — *Ötänknarhet*, f. 3.

ÖTÄT, a. 2. Ej tät. Dörren, tunn är o. O. gärdesgård. — Syn. *Gisten*, *Läck*, *Gles*. — *Ötät*, f. 3.

ÖTÖRSTIG, a. 2. Som fått sin törst tillfredsställd. I uttrycket: Dricka sig o.

ÖUMBÄRLIG, a. 2. Som ej kan umbäras. O. hjälpredd. — Syn. *Nödvändig*.  
ÖUMBÄRLIGEN, adv. Se *Öumbärligt*.  
ÖUMBÄRLIGHET, f. 3. Egenskapen att vara öumbärlig. En persons o.

ÖUMBÄRLIGT, adv. På ett öumbärligt sätt. O. nödvändig.

ÖUMGÄNGSAM, a. 2. Ej umgängsam. — Syn. *Ösällskaplig*, *Ötillgänglig*. — *Öumgängsamhet*, f. 3. [*Öumg.*]

ÖUNDGÄNGLIG, a. 2. Som ej kan undgås, undvikas. Det blir o-t att ... — Syn. *Öundviktig*, *Öoftergillig*. — *Öundgänglighet*, f. 3. — *Öundgängligen o. Öundgängligt*, adv. [*Öumg.*]

ÖUNDVIKLIG, a. 2. Som ej kan undvikas. Tro på ett o-t öde. — Syn. Se *Öundgänglig*. — *Öundviktighet*, f. 3. — *Öundvikligen o. Öundvikligt*, adv.

ÖUPPHINNELIG, a. 2. Som ej kan upphinnas.

ÖUPPHÖRLIG, a. 2. Som fortgår, fortsättes, fortfar utan uppehör, utan uppehåll; beständigt förnyad. O-a bekymmer, förargelser, ledsamheter. — Syn. *Idkelig*, *Oafbruten*, *Oafåttlig*, *Beständig*.

ÖUPPHÖRLIGEN, ÖUPPHÖRLIGT, adv. Utan uppehör. Det regnar o. — Syn. *Idkelig*, *Oafbrutet*, *Beständigt*, *Oafåttligt*.

ÖUPPLYST, a. 1. Ej upplyst (både egentl. o. fig.). O. rum. (Fig.) En af näden o. människas.

ÖUPPLÖSLIG, a. 2. Som ej kan upplösas. Mest i fig. mening. O. knut. (Fig.) En o. åkta förening. — Syn. *Ölös*. — *Öupplöslighet*, f. 3. — *Öupplösligen o. Öupplösligt*, adv.

ÖUPPMÄRKSAM, a. 2. Ej uppmärksam. O. på sina pligter. — Syn. *Oaktsam*. — *Öuppmärksamhet*, f. 3. — *Öuppmärksam*, adv.

ÖUPPSTIGEN, a. 2. neutr. — et. Som ej uppstigit ur sängen. Han var ännu o.

ÖUPPSÄTLIG, a. 2. Som sker utan uppsåt, utan öfverläggning. O. glömska. — Syn. *Oafsigtlig*, *Öofverlagd*, *Öfrivillig*.

ÖUPPSÄTLIGEN, ÖUPPSÄTLIGT, adv. Utan uppsåt. O. tillfogad skada.

ÖURSÄKTLIG, a. 2. Som ej kan ursäktas. O-t fel. — Syn. *Öförfärdig*, *Öförsvarlig*.

**OUTFÖRBAR**, a. 2. Som ej kan utföras. — Syn. Se *Overkställbar*.

**OUTGRUNDLIG**, a. 2. Som ej kan utgrundas; hvarom man ej kan göra sig föreställning. En o. hemlighet, gåta. Guds o-a vishet, råd, barmhärtighet. — Syn. *Outtransaklig*. — *Outgrundlighet*, f. 3. — *Outgrundligt*, adv.

**OUTHÄRLIG**, a. 2. Se *Ödräglig*.  
**OUTPLÄNLIG**, a. 2. Som ej kan utplånas. O. skymf. — *Outplänlighet*, f. 3. — *Outplänligen*, o. *Outplänligt*, adv.

**OUTRANSAKLIG**, a. 2. Som ej kan utransaknas. Guds o-a råd, beslut. — Syn. Se *Outgrundlig*. — *Outransaklighet*, f. 3. — *Outransakligen*, o. *Outransakligt*, adv.

**OUTREDD**, a. 2. Ej utredd, ej förklarad. En o. naturkraft. — Syn. *Oförklarad*.

**OUTRÖTLIG**, a. 2. Som ej kan utrotas.

**OUTSKUREN**, a. 2. neutr. — *et.* (om hästar) Ej utskuren.

**OUTSLAGEN**, a. 2. neutr. — *et.* Som ej slagit ut. O. blomma.

**OUTSLITLIG**, a. 2. Som ej kan utslitas. — Syn. *Oslitlig*.

**OUTSLÄCKLIG**, a. 2. Som ej kan utsläckas. O. eld. (Fig.) O-t hat. — Syn. *Osläcklig*. — *Outsläcklighet*, f. 3. — *Outsläckligen*, o. *Outsläckligt*, adv.

**OUTSÄGLIG**, a. 2. Som ej kan utsägas, omätas, beskrivas. En o. helta. — Syn. Se *Obeskriflig*. [Outsäglig.]

**OUTSÄGLIGEN**, **OUTSÄGLIGT**, adv. I högsta mätto, utomordentligt. O. rådd, förskräckt. — Syn. *Obeskrifligt*; se äfv. *Ganska*, *Mycket*. [Outsägligen.]

**OUTTRÖTTELIG** ell. **OUTTRÖTTLIG**, a. 2. Som ej kan utröttsas, ej tröttnar. Vara o. i sitt arbete. O. ifver. O-t nit. — Syn. *Oförtröttad*, *Rastlös*, *Oförtruten*.

**OUTTRÖTTLIGEN**, adv. Se *Outtröttligt*.

**OUTTRÖTTLIGHET**, f. 3. Egenskapen att vara outtröttlig. — Syn. *Oförtrutenhet*, *Rastlöshet*.

**OUTTRÖTTLIGT**, adv. Med outtröttlig ifver. O. arbete på något. — Syn. *Rastlöst*, *Oförtrutet*.

**OUTÖDELIG**, a. 2. Som ej kan utödas. O-a skogar.

**OUTTÖMMELIG** eller **OUTTÖMLIG**, a. 2. Som ej kan uttömmas. En o. tillgång. O-a rikedomar. O. frikostighet. — Syn. *Outöslig*. — *Outtömlighet*, f. 3. — *Outtömligt*, adv.

**OUTÖSLIG**, a. 2. Som ej kan utöslas, uttömmas; hvarpå ej kan göras slut. En o. källa till glädje. — Syn. *Outtömlig*. — *Outöslighet*, f. 3. — *Outösligt*, adv.

**OUVERTURE**, uvertyr, f. 3. (fr.) Så kallas i tonkonsten en symfoni, som inleder en opera eller ett oratorium.

**OVAGGAD**, a. 2. Ej vaggad; utan att hafva blifvit vaggad. Sofova o.

**OVAL**, -äl, a. 2. (af lat. *Ovum*, ägg) Ägg-rund, aflångt rund. — S. m. 3. Äggrund figur.

**OVALBAR**, ovalbar, a. 2. Som ej kan eller får väljas.

**OVALLAD**, a. 2. 1) Som ej har gräsvall. O. mark. — 2) Som ej bevakas af valbjörn. O. boskap.

**OVAN**, ovan, a. 2. 1) Ej van. O. vid arbete, vid möda. O. att slita ondt. — 2) Se *Ovanlig*. Det är något o-t att se honom uppe så billida.

**OVANA**, f. 1. 1) Brist på vana. O. vid mödor. Det skedde af o. — 2) Elak, dålig vana. Hafva en o. Barn taga sig gerna o-nor. — Syn. *Oskick*, *Osed*, *Olag*, *Oordning*.

**OVANLIG**, a. 2. Ej vanlig. O. händelse. En o. menniska. Det är o-t att höra. Det är något o-t för mig. — Syn. *Utomordentlig*, *Sällspord*, *Sällsynt*.

**OVANLIGHET**, f. 3. 1) Egenskapen att vara ovanlig. Händelsens o. — 2) Ovanlig händelse, omständighet, ovanligt förhållande. Det är en o. att höra honom berömma någon. — Syn. *Sällsynthet*.

**OVANLIGT**, adv. Emot vanan, mer än vanligt. O. stor, liten. O. vacker. — Syn. *Sällsynt*, *Utomordentligt*; se äfv. *Ganska*.

**OVANSKLIG**, a. 2. Se *Oförgänglig*.

**OVANSKLIGHET**, f. 3. — *OVANSKLIGT*, adv.

**OVARAKTIG**, a. 2. Ej varaktig. O. färg. O. vädertek. — Syn. Se *Obeständig*.

**OVARAKTIGHET**, f. 3. Egenskapen att vara ovaraktig. — Syn. Se *Obeständighet*.

**OVARSAM**, a. 2. Ej varsam. O. i sina yttranden, i sitt tal. — Syn. Se *Oförsigtig*.

**OVARSAMHET**, f. 3. 1) Brist på varsamhet. O. i tal. — 2) Ovarsamt ord, yttrande, ovarsam handling. Begå en o. — Syn. Se *Oförsigtighet*.

**OVARSAMT**, adv. Med ovarsamhet. Bära sig o. åt. Gå o. till väga. — Syn. Se *Oförsigtigt*.

**OVEDERLÄGGLIG**, a. 2. Som ej kan vederläggas.

**OVEDERSÄGLIG**, a. 2. Se *Obestridlig*. — *Ovedersäglighet*, f. 3. — *Ovedersägligen*, o. *Ovedersägligt*, adv.

**OVELD**, m. fl., se *Övöld*, etc.

**OVERKSAM**, a. 2. Ej verksam: 1) Som ej medför verkan. O-t medel. — Syn. *Kraftlös*. — 2) (om person) Som ej är i verksamhet; ej van eller bjud för att vara verksam. Förblifva o. En o. menniska. — Syn. *Sysslös*; *Loj*, *Trög*.

**OVERKSAMHET**, f. 3. 1) Oförmåga att göra verkan. Ett medels o. — Syn. *Kraftlöshet*. — 2) Brist på verksamhet. Hans o. är oförklarlig. — Syn. *Sysslös*; *Lojhet*, *Tröghet*.

**OVERKSAMT**, adv. Utan verksamhet, i overksamhet. O. tillbringa sin tid.

**OVERKSTÄLLBAR**, a. 2. Som ej kan verkställas. En o. sak. O-t förslag. — Syn. *Utförbar*, *Overkställelig*, *Ogörlig*, *Omöjlig*. — *Overkställebarhet*, f. 3.

**OVERKSTÄLLELIG**, a. 2. Se *Overkställebar*. — *Overkställelighet*, f. 3.

**OVIETANDE**, a. 1. Utan att veta det. Göra något o. Det skedde mig (honom etc.) o., utan att jag (han etc.) visste det.

**OVIETENHET**, f. 3. Brist på vetenskap om något. Han gjorde det af o. — Syn. *Okunighet*.

**OVIETERLIG**, a. 2. Ej veterlig, ej känd, ej bekant. Det är mig o-t. [Oveterlig.]

**OVIETERLIGEN**, o. **OVIETERLIGT**, adv. Se *Ovetande*. Det skedde mig o. [Oveterligen.]

**OVIETT**, n. sing. (Egentl. hvad som röjer brist på vett) 1) Skymfliga ord och uttåtelser, skymfligt tal, grofheter, skällsord. Öfverhoppa någon med o. — 2) Bittra förebräelser. Få o. gifva en o. för något. Det skall han ha o. för.

**OVIETTIG**, a. 2. 1) Som öfverhopar någon med ovet eller bittra förebräelser. Vara o. på någon. De voro o-a på hvarandra. — 2) Skymflig, skymfande. O-a ord och uttåtelser.

**OVIETTIGHET**, f. 3. Egenskapen att vara oviettig.

**OVIETTIGT**, adv. Utan vigbet. O. göra en rörelse. Det går o. — Syn. *Tungt*, *Trögt*, *Långsamt*, *Besvärligt*.

**OVIETIGT**, a. 2. Ej vietig. En o. omständighet. — *Oviyetighet*, f. 3.

**OVIJLA**, f. sing. 1) Brist på vilja, på benägenhet. Med o. göra något. — Syn. Se *Vedervilja*. — 2) Afvig, ogen sinnesstämning. Bemöta någon med o. Visa någon sin o. — Syn. Se *Ogunst*, *Ogenhet*. — 3) Känsla af missbilligande och förtrytelse, vid en övrig handling eller ett övrigt uppförande. Detta hans beteende väckte allmän o. — Syn. *Vedervilja*, *Afsky*.

**OVIKORLIG**, a. 2. 1) Ej inskränkt af vilkor. O-t löfte. O. afsägelse. En o. pligt. — Syn. *Obetingsad*, *Absolut*. — 2) Oförvillig. En o. rysning öfverföll honom. Han greps af en o. rådsia. — 3) Nödvändig, oundviklig. Detta blir den o-a följden af ett sådant steg. — *Ovikorlighet*, f. 3. [Ovillk.]

**OVIKORLIGEN**, **OVIKORLIGT**, adv. 1) Utan vilkor, utan invändning, utan inskränkning. Du måste o. göra det. — 2) Nödvändigtvis, oundvikligen. Detta blir o. följden.

**OVIILLIG**, a. 2. 1) Ej villig. O. att gå ut. — 2) Se *Afvig*, *Ogen*. En o. sinnesstämning. — *Ovillighet*, f. 3.

**OVIILLIGT**, adv. 1) Ogerna. O. göra något. — 2) Obenäget, ogent.

**OVIINGAD**, a. 2. Utan vingar. O. insekt.

**OVIIS**, ovis, a. 2. Ej vis. O-t försarande. O-a åtgärder. — Syn. Se *Oklokt*.

**OVISET**, f. 3. Brist på vishet. O. i rådslag. O-en af en åtgärd. — Syn. Se *Oklokt*.

**OVISSLIGEN**, adv. Se *Ovist*.

**OVISS**, a. 2. Ej viss: 1) Osäker, tvifvelaktig; ej med säkerhet vetande eller känd; som ej med säkerhet kan förutses. Jag är o., om han kommer. O. om ert beslut, har jag ... Utgången är o. Det är o-t, om han lyckas. — 2) Tillfällig. O-a inkomster.

**OVISSHET**, f. 3. 1) Egenskapen att vara ovis. Utgångens o. — 2) Själfstillstånd, då man är ovis. Vara, sväfla i o. om något. Hålla, lemna en i o. om sin tanke.

**OVIIST**, ovis, adv. På ovist sätt, med ovishet. Gå o. till väga. Förfara o. — Syn. Se *Oklokt*.

**OVIULIG**, se *Ovårdig*.

**OVÄRDAD**, a. 2. Ej värdad. O. klädsl. O. stil. — Syn. *Ostudad*, *Ohysad*.

**OVÄRDIG**, ovärdig (uttalas i allm. övärlig o. övdlig), a. 2. Se *Värdslös*. [Ovulig.]

**OVÄRDIGHET**, f. 3. Se *Värdslöshet*. [Ovullighet.]

**OVÄRDIGT**, adv. Se *Värdslost*. O. klädd. [Ovulligt.]

**OVÄDER**, n. 3. Storm eller stark bläst med regn, snö, hagel o. s. v. Fult väder. Det lagar sig till oväder.

**OVÄGBAR**, a. 2. (fys.) Som ej kan vägas. Benämning på de ämnen, som sakna tyngd.

**OVÄGERLIG**, a. 2. Som ej kan förvägras. En o. rättighet. — *Ovägerligen*, adv.

**OVÄTTIGHET**, f. 3. Egenskapen att vara ovettig.

**OVIG**, övig, a. 2. 1) Ej vig. Vara o. i kroppen, i sina rörelser. — Syn. *Tung*, *Trög*. — 2) Som ej verkställes med lätthet. O-a rörelser. En o. metod. — Syn. *Långsam*, *Ogen*, *Besvärlig*.

**OVIGHET**, f. 3. Egenskapen att vara ovig. Jfr *Ovig*.

**OVIGT**, övigt, adv. Utan vigbet. O. göra en rörelse. Det går o. — Syn. *Tungt*, *Trögt*, *Långsamt*, *Besvärligt*.

**OVIGTIG**, a. 2. Ej vigtig. En o. omständighet. — *Ovigtighet*, f. 3.

**OVILJA**, f. sing. 1) Brist på vilja, på benägenhet. Med o. göra något. — Syn. Se *Vedervilja*. — 2) Afvig, ogen sinnesstämning. Bemöta någon med o. Visa någon sin o. — Syn. Se *Ogunst*, *Ogenhet*. — 3) Känsla af missbilligande och förtrytelse, vid en övrig handling eller ett övrigt uppförande. Detta hans beteende väckte allmän o. — Syn. *Vedervilja*, *Afsky*.

**OVILKORLIG**, a. 2. 1) Ej inskränkt af vilkor. O-t löfte. O. afsägelse. En o. pligt. — Syn. *Obetingsad*, *Absolut*. — 2) Oförvillig. En o. rysning öfverföll honom. Han greps af en o. rådsia. — 3) Nödvändig, oundviklig. Detta blir den o-a följden af ett sådant steg. — *Ovikorlighet*, f. 3. [Ovillk.]

**OVILKORLIGEN**, **OVILKORLIGT**, adv. 1) Utan vilkor, utan invändning, utan inskränkning. Du måste o. göra det. — 2) Nödvändigtvis, oundvikligen. Detta blir o. följden.

**OVIILLIG**, a. 2. 1) Ej villig. O. att gå ut. — 2) Se *Afvig*, *Ogen*. En o. sinnesstämning. — *Ovillighet*, f. 3.

**OVIILLIGT**, adv. 1) Ogerna. O. göra något. — 2) Obenäget, ogent.

**OVIINGAD**, a. 2. Utan vingar. O. insekt.

**OVIIS**, ovis, a. 2. Ej vis. O-t försarande. O-a åtgärder. — Syn. Se *Oklokt*.

**OVISET**, f. 3. Brist på vishet. O. i rådslag. O-en af en åtgärd. — Syn. Se *Oklokt*.

**OVISSLIGEN**, adv. Se *Ovist*.

**OVISS**, a. 2. Ej viss: 1) Osäker, tvifvelaktig; ej med säkerhet vetande eller känd; som ej med säkerhet kan förutses. Jag är o., om han kommer. O. om ert beslut, har jag ... Utgången är o. Det är o-t, om han lyckas. — 2) Tillfällig. O-a inkomster.

**OVISSHET**, f. 3. 1) Egenskapen att vara ovis. Utgångens o. — 2) Själfstillstånd, då man är ovis. Vara, sväfla i o. om något. Hålla, lemna en i o. om sin tanke.

**OVIIST**, ovis, adv. På ovist sätt, med ovishet. Gå o. till väga. Förfara o. — Syn. Se *Oklokt*.

**OVIULIG**, se *Ovårdig*.

**OVÄRDAD**, a. 2. Ej värdad. O. klädsl. O. stil. — Syn. *Ostudad*, *Ohysad*.

**OVÄRDIG**, ovärdig (uttalas i allm. övärlig o. övdlig), a. 2. Se *Värdslös*. [Ovullig.]

**OVÄRDIGHET**, f. 3. Se *Värdslöshet*. [Ovullighet.]

**OVÄRDIGT**, adv. Se *Värdslost*. O. klädd. [Ovulligt.]

**OVÄDER**, n. 3. Storm eller stark bläst med regn, snö, hagel o. s. v. Fult väder. Det lagar sig till oväder.

**OVÄGBAR**, a. 2. (fys.) Som ej kan vägas. Benämning på de ämnen, som sakna tyngd.

**OVÄGERLIG**, a. 2. Som ej kan förvägras. En o. rättighet. — *Ovägerligen*, adv.

**OVÄTTIGHET**, f. 3. Egenskapen att vara ovettig.

**OVIG**, övig, a. 2. 1) Ej vig. Vara o. i kroppen, i sina rörelser. — Syn. *Tung*, *Trög*. — 2) Som ej verkställes med lätthet. O-a rörelser. En o. metod. — Syn. *Långsam*, *Ogen*, *Besvärlig*.

**OVIGHET**, f. 3. Egenskapen att vara ovig. Jfr *Ovig*.

**OVIGT**, övigt, adv. Utan vigbet. O. göra en rörelse. Det går o. — Syn. *Tungt*, *Trögt*, *Långsamt*, *Besvärligt*.

**OVIGTIG**, a. 2. Ej vigtig. En o. omständighet. — *Ovigtighet*, f. 3.

**OVILJA**, f. sing. 1) Brist på vilja, på benägenhet. Med o. göra något. — Syn. Se *Vedervilja*. — 2) Afvig, ogen sinnesstämning. Bemöta någon med o. Visa någon sin o. — Syn. Se *Ogunst*, *Ogenhet*. — 3) Känsla af missbilligande och förtrytelse, vid en övrig handling eller ett övrigt uppförande. Detta hans beteende väckte allmän o. — Syn. *Vedervilja*, *Afsky*.

**OVILKORLIG**, a. 2. 1) Ej inskränkt af vilkor. O-t löfte. O. afsägelse. En o. pligt. — Syn. *Obetingsad*, *Absolut*. — 2) Oförvillig. En o. rysning öfverföll honom. Han greps af en o. rådsia. — 3) Nödvändig, oundviklig. Detta blir den o-a följden af ett sådant steg. — *Ovikorlighet*, f. 3. [Ovillk.]

**OVILKORLIGEN**, **OVILKORLIGT**, adv. 1) Utan vilkor, utan invändning, utan inskränkning. Du måste o. göra det. — 2) Nödvändigtvis, oundvikligen. Detta blir o. följden.

**OVIILLIG**, a. 2. 1) Ej villig. O. att gå ut. — 2) Se *Afvig*, *Ogen*. En o. sinnesstämning. — *Ovillighet*, f. 3.

**OVIILLIGT**, adv. 1) Ogerna. O. göra något. — 2) Obenäget, ogent.

**OVIINGAD**, a. 2. Utan vingar. O. insekt.

**OVIIS**, ovis, a. 2. Ej vis. O-t försarande. O-a åtgärder. — Syn. Se *Oklokt*.

**OVISET**, f. 3. Brist på vishet. O. i rådslag. O-en af en åtgärd. — Syn. Se *Oklokt*.

**OVISSLIGEN**, adv. Se *Ovist*.

**OVISS**, a. 2. Ej viss: 1) Osäker, tvifvelaktig; ej med säkerhet vetande eller känd; som ej med säkerhet kan förutses. Jag är o., om han kommer. O. om ert beslut, har jag ... Utgången är o. Det är o-t, om han lyckas. — 2) Tillfällig. O-a inkomster.

**OVISSHET**, f. 3. 1) Egenskapen att vara ovis. Utgångens o. — 2) Själfstillstånd, då man är ovis. Vara, sväfla i o. om något. Hålla, lemna en i o. om sin tanke.

**OVIIST**, ovis, adv. På ovist sätt, med ovishet. Gå o. till väga. Förfara o. — Syn. Se *Oklokt*.

**OVIULIG**, se *Ovårdig*.

**OVÄRDAD**, a. 2. Ej värdad. O. klädsl. O. stil. — Syn. *Ostudad*, *Ohysad*.

**OVÄRDIG**, ovärdig (uttalas i allm. övärlig o. övdlig), a. 2. Se *Värdslös*. [Ovullig.]

**OVÄRDIGHET**, f. 3. Se *Värdslöshet*. [Ovullighet.]

**OVÄRDIGT**, adv. Se *Värdslost*. O. klädd. [Ovulligt.]

**OVÄDER**, n. 3. Storm eller stark bläst med regn, snö, hagel o. s. v. Fult väder. Det lagar sig till oväder.

**OVÄGBAR**, a. 2. (fys.) Som ej kan vägas. Benämning på de ämnen, som sakna tyngd.

**OVÄGERLIG**, a. 2. Som ej kan förvägras. En o. rättighet. — *Ovägerligen*, adv.

**OVÄTTIGHET**, f. 3. Egenskapen att vara ovettig.

**OVIG**, övig, a. 2. 1) Ej vig. Vara o. i kroppen, i sina rörelser. — Syn. *Tung*, *Trög*. — 2) Som ej verkställes med lätthet. O-a rörelser. En o. metod. — Syn. *Långsam*, *Ogen*, *Besvärlig*.

**OVIGHET**, f. 3. Egenskapen att vara ovig. Jfr *Ovig*.

**OVIGT**, övigt, adv. Utan vigbet. O. göra en rörelse. Det går o. — Syn. *Tungt*, *Trögt*, *Långsamt*, *Besvärligt*.

**OVIGTIG**, a. 2. Ej vigtig. En o. omständighet. — *Ovigtighet*, f. 3.

**OVILJA**, f. sing. 1) Brist på vilja, på benägenhet. Med o. göra något. — Syn. Se *Vedervilja*. — 2) Afvig, ogen sinnesstämning. Bemöta någon med o. Visa någon sin o. — Syn. Se *Ogunst*, *Ogenhet*. — 3) Känsla af missbilligande och förtrytelse, vid en övrig handling eller ett övrigt uppförande. Detta hans beteende väckte allmän o. — Syn. *Vedervilja*, *Afsky*.

**OVILKORLIG**, a. 2. 1) Ej inskränkt af vilkor. O-t löfte. O. afsägelse. En o. pligt. — Syn. *Obetingsad*, *Absolut*. — 2) Oförvillig. En o. rysning öfverföll honom. Han greps af en o. rådsia. — 3) Nödvändig, oundviklig. Detta blir den o-a följden af ett sådant steg. — *Ovikorlighet*, f. 3. [Ovillk.]

**OVILKORLIGEN**, **OVILKORLIGT**, adv. 1) Utan vilkor, utan invändning, utan inskränkning. Du måste o. göra det. — 2) Nödvändigtvis, oundvikligen. Detta blir o. följden.

**OVIILLIG**, a. 2. 1) Ej villig. O. att gå ut. — 2) Se *Afvig*, <

**OXDRIFVARE**, m. 5. Se *Oxfösare*.  
**OXDRÄNG**, m. 2. En, som ansår oxarna vid en landegendom.  
**OXE**, m. 2. pl. *oxar*. 1) a) Utskuren tjur. *Oxar och kor*. *Dum som en o.*, mycket dum. — b) Sages, i vidsträckt mening, om hanen af buffel, hjort, elg och ren. Man säger sålunda: *Buffel-, Hjort-, Elg- och Renoxe*. — 2) (fig. fam.) Grof, plump, oborstad karl. — 3) (astr.) *O-n*: a) Benämning på en stjernbild. — b) Ett af tecken i djurkretsen. — *Ss. Oxben, -bringa, -handel, -handlare, -horn, -kött, -marknad, -spilling, -stek, -talg*.  
**OXEL**, örl, m. 2. pl. *oxlar*. Ett slags träd med hvita blommor, hård och fast ved. *Crataegus vulgaris*. — *Ss. O-trä*.  
**OXELBÄR**, n. 5. Det ljusröda, välsmakliga bäret af oxel.  
**OXELRÖNN**, f. 2. En art Rönn, med parbladigt inskurna, inunder hyttludna blad; på Gottland. *Sorbus hybrida*.  
**OXELTAND**, f. 3. pl. — *tänder*. Benämning på de på hvardera sidan af tandraden belägna tänder, med nästan fyrkantiga, ofvanpå platta och något knöliga kronor samt två eller tre rötter.  
**OXELTRÄD**, n. 5. Se *Oxel*.  
**OXFÖSARE**, m. 5. En, som medföljer en oxdrift, för att fösa på oxarna.  
**OXGALLA**, f. sing. Den gulgröna eller brunna, bittra vätska, som innehåller i oxars gallblåsa.  
**OXGRODA**, f. 1. Nordamerikansk art af Grodsläktet, med högljudt läte, ofvan grön, inunder gul med svarta fläckar. *Rana pipiens*.  
**OXHARE**, m. 2. pl. — *harar*. (slagt.) Ett visst stycke af oxar, emellan njuren och rygg-raden.  
**OXHUFVA**, f. 1. En insekt af Spinnarsläktet. *Bombyx Bucephala*.  
**OXHUFVUD**, n. 4. 1) Hufvud af en ox. — 2) (i plur. äfv.: *oxhöden*) Mått för väta varor, som håller 90 kannor.  
**OXHUS**, n. 5. Ladugårdshus för oxar.  
**OXHYFVEL**, m. 2. pl. — *hyflar*. Ett slags hyvel.  
**OXID**, äx'id, m. 5. (af grek. *Oxy's*, skarp) (kem.) 1) Syrsatt kropp i allmänhet. — 2) Benämning på den andra syrsättningsgraden, som har mera syre än oxidul, men mindre än syrlighet.  
**OXIDATION**, äxidatschön, f. 5. (kem.) Syrsättning.  
**OXIDERA**, äxidera, v. a. 1. (kem.) Syrsätta. — *Oxidering*, f. 2.  
**OXIDHYDRAT**, äxi'dhydrät, n. 5. (kem.) Förening af en oxid med vatten.  
**OXIDUL**, äxi'dul, m. 5. (kem.) Lägsta syrsättningsgraden.  
**OXKLÖF**, m. 2. pl. *klöfar*. 1) Klöf af en ox. — 2) (veter.) Spricka i tån på hästhoften.  
**OXLÄGG** ell. **OXLÄGGA**, f. 1. (bot.) Se *Gullöfva*.  
**OXMICKEL**, m. 2. pl. — *micklar*. (pop. o. fam.) Se *Lymmel*.  
**OXPUNSCH**, m. sing. (fam. skämtv.) Vatten.  
**OXQVARN**, f. 2. Ett slags fordon brukligt qvarn med snedt liggande trampbjul, som drefs medelst trampning af oxar.  
**OXSPALT**, m. 3. (veter.) Se *Oxklöf*.  
**OXSPATT**, m. sing. (veter.) Ett slags spatt, hvaraf hästar stundom äro besvärade.  
**OXSTALL**, n. 5. Se *Oxhus*.  
**OXTORG**, n. 5. Torg, der oxar hållas till salu.

**OXTUNGA**, f. 1. 1) Tunga af ore. — 2) a) Örtsläktet *Anchusa*. — b) En art af detta släkte med blåaktiga, i början purpurroda blommor, hög stiel och långa, lansettlika blad. *A. officinalis*.  
**OXTUNGÖRT**, f. 3. Se *Oxtunga*, 2. a.  
**OXTUR**, m. 5. (fam. skämtv.) Högst ovanlig tur (i spel, o. s. v.). *Hästa o.*  
**OXVÄGEN**, m. sing. def. (fig. fam. skämtv.) Den väg, som af hopen beträdes. *Gå o., gå den vanliga vägen*.  
**OXYGEN**, äxyschän, n. sing. (kem.; från grek.) Syre.  
**OXUGA**, n. 4. pl. — *ögon*. 1) En oxes öga. — 2) Rundt eller ovalt fönster. — 3) Läge i en teatersalong, på sidan om avantscenen, med rund eller oval öppning. — 4) (sjöt.) Litet moln eller mörk fläck vid horisonten, som bebådar en snart inträffande orkan. — *Oxögon*, pl. (bot.) a) Örtan *Agrostemma Gita* med purpurroda blommor. — b) Se *Frukål*, 2.  
**OXURON**, n. 4. pl. Se *Backsippa*.  
**OÄR**, n. 5. (pop.) Se *Missväxtar*.  
**OÄTERGIFLIG**, a. 2. Som ej kan i öfversättning återgifvas.  
**OÄTERHÅLLSAM**, a. 2. Ej återhållsam. — *Oäterhållsamhet*, f. 3.  
**OÄTERKALLELIG**, a. 2. Som ej kan återkallas. *Ett o-ä beslut*.  
**OÄTERKALLELIG** ell. **OÄTERKALLIGT**, adv. På ett oäterkalleligt sätt. *O. för-lorad*, utan hjälp förlorad.  
**OÄTKOMMELIG**, a. 2. Som ej kan åtkommas. *O. för afundens pilar*.  
**OÄTSKILJELIG**, a. 2. Som ej kan skiljas ifrån någon. *Han är o. ifrån henne*. *O-a ämnen*, som ej kunna skiljas ifrån hvarandra. — *Syn. Oskiljbar, Oskiljaktig*.  
**OÄTSPORD**, a. 2. Ej ätspord; utan att man blifvit ätspord. *Han gjorde det mig o.*, utan att jag fått veta något derom.  
**OÄDEL**, a. 2. 1) Ej ädel (i sedlig mening). *En o. karakter, handling*. — 2) Benämning på de metaller, som, vid luftens tillräde under deras smältning, syrsättas. Jfr. *Ädel*.  
**OÄFVEN**, ää'v'n, a. 2. neutr. — *et. (t. uneben)* Endast i nekande uttryck. *Ej o.*, icke dålig, rätt bra. *Han är icke så o.*, är rätt skicklig, rätt hyggelig. *Den flickan är inte o.*, ser rätt bra ut. *Det är icke så o-elt*, rätt bra. — *Syn. Ogalen*.  
**OÄFVET**, adv. *Ej o.*, *ej så o.*, rätt bra. *Det var inte så o. sagt*. — *Syn. Ogalet*.  
**OÄKTA**, a. oböjl. Ej äkta. *O. barn*. *O. börd*. *Född af o. säng*, af föräldrar, som icke varit gifta. *O. sammanlefnad*, utom äktenskapet. *O. färg*, som ej sitter i. *O. sten, perla, galon*, sämre än en äkta sten o. s. v.; men liknande en sådan. *O. förgyllning*, af oäkta guld. — *Syn. Falsk, Eftergjord*. [Oägta.]  
**OÄKTING**, m. 2. (fam.) Oäkta barn. [Oäging.]  
**OÄNDELIG** ell. **OÄNDLIG**, a. 2. 1) Utan ända, utan gräns. *Den o-a rymden*. — Substantivt: *Det o-a*, idén om en omätlig rymd, storhet, obegränsad kraft. — 2) Utomordentligt stor. *Guds o-a nåd*. — *Syn. Se Stor*.  
**OÄNDELIGEN** ell. **OÄNDLIGEN**, adv. Se *Oändligt*.  
**OÄNDLIGHET**, f. 3. 1) Egenskapen att vara oändlig. *Rymdens o. O-en af Guds nåd*. — 2) Det oändliga. *Hvem fallar o-en? I o.*, utan ända, utan gräns.

**OÄNDELIGT** ell. **OÄNDLIGT**, adv. Utan ända, utan gräns, gränslöst, i högsta måtto. *Gud är o. vis*. — *Syn. Se Ganska*.  
**OÄRLIG**, a. 2. Ej ärlig. *En o. tjänare*. — *Oärlighet*, f. 3. — *Oärligt*, adv.  
**OÄFVAD**, a. 2. Ej öfvad, utan öfning. *O-e trupper*. — *O. o. hand*. *O. i en konst*.  
**OÄFVERLAGD**, a. 2. Ej öfverlagd. *O. handling*. — *Syn. Oppsattlig, Oafsiglig*.  
**OÄFVERLÄTLIG**, a. 2. Som ej kan öfverlätas. — *Syn. Oförytterlig*.  
**OÄFVERSKÄDLIG**, a. 2. Som ej kan öfverskådas. *En o. sträcka*.  
**OÄFVERSTIGELIG** ell. **OÄFVERSTIGLIG**, a. 2. Som ej kan öfverstigas. *En o. skiljemur*.  
**OÄFVERSÄTTELIG**, a. 2. Som ej kan öfver-

sättas. *Ett o-t tal*. *En o. författare*. — *Syn. Oättergiftig*.

**OÄFVERTRÄFFLIG**, a. 2. Som ej kan öfverträffas. — *Syn. Ojemförlig, Oförläpelig*.  
**OÄFVERVINNELIG**, a. 2. Som ej kan öfvervinnas. *O. här, hjelte*. *O-t folk*. [— vinnerlig.]  
**OÄFVERVINNELIGEN**, adv. Se *Oäfvervinnelig*.  
**OÄFVERVINNELIGHET**, f. 3. Egenskapen att vara öfvervinnelig. [— vinnerlighet.]  
**OÄFVERVINNELIGT**, adv. På ett öfvervinneligt sätt, utan att kunna öfvervinnas. *Alexander trängde o. in i hjertat af Persien*.  
**OÄM**, a. 2. 1) Ej ömsint. *En o. make*. — 2) Ej vårdande sig om. *Vara o. om något*. — 3) Ej ömtålig. *O. färg, klädning, möbel*. — *Oömhet*, f. 3. — *Oömt*, adv.

## P.

**P**, pe, n. 4. 1) Har alltid sitt eget ljud. *Park, pappa, papp, pipa*. — Undantag: a) Framför h, i främmande ord, när de begge höra till samma stafvelse, uttalas *p* som *f*, t. ex.: *Philosophi, fysik*. Numera skrives dock allmänt *f* i st. *ph*, således: *Filosofi, fysik*. — b) I ordet *Psalm* med dess sammansättningar är *p* stumt; likaså i ordet *Symptom*. — (Fam. talesätt) *Sätta p* (punkt) för, se *Punkt*. — 2) Ljudet, som uppkommer, då bokstafven *p* uttalas. Man säger äfv.: *p-ljud*. — 3) Förkortningar: *p. ell. pag.* = pagina. — *p. c.* = procent. — *Ph. M.* = Philosophiae Magister. — *P. l.* = Pastor loci (församlingens kyrkoherde). — *pl.* = plural. — *P. M.* = Promemoria. — *Prof.* = Professor. — *P. S.* = Postskript.  
**PACK** (t. *Pack*, packe). *Med pick och p.* (egentl.: med käpp och packe, rensel), med allt hvad man äger. Jfr. *Pick*.  
**PACK**, n. sing. Eigentl.: löst, kringstrykande folk, som här sina saker i packor, renslar. 1) Ringa, gement folk utan hyfsning och sedlighet. *Löst p.*, löst folk. — *Syn. Afskrap, Sludder, Byke, Afskum, Tross, Bagage, Följe, Patrask*. — 2) Ringa, fattigt folk i allmänhet. Brukas för denna bem. endast af vettlösa människor. — 3) (fig.) Dåliga, förakliga människor, vare sig rika eller fattiga.  
**PACKA**, v. a. 1. Tätt och i viss ordning, i vissa lag, hvarf, nedlägga saker, varor, som skola bortändas, medföras på resa eller förvaras. *P. kläder*. *P. sill, strömming*. *Sitta p-de*, tätt hopträngde. *P. äf, i'n*, se *Afpacka, Inpacka*. *P. ihóp*, se *Sammanpacka*. *P. ned*, nedlägga och packa. *P. på*, lasta med packvaror, (fig.) belasta med något; äfv. gifva stryk, piska upp. *P. upp, ur, ut*, upp-, ur- eller uttaga saker, varor, som varit packade. — *P. sig, v. r.* 1) Tätt sammantränga sig. I samma mening: *P. sig ihóp, tillsammans*. — 2) (fam.) Skyndsamt begifva sig bort. *P. er fort härifrån*. *P. sig äf, bort, i'n, ned, undan, upp, ut*.  
**PACKA**, f. 1. Se *Packe*.  
**PACKANDE**, n. 4. Handlingen, då något packas.  
**PACKARE**, m. 5. Särskilt antagen person i städerna, hvilken det åligger att, till säkerhet för

köpare, packa vissa ankommande saluvaror (såsom sill, strömming, kött).  
**PACKAREPENNINGAR**, m. 2. pl. Afgift, som i städerna erlägges för hvarjehanda slags saltad fisk och kött, som packas.  
**PACKARLÖN**, f. 5. Afgift till packare för dess besvär med packning.  
**PACKBOD**, f. 2. Bod, hvari saluvaror förvaras inpackade eller inställda.  
**PACKDUK**, m. sing. Ett slags grof linväf, som begagnas till omslag för varupackor.  
**PACKE**, m. ell. **PACKA**, f. pl. *packor*. Flera tätt sammanlagda och till ett helt, genom snöre, tåg o. s. v., hopbundna saker, varor. Deraf sammansättningen *Varupacke*.  
**PACKET**, m. fl., se *Paket*, etc.  
**PACKFÖNG**, packfö'ng, m. sing. Ett slags af koppar, tenn och zink sammansatt metall.  
**PACKHUS**, n. 5. Stor offentlig byggnad i större handelsstäder, för ankommande handelsvarors uppläggande och förvarande, antingen de åter skola afsändas, eller de emottagas på nederlag.  
**PACKHUS-INSPEKTOR**, --- späck'tör, m. 5. Tjensteman, som har uppsigt öfver ett packhus.  
**PACKHÄST**, m. 2. Häst, som i klöfsadel forslar packvaror.  
**PACKKISTA**, f. 1. Kista, hvari varor äro inpackade, eller ämnad till varors inpackning.  
**PACKKÄPP**, m. 2. Käpp eller stång, hvarmed repen kring packor hårdare ådras.  
**PACKLÅDA**, f. 1. Låda, hvari varor äro inpackade, eller ämnad till varors inpackning.  
**PACKLÄRT**, n. sing. Se *Packduk*.  
**PACKMATT**, f. 1. Bastmatta, begagnad till varors inpackning.  
**PACKNING**, f. 2. 1) Se *Packande*. — 2) Samtliga hoppackade saker, som någon medför på marsch eller resa. — *Syn. Se Bagage*.  
**PACKNÄL**, f. 2. Grof näl med trekantig spets, som begagnas vid packning.  
**PACKPAPPER**, n. sing. En sort af uppnötta tåg och grofva lumpor förfärdigadt papper, som begagnas till omslag å varor.  
**PACKREP**, n. 5. Rep, hvarmed en packe är ombunden.

PACKRUM, n. 3. Rum, der varor packas.  
PACKSADEL, m. 2. pl. — *sadlar*. Se *Klöfsadel*.

PACKSNÖRE, n. 4. PACKSTRECK, n. 3. Snöre, streck, hvarmed en packe är ombunden.  
PACKTRÅD, m. sing. Se *Segelgarn*.  
PACKTRÅ, n. 4. Se *Packkäpp*.  
PACKVAGN, m. 2. Vagn, hvarpå packsaker föras.

PACKVÄF, m. sing. Se *Packduk*.  
PACKÄRNA, f. 1. Ärna, som begagnas att forsla varor i klöfsadel.

PADDA, f. 1. Ett släkte af Groddjuren, med kroppen tätt beströdd med vårtika knölar. Bufo. Vanlig P.,  $3\frac{1}{4}$  tum lång, mörkbrun eller gråbrun med oredliga svarta fläckar. B. vulgaris. Grön-fläckig P., ofvan grön med hvita streck. B. variabilis. Se äf. *Stinkpadda*. (Talesätt) *Blåsa upp sig som en p.*, säges om en dum och inbilsk person, som i medgång blir öfvermodig.

PADDBÄR, n. 3. Se *Trollbär*, 2.  
PADDFISK, m. 2. Taggfenig fisk med stort, platt och taggigt hufvud, bredare än kroppen, hvilken liksom en smal svans är fogad dertill; 3 till 6 fot lång. *Lophius piscatorius*.  
PADDESTEN, m. 2. Se *Echinil*.  
PADUBAND, pådubband, n. 3. Ett slags halfsidenband.

PÄFF! int. Utrop, hvarigenom betecknas knallen af ett skott, o. d.

PAGAJ, -áj, m. 3. Kort ära med två breda blad, ett på hvardera ändan, brukligt bland Indier och andra vilda folkslag; äfven på vissa orter i Sverige. Jfr. *Tueblöja*.

PAGE, pásch, m. 3. (franskt ord af grek. *Pais*, gosse) Adelig yngling, som uppvaktar furstliga personer. Kallades fordom i Sverige Smäsvén. Har sammansättningarna Kammarpage, Stallpage.

PAGINA, påjina, f. 1. (lat.) Sida i en bok.  
PAGINERA, v. a. 1. Med siffror i ordningsföljd beteckna sidorna i en bok. — *Pagine-rande*, n. 4.

PAGINERING, f. 2. 1) Sidornas i en bok betecknande med siffror. — 2) Sjelfva siffrorna.  
PAGOD, pagá'dd, m. 3. 1) Afgudatempel ell. afgudabild hos Hinduer och Kineser. — 2) Kinesisk porcelinsdocka.

PAJAS, pájass, ell. PAJAZZO, pajasso, nom. prop. m. (ital. *Pagliaccio*, egentl. ströhalv) 1) Benämning på en komiskt förklädd person i den neapolitanska farsen, föreställande den fattiga stackaren, som måste ligga på halv. — 2) Gycklare hos lindansare, konstberidare, m. fl. — 3) (fig.) En, som roar med lustiga upptåg.

PAJROCK, m. 2. (fam.) Gammal sliten rock.  
PAJTA, v. n. 1. (pop.) P. på, se *Påbylta*.

PAKET, -ét, n. 3. o. 3. (fr. *Paquet*) 1) Bunt med omslag af papper, väf, bastmatta o. s. v., innehållande saker, som skola afsändas till en ort. Har åtskilliga sammansättningar, såsom: Bokpaket, m. fl. — 2) Se *Paketbåt*.

PAKETGODS, paketgödds, n. sing. Afsändningsgods, bestående af paketer.

PAKETBÅT, m. 2. Fartyg, som vissa tider regelbundet afgår till en bestämd hamn med fraktgods och passagerare.

PAKTA, PAKTARE, PAKTNING, se *Förpakt*, *Förpaktare*, *Förpaktning*.

PAKTUM, påktum, n. pl. *pac-ta*. (lat. *Pactum*) Äktenskapsförord.

PALADIN, paladi'n, m. 3. (af lat. *Palatium*) Vandrande riddare (under medeltiden).

PALANK, palánngk, m. 3. (fr. *Palanque*) Enkelt påverk kring en by eller öppen stad.

PALANKIN, palánngk'in, m. 3. Ett slags bästol i Ostindien.

PALATIN, -i'n, m. 3. 1) (lat. *Palatinus*, af *Palatium*, slott) Titel, som tillkommer vice konungen i Ungern. — 2) (fr. *Palatine*) Smal halsbetäckning för fruntimmer, af olika längd och ämne, såsom pelsverk, sammet, fjäder, o. s. v.

PALATS, paláts, n. 3. o. 3. (fr. *Palais*, af lat. *Palatium*) Stor och präktig byggnad; slott.  
PALETT, -lät't, m. 3. (fr. *Palette*, från ital. *Paletta*, af lat. *Pala*, spade) Litet bräde eller skiva, hvarpå målare utbreda sina färger. Målarbräde.

PALETÅ, --tå', m. 3. (fr. *Paletot*) Mans öfverrock, som icke sluter sig efter kroppen, utan sitter lös och ledig kring livet.

PALISSAD, --ád, m. 3. (fr. *Palissade*, från ital. *Palizzata*, af lat. *Palus*, påle) P-er kallas pålar, nedgräfvda i jorden, eller ock intappade i fot-trä på bergig grund, och utställda i rad bredvid hvarandra, för att bilda ett förstärkningsmedel vid försikansning. Skanspåle.

PALISSADERA, v. a. 1. Förse med palissader, förpála.

PALISSADERING, f. 2. 1) Förseende med palissader. — 2) Palissader, som bilda en försikansning. Förpålning.

PALJETT, paljá'tt, m. 3. (fr. *Paillette*) P-er kallas ett slags små prydnader att fästa på tyger, af tvenne slag, nämligen: *Folie-paljetter*, runda, eller i form af rosor, blad, stjernor m. m., af äkta eller oäkta silfverfolie, och *Tråd-paljetter*, af små trådringar, som plattslås till runda skifvor med ett hål i midten.

PALL, m. 2. 1) (i fornspråket) Bänk. — 2) (nu) Helt liten, låg och kort husgerådspersedel, nästan i form af en bänk, att hålla fötterna på. *Stå på p-en*, se *Skampall*. — 3) (sjöt.) P-ar kallas de under hvarandra i en på förkant stående ekbjelke fästade tjocka jernplåtar, som hindra ett bräspel att under vindningen återgå.

PALLADIUM, palladi'um, n. pl. -ter. 1) (egentl. Pallas' bild, Trojas skyddsbild) Skyddshelgedom. — 2) En i platinasanden förekommande metall; upptäckt 1803.

PALLAS, pálass, nom. prop. f. Se *Minerva*.  
P. sköld, Egiden.

PALLASCH, -ásch, m. 3. (fr. *Palache*) Tungt, bredt och långt svärd för ryttare.

PALLIATIV, ---i'v, n. 3. o. 3. (af lat. *Pallium*) Medel, som för ögonblicket lindrar, men ej hälfver det onda. [—it.]

PALLIUM, pállium, n. sing. (latinskt ord, som betyder: Kappa) Det tecken, som utmärkte en erkebiskops värdighet, bestående i ett tre finger bredt band af hvit ull, hvilket hängde öfver skulderna och bröstet, samt hade en tvärhands bred förlängning, hvilken nedföll öfver bröst och rygg.  
PALLRA, v. n. 1. (pop.) 1) Tala mycket och fort. — 2) Gå helt sakt. P. sig áf. — Syn. Se *Gå*.

PALM, f. 3. 1) Träd i de södra länderna, hvilket, utan grenar och qvistar, blott i toppen har blad och frukter. P-erna utgåra en egen växtfamilj. Se f. ö. *Kokos*, *Dudel*, *Kål*, *Olj*, *Sagopalm*, m. fl. — 2) (i plur.) bibl. Palmqvist. Med p-er i händerna. — Se *P-blad*, *-gren*, *-qvist*, *-säft*, *-skog*.

PALMA, v. a. 1. (sjöt.) Hala i ett tåg med en hand i sender.

PALMETT, palmä'tt, m. 3. (fr. *Palmette*) Prydnad på grekiska pelare, i form af ett palmblad.

PALMMERG, m. sing. Mergen i palmer. *Sago är ett slags p.* [—marg.]

PALMMOSSA, f. 1. Ett moss-släkte. *Climacium*.

PALMOLJA, f. 1. Ett slags välsmaklig och välluktande olja, som pressas af oljpalmens fruktkött.

PALMSMÖR, n. sing. Se *Palmolja*.

PALMSOCKER, n. sing. Socker, beredd af saften utaf Socker- eller Vinpalmen. [—söcker.]

PALMSÖNDAG, m. 2. Söndagen före påsk; har sitt namn af de palmqvistar, hvilka då ströddes på vägen framför Christus, då han red in till Jerusalem.

PALMTRÄD, n. 3. Se *Palm*.

PALMTVÄL, m. sing. Tvål, beredd af palmolja.

PALMVIFVEL, m. 2. pl. — *viflar*. En svart, två tum lång insekt af Skalbaggar, hvars larv i Sydamerika ätes som en läckerhet. *Curculio Palmarum*.

PALMVIN, n. 3. Vin, beredd af saften utaf Vin- eller Sockerpalmen.

PALSTERNACKA, f. 1. Tvåårig köksväxt med långa, hvita, toppformiga, välsmakliga rötter. *Pastinaca sativa*.

PAIT, m. 2. 1) (i sing. kollektivt) Ett slags mat, tillredd af blod, mjöl och kryddor, samt kokad i större eller mindre klumpar. — 2) Kokad klump af detta slags mat. — 3) Fordom brukligt öknamn på personer, tillhörande stadsvakten. — 4) Se *Paltpotates*.

PALTA, f. 1. (pop.) Slarfva, trasa; dålig klädespersedel. Brukas mest i plural.

PALTA, v. n. 1. (pop.) 1) Gå. Säges egentl. om tiggare. P. áf. — 2) P. på sig, hölja sig i gamla lumpor, i trasiga kläder.

PALTIG, a. 2. (fam.) Usett klädd. — *Paltighet*, f. 3. — *Paltigt*, adv.

PALTPOTATES, m. pl. *potäter*. En sort rund, något platt, stor potates.

PAMFLETT, pamfjá'tt, m. 3. (fr. *Pamphlet*) Flygskrift, smådeskrift. [Pamphlett.]

PAMP, m. 2. (pop.) 1) Stort svärd, lång värja. — Syn. *Plit*. — 2) Knekt, soldat. Helst i kortspel, t. ex.: *Klöfverpamp*.

PAMPELMOS, --mós, m. 3. Ett slags stora pomeranser af trädslaget *Citrus decumana*.

PAN (a långt), nom. prop. m. (grek. myt.) Herdeguden. P-s stöjt, se *Herdestöjt*.

PANACÉ, m. 3. (från grek.) Botemedel emot alla sjukdomar.

PANASCH, -ásch, m. 3. (fr. *Panache*) Hjelmbuske, fjäderbuske.

PANDEKTER, panndá'ekt'r, m. 3. pl. (från grek.) Benämning på en romersk lagsamling, företagen på kejsar Justiniani befallning.

PANDEMONIUM, pandemónium, n. sing. (från grek.) 1) Helvetets diktade hufvudstad, der Satan håller sin konselj. — 2) (fig.) Samling af elaka människor.

PANDORA, panndóra, nom. prop. f. (grek. myt.) En af Vulcan skapad, skön flicka, som i en ask förvarade alla menskliga olyckor. (Fig.) P-s ask, källa till allt ondt.

PANDUR, panndúr, m. 3. (af byn Pandur i nedre Ungern) Ungersk soldat till fots.

PANEGYRIK, ---rí'ek, m. 3. (från grek.) Offentligt loftal, äreminne.

PANEGYRISK, a. 2. Loftalande, prisande.

PANEGYRIST, ---í'sst, m. 3. Loftalare.

PANEL, -él, m. 3. (eng. *Panel*) Brädbeklädnad på väggarna i ett rum.

PANELA, v. a. 1. Förse med panel.

PANELLIST, panel-lí'sst, c. 3. List på en panel.

PANELNING, f. 2. 1) Förseende med panel. — 2) Se *Panel*.

PANELSÄG, panelsá'g, f. 2. Ett slags säg, som har ett bredt, styft, mot ena ändan smalare, och vid den ändan med ett handtag försedt blad.

PANELVERK, panelvá'r'rk, n. sing. Brädfodring på väggarna till ett rum.

PANG! int. Utrop, hvarmed betecknas en plötslig knall, skräll, t. ex. af ett skott, af en fönsterruta, som slås sönder, o. s. v.

PANISK, a. 2. P. förskräckelse, plötsligt påkommen häftig förskräckelse utan grundad anledning.

PANK, pángk, a. oböjl. (fam.) Utan penningar i kassan.

PANNA, f. 1. 1) a) Den öfra delen af en människas ansigte, ofvan ögonen, bildad af pannbenets nedböjda del. *Hårugg i p-n*. *Slå någon midt i p-n*. — Syn. *Flint*, *Planet*. — b) Den motsvarande delen af hufvudet på vissa djur. *Slå en öxe för p-n*. — 2) Fyrkantigt eller rundt kärl, vanligtvis af metall, ofta af ringa djup i förhållande till vidden, och dels med, dels utan fötter och handtag, att koka, värma, smälta uti, o. s. v. Deraf *Kok*, *Värm*, *Brygg*, *Brännvins*, *Salpeter*, *Smältpanna*, m. fl. — Anm. Skilnaden emellan *Gryta* och *Panna* är den, att Grytan har öron, Pannan deremot i allmänhet handtag. — 3) Se äf. *Fångpanna*, *Takpanna*. — 4) Fördjupning, i hvilken en tapp vänder sig.

PANNBAND, n. 3. Band, som af fruntimmer till prydnad bäres om pannan.

PANNBEN, n. 3. Hvardera af de tvenne ben i hufvudskåten, hvaraf pannan bildas.

PANNBINDEL, m. 2. pl. — *bindlar*. 1) Bindel, som af fruntimmer till prydnad bäres om pannan. — 2) (kic.) Bindel, som bäres om pannan vid tillfälle af sår o. s. v.

PANNHÅR, n. 3. Hår, som nedhänger öfver pannan. Säges isynnerhet om hästar.

PANNKAKA, f. 1. Se *Kaka*, 2.

PANNKAKSLÄGG, m. 2. Flat, rund panna af gjutet jern, hvarpå tunna pannkakor gräddas öfver glödel.

PANNMUSKEL, m. 3. pl. — *mushler*. Muskel, som har sitt läge i pannan.

PANNREM, f. 2. pl. — *remmar*. Rem på ett betsel, hvilken går öfver hästens panna.

PANNSKAFT, n. 3. Skafet på en kok- eller gräddpanna.

PANNSMED, m. 3. Smed, som tillverkar kokpannor, m. m.

PANNSOCKER, n. sing. Socker, som erhålles genom mellansiraps inkokning till torrhet.

PANNSTEN, m. sing. Sten, som vid kokning afsätter sig i kokkärl, af vissa kalkhaltiga källvatten.

PANNSTYCKE, n. 4. Remsa af breda spelsar, som bäres under en bindmössa. Kallas vanligen förkortningsvis *Stycke*.

PANNSÖM, m. 2. pl. — *sömmar*. (anat.) Den ifrån näsroten rakt uppåt gående föreningen emellan båda pannbenen.

**PANNÅDER**, f. 1. pl. — *ådror*. Åder i pannan.

**PANORAMA**, panåråma, m. 3. pl. — *mer*. (från grek.) Stor cirkelrund taffla, som föreställer en stad eller en trakt, och så anordnad, att åskådaren befinner sig i midten deraf, med utsigt af det hela. Rundmålning.

**PANSAR**, pånssarr, n. 3. Den del af en vapenrustning, som skyddade sjelfva bålen. [Pantsar, Panzar.]

**PANSARDJUR**, n. 3. Ett af Trögdjuren, mullvadslikt, men beträckt med 24 blott vid ryggen fästade, eljest rörliga gördelskal. *Chlamyphorus truncatus*.

**PANSARFISK**, m. 2. En half fot lång fisk, hvars tjocka kropp är beklädd med sexkantiga sköldar; liten mun med flera tänder; taggar framför ögonen och under buken. *Ostracion cornutus*.

**PANSARMAL**, m. 2. Fisk, en fot lång, med bröstfenor så långa som hela kroppen, medelst hvilka han kan upplyfta sig ur vattnet och fladdra några hundra stegs längd i luften. *Loricaria plecostomus*.

**PANSARNÄT**, n. 3. (jäg.) Ett slags utterfänge.

**PANSARSKJORTA**, f. 1. Pansar af sammansatta metallringar, hvilket fordom i Norden kallades Brynja. [Pantsar —, Panzar —.]

**PANSLAVISM**, pånslavi'ssm, m. sing. Idéen och sträfvan att förena alla under särskilda regeringar levande Slaver.

**PANT**, m. 3. 1) Sak, som lemnas åt en fordringsägare till säkerhet för hans fordran, och som han äger att afyttra, för att deraf göra sig betald, i händelse han ej inom utsatt tid erhåller sin fordran gulden. *Sätta p.* Lemna något i p. *Stå i p.*, vara lemnad som pant. *Uret står i p. för ett lån af 10 Rdr.* Låna på p., se *Låna*. — *Syn*. Underpant, Hypotek, Säkerhet. — 2) Litet föremål, hvilket i pantlekar måste gifvas af den, som begär något fel, och hvilket han sedan måste på något skämtsamt sätt inlösa. *Ge p.* *Ge en nåsduk i p.* Lysa upp p-er, förvara och framtaga de i pant lemnade småsaker, när de skola igenlösas. *Jag sver och jag bränner: hvad skall den göra, som p-en igenkänner?* vanlig formel, hvarmed en dylik pant lysas upp. — *Ss. P-lösning*.

**PANTA**, v. a. 1. Till säkerhet för en fordran genom laga åtgärd bemäktiga sig saker, tillhöriga en gäldenär, för att behålla dem som pant, tills betalning utfaller. *P. någon.* *P. åt något hos en*, genom laga åtgärd taga något af honom, för att behålla det som pant. — *Pantande*, n. 4. **PANTALONGER**, pāntalång'r, m. 3. pl. (fr. *Pantalón*) Långbyxor.

**PANTARE**, m. 3. En, som pantar.

**PANTBREF**, n. 3. Förskrifning, hvarigenom man åt en fordringsägare öfverlemnar något som pant.

**PANTEISM**, pāntei'ssm, m. sing. (från grek.) Filosofiskt system, hvilket anser skapelsen såsom en evig utveckling af Guds väsende, och antager ingen skillnad emellan de skapade tingen och Gud. [Panth —.]

**PANTEIST**, pāntei'sst, m. 3. Anhängare af panteismen. [Panth —.]

**PANTIER**, pānti'r, m. 2. pl. *pantrar*. Rofdjur, liknande leoparden, men större, i Afrika och Asien. *Felis Pardus*. Kallas äfven *Pard*. Svarta *P-n*, lik den förre, men svart till färgen. *Felis melas*.

**PANTFÖRSKRIFNING**, f. 2. 1) En saks skriftliga öfverlåtande åt någon såsom pant. — 2) Se *Pantbref*.

**PANTFÖRSKRIFVA**, v. a. 3. (höjes som *Skrifva*) Gifva förskrifning åt något, hvilket lemnas som pant för ägande fordran.

**PANTGIFVARE**, m. 3. Den, som lemnar pant.

**PANTGODS**, n. sing. Saker, lemnade i pant.

**PANTHEISM**, PANTHEIST, se *Panteism*, *Panteist*.

**PANTHEON**, pāntēdān, n. sing. (grek.) 1) Tempel i det forna Rom, helgadt åt alla gudar. — 2) (nu) Praktfull byggnad till förvarande af store mäns kvarlevor.

**PANTINNEHAFVARE**, m. 3. Den, som har en pant i sin ägo.

**PANTLEK**, m. 2. Sällskapslek, hvarvid de lekande, om de begä ett fel, måste gifva pant. Jfr. *Pant*, 2. *Leka p-ar*.

**PANTLISTA**, f. 1. Förtäckning öfver med kvarstad belagd egendom, tillhörig dem, som ej betalt sina kronouilagor.

**PANTNING**, f. 2. Handlingen, då man pantar.

**PANTOMIM**, pāntomi'm, m. 3. (från grek.) Ett slags skådespel, hvilket utföres endast genom åthörder, miner och ställningar. Åthördsskådespel.

**PANTOMIMISK**, a. 2. Som angår pantomimen.

**PANTOMIM-BALLETT**, pāntomi'mball'it, m. 3. Pantomim, beledsagad af dans.

**PANTPENNINGAR**, m. 2. pl. Penningar, som lemnas eller blifvit lemnade i pant.

**PANTRÄTT**, m. 3. Pantägarers rätt att i nödfall afyttra panten och af köpeskillingen göra sig betalt.

**PANTSAR**, se *Pansar*.

**PANTSKILLING**, m. 2. Den penningssumma, hvarmed en pant inlöses eller bör inlösas.

**PANTSÄTTA**, v. a. 2. (höjes som *Sätta*) Lemna i pant. *Han har p-satt sitt ur på assistansen för ett lån på 20 Rdr.* — *Pantsättande*, n. 4. o. *Pantsättning*, f. 2.

**PANTTAGARE**, m. 3. Den, hvilken emottager en sak som pant.

**PANTÄGARE**, m. 3. Se *Pantinnehafvare*.

**PANZAR**, se *Pansar*.

**PAPEGOJA**, pāpēgōja, f. 1. 1) a) Fågelslägte af Klättrarne, med kort, krökt och ovanligt tjock näbb, samt vanligen lysande fjäderbeklädnad; deraf finnas öfver 200 arter, af hvilka de flesta äro läraktiga, kunna dresseras till små konster och inövas att hära ord och ljud. *Psittacus*. — b) *Svensk P.*, se *Tallbit*. — 2) (fig. fam.) Person, som är mycket fallen för att prata utan förstånd. — 3) (själ.) Segel, som föres utöfver aktern af en båt. [Papejoja, Papegoja.]

**PAPILJOTT**, papillj'it, m. 3. (fr. *Papillote*) Papperslapp, hvarmed man upprullar båret, för att göra det lockigt.

**PAPISM**, -i'ssm, m. sing. (af *Papa*, påfve) Påfvelära, katolska läran.

**PAPIST**, -i'sst, m. 3. Katolik.

**PAPISTERI**, -i'st, n. 3. Tillgifvenhet för katolska läran.

**PAPISTISK**, a. 2. Påfvig.

**PAPP**, n. sing. Papper, af (tjockare tillverkning än det vanliga, eller äfven af två eller flera enkla ark hoplimmadt papper. Är af flera sortor, såsom: Press-, Förhudsings-, Tak-, Stenpapp, m. fl. — *Ss. P-arbete*, -ask, -dosa, -fordrat, -låda, -makare, -skifva.

**PAPPA**, pāppa, m. sing. (af lat. *Papa*, fader)

Benämning, som barn, isynn. inom de mera bildade klasserna, gifva sin fader.

**PAPPBAND**, n. 3. Bokband af papp.

**PAPPER**, pāpperr, n. 3. (af lat. *Papyrus*) 1) (i sing., kollektivt) Ett af linneulm beredt, för tryckning och skrifning bestämt fabrikat, för andra behof förfärdigadt äfven: utaf lumpor af bomull, ull, rå hampa, m. m. *P. att skriva på*, till omslag, o. s. v. *Inlägga i p.* Sätta sina tankar på p., skriftligen uppteckna dem. — Bildar en mängd sammansättningar, såsom: Skrif-, Tryck-, Sug-, Grå-, Kardus-, Omslagspapper m. fl., hvilka på sina ställen ses. — 2) Skrifvet papper af hvarjehanda innehåll, såsom: Afhandling, räkning, dokument, o. s. v. *Läsa ur p-et Gamla, odugliga p.* — 3) Papper, som gäller för penningar, såsom: Vexel, assignation, skuldsedel, statsobligation, o. s. v. — *Ss. P-sak*, -ig, -shandel, -shandlare, -stik, -spåse, -sremsa, -sskärm, -sstrut, -stillsverking.

**PAPPARSKARK**, n. 3. Se *Ark*, n.

**PAPPARSLAD**, n. 3. Se *Blad*, 2.

**PAPPARSBRUK**, n. 3. Fabriksanstalt, der papper tillverkas.

**PAPPARSDRAKE**, m. 2. pl. — *drakar*. Barnleksak af papper, hopfäst till figuren af en drake, och med ett långt snöre i ena ändan, för att uppslappa i luften, när det blåser.

**PAPPARSFÖNSTER**, n. 3. Fönster med infattadt papper i stället för glas.

**PAPPARSKLÄMMA**, f. 1. ell. — *KLÄMMARE*, m. 3. Liten pjes af betydlig tyngd, hvarmed ligande papper hållas hopklämda; äfv. ett slags fjäderklämma af stål att fatta om och hålla papper hopklämda.

**PAPPARSLAPP**, m. 2. Mindre stycke af papper.

**PAPPARSLUMPOR**, f. 1. pl. Se *Lumpor*, 2.

**PAPPARSLYKTA**, f. 1. Lykta, gjord af papper.

**PAPPARSLÅDA**, f. 1. 1) Låda, hopviken af papper. — 2) Låda att förvara papper uti.

**PAPPARSMAKARE**, m. 3. Arbetare, som tillverkar papper vid ett pappersbruk.

**PAPPARSMAKARTYG**, n. sing. Den massa af upplöst lump, hvaraf papper beredes.

**PAPPARSMERGEL**, m. sing. Ett slags mangel, hvars skifvor äro tunna som papper.

**PAPPARSMULLBÄRSTRÄD**, n. 3. Ett träd, af hvars bark på Japan och i Kina papper tillverkas. *Broussonetia papyrifera*.

**PAPPARSMYNT**, n. 3. Tryckta, af staten eller af banker, hypoteksinrättningar o. s. v., utgifna avvisningar på en viss penningssumma, hvilka i allmänna rörelsen gälla för ordentligt mynt.

**PAPPARSPENNINGAR**, m. 2. pl. Se *Pappersmynt*.

**PAPPARSPRESS**, m. 2. Press, hvarmed papper pressas.

**PAPPARSQVARN**, f. 2. Inrättning till lumpors söndermalande.

**PAPPARSAX**, f. 2. Sax, gjord att klippa papper med.

**PAPPARSSOCKER**, n. sing. Socker, som beredes af papper medelst användande af förtunnad svafvelsyra.

**PAPPARSSÄF**, m. sing. En växt af Cyperarterna, i Egypten och på Sicilien, hvaraf de gamla folkslagen beredde sitt papper. *Cyperus Papyrus*.

**PAPPERSTAPETER**, m. 3. pl. Tapeter, tillverkade af papper.

**PAPPERSTRÄD**, n. 3. En kinesisk art af Mullbärsträdet, hvars inre bark eller bast beredes till papper. *Morus papyrifera*.

**PAPPERTÖDA**, f. 1. (fam.) Onödigt förbrukning af mycket papper.

**PAPYRUS**, pāpyrus, m. sing. (grek. *Papyrus*) 1) Se *Papperssäf*. — 2) Det slags papper, som af denna växt fordom bereddes.

**PAPYRUSRULLE**, pāpyrusrulle, m. 2. pl. — *rullar*. Rulle af skrifven papyrus, motsvarande hos de Gamla hvad vi kalle: bok.

**PAR**, n. 3. 1) Tvenne ting, som höra tillsammans. *Ett p. strumpor, handskar, skor.* — 2) Hane och kona af djur, som lefva tillsammans, och para sig. — Säger isynn. om fåglar, t. ex.: *Hvad kostar p-et af orrarna?* — Deraf *Duf-, Fjäder-, Orrpar*, m. fl. — 3) Tvenne personer eller saker af samma slag, som följas åt eller betraktas tillsammans. *Ett p. soldater. Ett p. skålmär.* *Ett p. ägg. P. om p.*, två och två. *Sista p-et ut, se Enklek.* — 4) Tvenne personer, man och kvinna, förenade tillsammans genom kärlek eller äktenskap. *Ett lyckligt, troget p. Ett p. älskande. Ett äkta p.* — 5) *Ett par* säges äfv. i st. f. Några. *Ett p. ord.*

**PARA**, v. a. 1. 1) Förena till par. I denna mening säges äfv. *P. ihop, tillsammans.* — 2) Låta djur förena sig till par. *P. dufvor. Äfv. P. ihop.* — 3) (fig.) Förena. *P. rätskaffenshet med klokhet.* — *P. sig*, v. r. 1) (om tvenne djur af olika kön) Förena sig till släktets fortplantning. *När orrar, tjädär m. fl. p. sig, sägas de leka.* — 2) (fig.) *P. sig tillsammans*, låta förena sig, förlikas. *Dessa egenskaper p. sig icke väl tillsammans.*

**PARABEL**, parāb'l, m. 3. pl. — *abler*. (grek. *Parabola*) 1) Liknelse, i form af en berättelse, framställd något allmänt, en sats, en lefnads- eller klokheteregler, en sanning, och som tager sina bilder ur människoverlden. Liknelsetal. — 2) (geom.) Kroklinie, som uppkommer genom en kons skärning parallellt med dess sida.

**PARABOLISK**, a. 2. 1) Som innehåller liknelser; liknelsevis framställd. — 2) (geom.) Som har formen af en parabel.

**PARABOLISKT**, adv. I parabler, i liknelser.

**PARAD**, -ād, m. 3. (fr. *Parade*, af lat. *Parare*, bereda) 1) Framvisning, framställning till åskådande. *Göra p. med nåder*, prunka, ståta dermed. — 2) Truppers paradering. Jfr. *Vaktparad*. — 3) (fäkt.) En stöts eller ett buggs afböjande.

**PARADRÄGT**, -ädrägg, c. 3. Dräkt, som endast nyttjas vid högtidliga tillfällen.

**PARADERA**, v. n. t. 1) Prunka, ståta. *P. med något.* — 2) Säger om trupper, som äro uppställda på linje eller kolonnvis, för att göra militärisk honnör för någon hög furstlig eller befälhavande person.

**PARADERING**, f. 2. Se *Parad*, 1 o. 2.

**PARADHÄST**, m. 2. Vacker häst, som brukas vid parader och högtidliga tillfällen. [Paradehäst.]

**PARADIGM**, -d'ggm, m. 3. (grek. *Paradeigma*; gram.) Öfningsexempel för ords böjning. *P-erna i en språklära.*

**PARADIS**, -i's, n. 3. (grek. *Paradeisos*, från persiskan; egentl.: lustgård) 1) (i bibeln) Se *Eden*, 1. — 2) (fig.) a) Utmärkt skön ort. — *Syn. Elysé.* — b) De saliges hemvist efter döden. — *Syn. Himmelriket.*

PARADISFIKON, parad'sfi'känn, n. 3. Se Bananas.

PARADISFRÖ, n. 4. Se Paradiskorn.

PARADISFÄGEL, m. 2. pl. — *fåglar*. Ett slagte af Sparfågellarna, med en ovanligt lysande fjäderbeklädnad, på Nya Guinea, Nya Holland och andra öar i grannskapet. Paradisea.

PARADISISK, a. 2. Utomordentligt skön. En p. *trakt*. — *Syn*. Elysisk.

PARADISKORN, n. 3. (i plur.) De trekantiga, utanpå gulbruna, inuti hvita fröen af växten Amomum Grana paradisii; brukas som matkrydda.

PARADISTRÄD, n. 3. Se Banansträd.

PARADISÄPLE, n. 4. Benämning på flera utmärkt välsmakliga äplesorter.

PARADMARSCH, -admärrsch, m. 3. Marsch, då man tager 90 steg i minuten.

PARADOX, --dä'x, a. 2. (från grek.) Stridande mot allmänna meningen; sällsam, besynnerlig. — *S. m.* Sats, som strider emot allmänna meningen; sällsam mening.

PARADPLATS, -ädpläts, m. 3. Öppen plats, der högvakten församlas till parad.

PARADRUM, -ädrumm, n. 3. Praktrum.

PARADSÄNG, -ädsä'ng, f. 2. Praktfull ställning, på hvilken furstliga eller andra utmärkte personer efter döden utställas till allmänt åskådande.

PARADTÄCKE, -äd'tä'cke, n. 4. Prakttäcke.

PARADUNIFORM, -äd --fä'rm, m. 3. Praktfull uniform, som nyttjas endast vid parad och högtidliga tillfällen.

PARADVAGN, -ädvånagn, m. 2. Praktvagn.

PARAFRAS, --äs, m. 3. (grek. *Paraphrasis*) 1) Förklarande omskrifning. — 2) Förklarande översättning af en text. — [*phras*.]

PARAFRASERA, v. a. 1. Förklara genom omskrifning. — [*phrasera*.]

PARAGRAF, --äf, m. 3. (grek. *Paragrapha*) 1) Mindre afdelning af en skrift. — 2) Tecknet derför (§). — [*graph*.]

PARAKRONISM, --krån'issm, m. 3. (från grek.) Fel emot tidsräkningen, då en händelse förlägges sednare i tiden, än den verkliga tilldragit sig. — [*chronism*.]

PARALLAX, --äx, m. 3. (astr.) Den vinkel, som bildas af två räta linier, dragna från en stjernas medelpunkt, den ena till jordens medelpunkt, den andra till jordens yta.

PARALLEL, parala'll, a. 2. (grek. *Parallēlos*) Så kallas i geometrien en linie eller yta, med afseende på en annan, då de båda i alla punkter äro lika långt belägna från hvarandra. Jemutlignad, jemutlöpande. *P-a linier*, *ylor*. — *S. m.* 3. 1) Parallell linie. — 2) (fortf.) Kommunikationsgraf emellan löpgrävarna. — 3) (fig.) Usträckt jemförelse mellan två personer eller ting. — 4) (på orgverk) Hvarterda af de tunna, efter längden rörliga, smala bräden, som befinnas emellan pipstocken och väderlådan. — 5) Se Parallelcirkel. [Paralell.]

PARALLELCIRKEL, parala'lli'rk'l, m. 2. pl. — *cirklar*. (astr. o. geogr.) Krets, som på jord- eller himmelsgloben drages parallell med dagjämningelinien.

PARALLELIPIPED, -----éd, m. 3. (geom.) Solid figur, som inneslutes af sex parallelogrammer. [Parallelipiped.]

PARALLELISM, parala'll'ism, m. 3. 1) Parallellt läge. — 2) (fig. a) Öfverensstämmelse, likhet. — b) Likhet emellan särskilda ställen i bibeln. [Parallelism.]

PARALLELOGRAM, parala'llogram, m. 3. (geom.) Fyrhörig plan figur, hvars motsstående sidor äro parallella. [Parallelogramm.]

PARALLELT, parala'll, adv. Med parallellt läge.

PARALYSERA, v. a. 1. (från grek.) Förlama.

PARALYSI, ---si', f. 3. (med.) Lamhet.

PARALYTISK, a. 2. (med.) Lam.

PARAPHRAS, se Parafra.

PARAPLY, --y', m. o. n. 3. (fr. *Parapluie*, från grek.) Regnskärm.

PARASIT, --it, c. 3. (grek. *Parasitos*) 1) Snyltgäst. — 2) Se Parasitisekt och Parasitväxt.

PARASITSEKT, --it'si'nsekt, m. 3. Insekt, som lever på människor eller djur.

PARASITISK, a. 2. Som har egenskap af parasit, liknar en sådan.

PARASITVÄXT, --it'væ'xt, f. 3. Växt, som lever på andra och af dem hämtar sin näring.

PARASOLL, --säl'l, m. 3. (fr. *Parasol*, från grek.) Solskärm.

PARASOLLETT, --säl'læ'tt, m. 3. Liten solskärm.

PARASOLLBLOMMA, --säl'l --, f. 1. (bot.) Blomma, som har formen af en parasoll.

PARASOLLBLOMMIG, a. 2. (bot.) *P. växt*, som har parasollblommor.

PARASOLLPALM, f. 3. En palmart i Ostindien, med handlikt fjäderlad blad af den storlek, att ett enda blir 10 alnar långt och 3 bredt. *Corypha umbraculifera*.

PARBLAD, n. 3. (bot.) Hvert och ett af småbladen på ett parbladigt blad.

PARBLADIG, a. 2. (bot.) *P-a* kallas blad, när på ömse sidor om det gemensamma bladskaftet småblad äro fästade.

PARGER, pärr's'r, f. 3. pl. (lat. *Parcae*) Enl. grek. o. rom. mytologi: De tre dödens gudinnor: Clotho, Lachesis och Atropos.

PARD, m. 3. Se Pantler.

PARDON, pardön, m. sing. (fr.) Förlåtelse, nåd, benådning.

PARDONERA, v. a. 1. Förlåta; benåda; skona till lifvet.

PARDONSPLAKAT, pardönsplakät, n. 3. o. 3. Plakat, innehållande lindring eller eftergift i ådömdt straff för dem, som rymt, hvilket vid vissa för det allmänna glädjande tillfällen af statens öfverhufvud utfärdas. — [*placat*.]

PARDUBAND, se Paduband.

PARENTATION, paräntat'schön, f. 3. Likhet.

PARENTATOR, paräntätärr, m. 3. (uttalas i pl. — *töfärer*) En, som håller ett liktal.

PARENTERA, paräntära, v. n. 1. (lat. *Parentare*, af *Parentes*, föräldrar) Hålla ett liktal. — *Parentering*, f. 2.

PARENTES, paräntés, f. 3. (grek. *Parentesis*) Längre mellansats, genom tecknen ( ) skild ifrån huvudmeningen; äfv. hänvisning, förklaring, anmärkning, fråga o. s. v., på detta sätt afskild. *I p. sagdt*, i förbigående.

PARENTESTECKEN, paräntestéck'n, n. 3. Tecken, hvarinom en parentes inneslutes ( ).

PARERA, v. a. 1. 1) (fäktk.; af fr. *Parer*) Afböja. *P. ett hugg, en stöt*. — 2) (af fr. *Parier*) Hålla vad om, hålla; hålla för eller emot någon af dem, som spela. — *V. n.* Iakttaga inställelse vid domstol, inställa sig.

PARERING, f. 2. (fäktk.) Afböjande (af hugg eller stöt).

PARERSTÅNG, -erstå'ng, f. 3. pl. — *ständer*. Kors på ett värfäste.

PARFORCEJAGT, parfärr'sjågt, f. 3. Det slags jagt, då villebrådet genom hundar och jägare till häst så länge förföljes, tills det tröttnar, upphinner och kan nedläggas med bössa, pistol eller hirschfångare.

PARFYM, parfry'm, m. 3. (fr. *Parfum*) Vällukt; välluktande ämne.

PARFYMERA, v. a. 1. Sprida vällukt i (ett rum), göra välluktande. — [*fy*.]

PARFYMÖR, --ör, m. 3. En, som handlar med välluktande saker. — [*fumör*.]

PARI, päri, ell. AL PARI, adv. (ital.) Af, vid lika värde. Säges om mynssorter.

PARIA, päria, m. pl. *Parias*. En, som tillhör lägsta folkklassen i Indien.

PARISERBLÅTT, n. 3. En sort blå färg.

PARISK, a. 2. *P. marmor*, den hvita, utmärkt vackra marmor, som fås ifrån ön Paros i grekiska Arkipelagen.

PARITET, --ét, f. 3. (lat. *Paritas*) Likhet i rättigheter, likhet inför lagen.

PARKE, m. 3. (fr. *Parc*) 1) (uttalas i plur.: parck'r) Inbägnad skogstrakt eller trädbeväxt mark till jagt- eller promenadplats. Deraf Jagtpark, Lustpark. — 2) (uttalas i plur.: parck'r) Se Artilleripark.

PARKER, parck'r, se Parcer.

PARKETT, parck'ä'tt, m. 3. (fr. *Parquet*) Plats för åskådarna i ett teaterhus, emellan orkestern och parterrn. [Parquette, Parquet].

PARKUM, parckumm, n. sing. Ett slags tjockt bomullstyg. *Engelskt p.*, en sort finare sådant.

PARL, m. 2. (sjöt.) Ärblad med kort skaft.

PARLA, v. a. 1. (sjöt.) Fortskaffa en båt medelst parl.

PARLEMENT, --mä'nnt, n. 3. o. 3. (fr. *Parlement*, från medelt. lat. *Parlamentum*, af *Parlare*, tala) 1) (i Frankrike, fordom a) (under första franska konungäkten) Församling af rikets Store, i och för vigtiga riksärenders afgörande. — b) (i sednare tider) Fransk öfverdomstol i en provins. — 2) Öfver- och underhuset i England. — *Ss. P-sakt*, -shus, -sledamot.

PARLEMENTERA, v. n. 1. Underhandla om en fästnings uppgifvande, dagtinga. [Parlem. —]

PARLEMENTSRÅD, --mä'nntsrä'd, n. 3. Ledamot af ett franskt parlament (hem. 1, b).

PARLEMENTÄR, ---tä'r, m. 3. Person, som i krig skickas att underhandla med fienden om vapenbvil, fästnings uppgift, o. s. v. [Parlem. —]

PARLEMENTÄR-FARTYG, ---ä'r --, n. 3. Fartyg, som i krig passerar obehindradt, för att underhandla, utveksla fångar eller dylikt.

PARLEMENTÄR-FLAGGA, f. 1. Hvit flagga, som hissas på ett fartyg, då man önskar fiendtligheternas upphörande, för att underhandla.

PARLERA, v. n. 1. (fr. *Parler*) Tala, prata.

PARM, m. 2. Rymdmätt för hö, af 3/4, alnars höjd, samt 4/5, alnars bredd på alla sidor. — *Ss. P-mätt*.

PARMA, v. a. 1. *P. hö*, mäta det i parm.

PARMESANOST, parmēsänöst, m. 2. En sort välsmaklig italiensk ost från trakten af Parma.

PARMÄTARE, m. 3. Edsvuren person i en stad, hvilken det tillhör att uppgå hö, halm m. m., som införas till försäljning.

PARMNING, f. 2. Uppmätning i parm.

PARNASS, -äss, m. 3. 1) *Parnassos* kallades ett berg i Grekland, helgadt åt Apollo och

sånggudinnorna. (Fig.) *Bestiga P-en*, försöka sig i skaldekonsten. — 2) (fig.) Skaldskap, vitterhet, poesi. *Den svenska p-en*.

PARNING, f. 2. Hanes och honas förening till släktets fortplantning. — *Ss. P-sätt*, -stid.

PARODI, --di', f. 3. (grek. *Parodia*) 1) (hos Grekerna) Liten dikt med skämtsam efterbildning af ställen och delar, som tillhöra en allvarsam dikt. — 2) Komisk eller äfven allvarsam ombildning af en dikt, med bibehållande af dess form. — 3) (fig.) Förlöjligande efterbildning. *Göra p. af*, förlöjliga.

PARODIERA, v. a. 1. Göra en parodi (af ett skaldestycke). — *Parodiering*, f. 2.

PAROLL, parä'll, m. 3. (fr. *Parole*) 1) Löfte, ord. — Deraf *Kavaljersparoll*. — 2) (milit.) Igenkänningsord i fält. *Jfr. Lösen*.

PAROM, päram, pl. (gam.) Parvis.

PAROXYSM, parä'xy'ssm, m. 3. (grek. *Paroxysmos*) Häftigt anfall af en sjukdom.

PARQUET, se Parkett.

PARRAFÄGEL, m. 2. pl. — *fåglar*. Benämning på flera fågelarter i den bota zonen, stora som beckasiner, med lika långa tår som hela kroppen, så att de kunna springa på de flytande vattenväxternas blad, för att hämta sin föda i vattnet. *Parra Jacana*, brasiliensis, m. fl.

PART (a långt), m. 3. (lat. *Partis*) 1) Del, andel. — 2) Hvar och en som har rättägänsstvist med en annan. *Kärande, svarande p.* En domare måste höra begge p-erna. — Deraf Kontrapart, Motpart, Vederpart. — 3) (skepp.) Hvarje hopsnodd dukt eller del af en tross eller kabel; äfv. hvarje af de med hvarandra parallellt farande delarna af en inskuren taljelpare.

PARTIALS, pärtäls, adv. Se Parvis.

PARTERR, parträrr, m. 3. (fr. *Parterre*) 1) Blomsterplan i en trädgård. — 2) Plats i ett teaterhus nedanför amfiteatern. — 3) Samtelige åskådare på denna plats.

PARTI, partri', n. 3. A. (af fr. *Parti*) 1) Förening af flera personer emot andra, som hafva motsatta åsikter eller syften. *Hallarnes och Mössornas p.* Förklara sig för ett p. Hålla sig, stå sig till ett p. Han har ett starkt p. emot sig. *Taga ens p.*, gå på ens sida, taga en i försvar. *Taga p. för*, emot någon, förklara sig för, emot någon. — *Syn*. A nhang, Bänd, Liga, Kotteri. — 2) Trupp af krigsfolk, som utskickas ifrån hufvudcorpsen, för att rekognoscera eller göra fienden afbräck. *Möta ett fiendtligt p. Löst p.*, en hop landstrykare. — 3) Beslut. *Taga sitt p.*, fatta sitt beslut. — 4) Fördel, nytta, gagn. *Draga p. af något*. — 5) Gilte. *Göra ett godt p.*, få ett fördelaktigt gifte. *Denna flicka är ett godt p.* — B. (af fr. *Partie*, del) 1) Stämna i musik. *Väl utföra sitt p.* — 2) Mängd af varor. *Jag har nysst köpt ett p. kaffe. Köpa i p.* — 3) (i kortspel och andra slags spel) Så mycket som måste spelas hvarje särskilt gång, för att afgöra, hvem som vunnit. *Spela ett p. schack, whist, boston. Har ni lust att taga ett p. bräde?* — Ingår i en mängd sammansättningar, såsom: *Spel-, Schack-, Bräde-, Vira-, Whistparti*, m. fl. — 3) a) Öfverenskomelse mellan flera personer om något gemensamt nöje (t. ex. en lustresa). *Vi ha gjort upp ett p. till i morgon*. — b) Sjelfva nöjet, hvarom man öfverenskommit. — Bilder åtskilliga sammansättningar, såsom: *Lust-, Jagt-, Ridparti*, m. fl. — c) Samteliga personer, som deltaga i ett sådant

nöje. — 4) Särskilt del i en måtning, då den utgör liksom ett helt för sig.

**PARTIAGG**, parrti'agg, n. 5. Agg, som råder emellan partier (A. 4).

**PARTIANDA**, f. sing. Rådande böjelso att sluta sig till ett af flera med hvarandra stridande partier.

**PARTICHEF**, parrti'schä'f, m. 3. Hufvudman för ett parti.

**PARTICIP**, parrtis'i'p, n. 3. eller **PARTICIPIUM**, parrtis'i'pium, n. 3. pl. — *cipier*. (gram.) En böjning af ett verbs infinitiv, med egenskap både af verb och nomen.

**PARTICIPATION**, parrtisipatschón, f. 3. Deltagande.

**PARTICIPERA**, v. n. 1. (fr. *Participer*) Deltaga. *P. i kostnaderna för en måltid.*

**PARTIEL**, parrtis'i'äl, a. 2. Som omfattar, angår blott en del af det hela; som sker delvis. *P. solförmörkelse.*

**PARTIGÅNGARE**, m. 3. 1) Ifrig anhängare af ett visst parti. — 2) Anförare för ett parti.

**PARTIKEL**, parrti'ck'l, m. 2. pl. — *iklar*. (lat. *Particula*) 1) (lys.) Hvarje minsta tänkbar del af materien. — 2) (gram.) Ord, som hvarken är nomen, pronomen eller verb. *P-klarna äro af fyra slag: adverb, prepositioner, konjunktioner, interjektioner.*

**PARTIKULARITET**, -----ét, f. 3. Särskiltbet. [—cul —]

**PARTIKULIER**, parrtikylj'är, a. 2. (fr. *Particulier*) Särskilt; egen.

**PARTISK**, parrtisk, a. 2. Som gynnar ena parten på den andras bekostnad. Säges både om sak och person. *P. domare. P-t domslut. Visa sig p. för någon.*

**PARTISKHET**, f. 3. Egenskapen att vara partisk. *En domares p. — Syn. Vild.*

**PARTISKT**, adv. På ett partiskt sätt, med partiskhet. *Döma p.*

**PARTITUR**, parrtit'ur, n. 5. (af lat. *Partiri*, dela) Alla stämmorna, som tillhöra ett tonstycke, skrifna under hvarandra, med gemensamma taktstreck och inom samma klamra.

**PARTIVIS**, parrti'vi's, adv. I parti. *Köpa, sälja p.*

**PARTRÄDAR**, m. 2. pl. Växtslägte af algerna. Zygnema.

**PARVENY**, parveny', m. 3. (fr. *Parvenu*) En, som kommit sig upp af intet. Uppkomling.

**PARVIS**, parvi's, adv. I par, par om par. *Gå p.*

**PASCHA**, páscha, m. 3. pl. *paschar*. (i Turkiet) Överbefälhafvare; äfv. ståthållare öfver en provins.

**PASK**, n. sing. (pop.) 1) Illa lagad mat. — 2) Illa förrättad syssla.

**PASKA**, v. n. 1. (pop.) Se *Slaska, Traska*.

**PASKER**, pask'r, m. sing. (pop.) Småfärdig karl.

**PASKIG**, a. 2. (pop.) Se *Slaskig, Taskig*.

**PASKILL**, -i'll, n. 3. o. 8. (fr. *Pasquille*) Personlig satir, smådeskript, nidskrift; nidvisa. [Pasquill.]

Anm. Ordet härleder sig ifrån det ital. *Pasquillo* eller *Pasquinata*, en stympad bildstod i Rom, hvar på paskiller pläga uppslås, benämnd öfter en borgare i denna stad, som var ryktbar för sina stickord och giftiga infällen.

**PASKILLANT**, --ännt, m. 3. Författare af smådeskript; nidskrifvare. [Pasquillant.]

**PASMA**, päsma, v. a. 1. Afdelad spunnet garn i pasma.

**PASMA**, päsma, n. 4. Längdmått för spunnet garn, hållande 400 trådar af 2½ alus längd. Kallas äfv. Knäpp.

**PASMETRÄD**, m. 2. Tråd; hvarmed ett pasma ombindes.

**PASS**, n. 3. I. (lat. *Passus*) 1) Trång väg, trång farled. *P. emellan berg, bankar, uddar. P-et vid Thermopylæ.* — 2) Af vederbörande myndighet utfärdad tillåtelse till obehindrad resa; Respass. *Begära, utlaga p. för en resa till Paris.* — 3) Se *Passgång*.

**PASS**, s. sing. II. Beqvämlighet, läglighet. Förekommer i uttrycken: *Komma väl till p., lägligt, just lagom, i rättan tid. Komma illa till p., olägligt. Vara till p., till lags. Vid p., omkring, ungefär.*

**PASS!** int. III. (fr. *je passe*; i vissa spel) Jag begär ej att spela. — *S. n. sing.* Ett slags spel på fem man hand, deri knektarne äro högst. Kallas äfv. Knektpass.

**PASSA**, v. a. 1. (t. *passen*) I. 1) Jemka ett efter ett annat, så att de blifva lagom för hvarandra. *P. ett lock till en ask. (Fig.) P. tillfälle, afpassa t. (se Afpassa).* *P. af, i'n, upp, se Afpassa, &c.* *P. på*, vara tillhanda, taga tillfället i akt, gifva akt på rätta stunden, när något skall ske; vara uppmärksam, vaksam. *P. på någon*, invänta någon på ett ställe; äfven lura på någon. *P. på tillfället*, taga det i akt, när det erbjuder sig. (Gam.) *P. på*, bry sig om, t. ex.: *Det p-r jag ej på.* (Ford.) *Pass på*, låt bli, t. ex.: *Pass på att gå dit.* *P. upp, se P. på*; äfv. förrätta tjenstsysslor (t. ex. vid bordet, då man äter, o. s. v.); se f. ö. *Upppassa*. — V. n. 1) Vara lagom, tjenlig, lämplig. *Locket p-r ej till bytten. Klädningen p-r bra. Dessa glasögon p. ej för mig. Tyget kan p. till mössa. Blått p-r väl emot vitt. Detta ord p-r ej der på stället. P. i hvarandra*, vara lagom, för att gå i hvarandra. *P. ihop, tillsammans*, vara lagom stora, tjenliga, lämpliga för hvarandra, t. ex.: *Färger, som ej p. ihop; dessa uttryck p. ej väl tillsammans.* — 2) Vara tillständig. *Ett sådant uppförande p-r honom ej.* — *Syn.* Anstå, Egna, Höfvas. — *P. ell. P. sig*, v. impers. Vara tjenlig, lämplig, tillständig. *Det p-r honom ej att göra så. Det p-r er ej att göra några anmärkningar. Det p-r sig icke för en yngling att vilja föra ordet bland äldre folk. Det p-de sig ej så, var ej lägligt. Allt som det p-r sig*, befinnes tjenligt, lämpligt, lägligt. *P. sig med*, vara förenlig, öfverensstämma med. — *Syn.* Anstå, Höfvas; äfv. Foga sig, Lämpa sig, Falla sig.

Anm. Ordet förmodas af Ihre vara härlett ifrån det italienska *Pezzo*, stycke (fr. *Pièce*).

**PASSA**, v. n. 1. (af fr. *Passer*) I vissa kortspel: Förklara, att man ej begär att spela; säga nej i fråga om vist.

**PASSABEL**, -áb'l, a. 2. (fr. *Passable*) Som kan passera eller gå an, passerlig, hjälplig.

**PASSADVIND**, passadv'i'nd, m. 2. Regelbunden vind, som blåser till ungefär 25° på hvardera sidan om eqvatorn, under April—Oktober från sydvest, under Oktober—April från nordost.

**PASSAGE**, pasasch, m. 3. (fr.) 1) Öfverfart; äfv. afgift derför. — 2) Betäckt genomgång ifrån en gata till en annan. — 3) (i musik) Figurerad löpning eller öfvergång.

**PASSAGERARE**, passaschérare, m. 3. (fr. *Passager*) Resande till sjös; vägfärande som medföljer postvagn, diligens, omnibus, o. s. v.

**PASSANDE**, n. 4. Se *Passning*. — *Adj.* 1. (egentl. part. pres. af *Passa*, v. n.) Som passar, är lämplig, tjenlig, höfves, anstår. *Iakttaga ett p. uppförande.*

**PASSARE**, m. 3. (handtv.) Cirkelinstrument.

**PASSATO**, pasáto. (handelt.; ital.) Nästlidne månad.

**PASSERA**, v. n. 1. (fr. *Passer*, af lat. *Passus*, steg) 1) Gå ell. fara. *P. in, igenom, förbi, öfver. På resan till G. p-de jag genom staden Z.* — 2) (om tid) Förflyta, förgå. *En lång tid har sedan dess p-t.* — 3) Tilldraga sig, hända, förefalla. *Det p-r ingenting märkligt nu för tiden. En händelse p-de, som väckte största uppteende.* — 4) Duga, gå an, vara anlagig. *Det kan p. så länge. Sådant får icke p. ej tillåtas.* — 5) *P. för*, anse, gälla för. *Han p-r för vittor. Vilja p. för lärd.* — *V. a.* Tillbringa. *Vi p-de der tre veckor. P. tiden med läsning.*

**PASSERLIG**, a. 2. Se *Passabel*.

**PASSERLÄDER**, -erlä'd'r, n. sing. Se *Smorläder*.

**PASSEVOLANS**, --- långs, m. 3. (af fr. *Passevolant*, understucken karl vid monstring) Den afgift, som rust- och rothållare tillförene erlagt, i stället för kosthåll åt den indelte soldaten under möten. *P-en är numera öfverflyttad på allmänna riksstaten.*

**PASSGÅNG**, m. sing. (ridk.) Visst sätt att gå hos hästar, då de på samma gång upplyfta fram- och bakfoten på ena sidan.

**PASSGÅNGARE**, m. 3. Häst, dresserad till passgång.

**PASSIF**, se *Passiv*.

**PASSION**, paschón, f. 3. (lat. *Passio*) 1) Lidande; pinsam sjukdom. I sammansättningar, såsom: *Passionspredikan, Stenpassion, Moderpassion.* — 2) Begär, som öfverskrider förnufts gränser. *Hafva starka p-er. Kufva, beherrska sina p-er.* — 3) Häftig kärlek. *Hafva p. för någon. Älska med p.* — 4) Stark böjelso, starkt tycke för något. *Med p. älska spel, nöjen, ridning. Hafva p. för spel.* — 5) Föremålet derför. *Spel är hans p.* — 6) Ifver, häftighet. *Arbeta med p. Han gör allting med p.*

**PASSIONERAD**, paschonerádd, a. 2. 1) Lidelsefull. — 2) Häftigt kär. — 3) Häftig, ifrig. — *Passionerad*, adv.

**PASSIONSBLOMMA**, paschónsblómma, f. 1. En blomväxt, så kallad, emedan de många fina delar af ovanligt utseende, som finnas i blomman, i förra vidsklepliga tider blifvit ansedda såsom sinnbilder af de redskap, med hvilka vår Frälsare pinades. *Passiflora. Blå P.*, med finfärgat delade blad och vackra små blommor. *P. coerulea.*

**PASSIONSFERI**, a. 2. Utan passioner, lidelser.

**PASSIONSHISTORIA**, f. sing. Se *Pinohistoria*.

**PASSIONSMUSIK**, paschónsmusi'k, f. sing. Oratorium, hvars text framställer Christi lidande och död, samt vanligen gifves Långfredagen.

**PASSIONSPREDIKAN**, f. sing. indef. eller: **PASSIONSPREDIKNING**, f. 2. Predikan, som hålles öfver Christi pinohistoria, i veckorna under fastan.

**PASSIONSVECKA**, f. 1. Dymmelveckor, påskeveckor.

**PASSIV**, -i'v, a. 2. 1) Overksam. *Förhålla sig p. P. lydnad*, blind l. *P. handel*, då en nation låter sina förmödenheter tillföras sig af

andra nationer. — *Syn.* Affektlös. — 2) (gram.) *P-t verb* eller blott *Passiv*, s. n. 3. (lat. *Passivum*) Det slags verb, som betecknar emottagandet af en verkan. — *Passiva*, -i'va, pl. (i handelspråket) Skulder. [Passif.]

**PASSIVITET**, ---ét, f. 3. Overksamhet.

**PASSIVUM**, -i'vum, n. pl. — *iva*. (lat.) Passivt verb (se *Passiv*).

**PASSIVT**, -i'vt, adv. Overksam. *Förhålla sig p.*

**PASSKULA**, f. 1. (jäg.) 1) Kula, som något så när fyller kulloppet, dock så, att den kan nedskjutas med laddstocken. Kallas af utlänningen Kaliberkula. — 2) Hyad som i Sverige kallas Trångkula, kallas af utlänningen *Passkula*.

**PASSLIG**, a. 2. (pop. o. fam.) Medelmättig, nästan dältig. *P. karl, måltid.* — *Passligen*, o. *Passligt*, adv.

**PASSNING**, f. 2. Handlingen, då man passar. **PASSOPP!** pass'pp, int. Utrop, då man vill anbefalla någon att passa på, se upp.

**PAST**, pásst, m. 3. 1) (mål.) Aftryck af gemmer i glas, lack, svävel, gips, m. m. — 2) (kond.) Konfektmassa af olika slag, såsom Mandel-, Alté-, Essenspast.

**PASTEJ**, pastä'j, m. 3. (af ital. *Pasta*, deg) 1) Tillredning af hackadt kött eller fisk, med tillsats af kryddor m. m., som, inlagdt i deg uti en form, gräddas i ugn. — 2) Ett slags bakelse med fyllning af kött eller fisk. — *Ss. P-bagare, -deg, -form.*

**PASTELL**, pastä'll, m. 3. (ital. *Pastello*, af *Pasta*, deg) Kriktardt stift, gjordt af en färgdeg, som färg genom pulveriserade färgers blandande i gummi-vatten med blyhvitt o. d. *Måla i p.*, med begagnande af dylika kritstänger.

**PASTELLFÄRG**, pastä'llfä'rj, m. 3. Kritfärg, som torr och utan bindmedel användes till målning.

**PASTELLMÅLARE**, m. 3. Målare, som isynnerhet sysselsätter sig med pastellmålning.

**PASTELLMÅLNING**, f. 2. Målning med pastellfärgar.

**PASTELLSTIFT**, n. 3. Se *Pastell*.

**PASTILLE**, -i'llie, m. 3. (frv.) Litet eldhjul.

**PASTILL**, -i'll, m. 3. (fr. *Pastille*) Helt liten kaka af ett slags sockerdeg, hvartil blandas hvarjehanda aromatiska ämnen, och som, sedan den erhållit en viss stadga, värmes öfver elden och hålles sedan droppvis på bleckplåtar. [Pastilj.]

**PASTOR**, pastärr, m. 3. (uttalas i pl. — tórärr) (latinskt ord, som betyder: herde) Andelig styresman för en kyrkoförsamling. *Kyrkoherde. P. primarius*, öfverkyrkoherde: benämning på kyrkoherden vid Storkyrkoförsamlingen i Stockholm.

**PASTORAL**, --äl, a. 2. Som angår en pastors embete. — *S. m. 3.* 1) Herdeqvåde, herdedikt. — 2) Skådespel, deri personerna föreställa herdar och herdinnor.

**PASTORAL-EXAMEN**, --äläramänn, m. pl. — *amina*. Examen, som en prest måste taga, för att kunna blifva pastor i en församling.

**PASTORALIER**, --älärr, pl. 3. De inkomster in natura eller i penningar, hvilka äro anslagne en kyrkoherde till lön. Prästrättigheter.

**PASTORAL-TEOLOGI**, --älteäläji, f. 3. Läran om prestembetets utöfning. [—the —]

**PASTORAL-UTSKOTT**, n. 3. Det utskott, som presteståndet vid riksdagarna brukar utvälja, för behandlandet af sådana frågor, som enskilt angå ståndet.

**PASTORAT**, --ät, n. 3. o. 8. 1) Kyrkoherdebeställning. — 2) En eller flera församlingar,